

«Ίσως δεν έχουμε και τόσες φυλακές»:^{*} Οι (πρόχειροι) σχεδιασμοί μιας (επεκτατικής) σωφρονιστικής πολιτικής

Νικόλαος Κ. Κουλούρης

Αν. Καθηγητής

Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής ΔΠΘ

Σωφρονιστικό Κατάστημα Νικηφόρου Δράμας (φωτογραφία από δημοσίευμα της 17ης Μαΐου 2020 με τίτλο: «Παραδίδεται τον Ιούνιο το Κατάστημα Κράτησης Δράμας [Φυλακές Νικηφόρου], Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο αναμένεται η έναρξη λειτουργίας του», πηγή: <https://www.proinos-typos.gr/paradidete-ton-iounio-katastima-kratisis-dramas-fylakes-nikiforou-septemvrio-oktovrio-anamenete-enarxi-litourgias-tou/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022)

«...το 2023 [...] μέλημά μας είναι να φροντίσουμε [για] την υλοποίηση και την εφαρμογή αυτών τα οποία έχουμε συμφωνήσει και δεν νομίζω να διαφωνούμε, δηλαδή, στο θέμα του να τρέξουμε λίγο τις διαδικασίες για την ανέγερση νέων φυλακών. Θεωρώ ότι υπάρχει συναίνεση σε αυτό το πράγμα».¹

^{*} Σ. Παπά, Το χθες, 1978

1. Κ. Παπαθανασίου, Γενικός Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής, σε ομιλία του σε συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Σωφρονιστικού Συστήματος και λοιπών Δομών Εγκλεισμού Κρατουμένων, με θέμα «Στρατηγικός Σχεδιασμός 2023» της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (21 Δεκεμβρίου 2022, <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/ToKtiro/Fotografiko-Archeio/#d1d51fce-4982-4526-b784-af7300b1b968>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022).

Χρειαζόμαστε, άραγε, νέες φυλακές; Συναινούμε ή εγείρονται ενστάσεις για την ανέγερσή τους; Σε μια προσπάθεια παρουσίασης των εξελίξεων της τελευταίας τριετίας όσον αφορά την κατασκευή καταστημάτων κράτησης ή σωφρονιστικών καταστημάτων, όπως ονομάζονται οι φυλακές στη νομοθεσία που διέπει την έκτιση των ποινών και τη μεταχείριση των κρατουμένων στην Ελλάδα από το 1989 έως σήμερα,² αναζητήθηκαν διάφορες πηγές, όπως κοινοβουλευτικά έγγραφα και ηλεκτρονικά τεκμήρια, πρακτικά συνεδριάσεων της ολομέλειας και επιτροπών της Βουλής, αλληλογραφία με διεθνείς οργανισμούς, κείμενα πολιτικής, δελτία Τύπου, δηλώσεις αρμοδίων, δημοσιογραφικές αναφορές, κ.ά. Η αναζήτηση αυτή απέφερε πολλούς καρπούς, που προσφέρουν έναν καταγισμό πληροφοριών όσον αφορά τις κυβερνητικές επιλογές και τα σχέδια ανέγερσης νέων φυλακών, εκ των οποίων άλλες προορίζονται να αντικαταστήσουν φυλακές που ήδη λειτουργούν και άλλες θα προστεθούν στον κατάλογο των 34 σωφρονιστικών καταστημάτων της χώρας, δημιουργώντας νέα δεδομένα ως προς τη χωρητικότητά τους και τους δείκτες πληρότητας και χρήσης της φυλάκισης που συνδέονται με αυτή. Στην αρχή, παρατίθενται με χρονολογική κατά κανόνα σειρά ανακοινώσεις, δηλώσεις, δεδομένα και αποσπάσματα από διάφορα τεκμήρια, ώστε να διασταυρωθεί το περιεχόμενό τους και να συναχθούν τα συμπεράσματα που περιλαμβάνονται στη συνέχεια και αποτελούν ερείσματα για τις καταληκτικές σκέψεις που εκτίθενται αμέσως μετά.

A. ΝΕΕΣ ΦΥΛΑΚΕΣ: ΠΟΣΕΣ, ΠΟΥ, ΠΩΣ, ΓΙΑ ΠΟΣΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ;

A.1 Η αναμόρφωση του σωφρονιστικού συστήματος με την επέκταση του δικτύου των φυλακών

Ο πρώην Υπουργός Προστασίας του Πολίτη Μ. Χρυσοχοϊδης, στην ομιλία του κατά τη συζήτηση στη Βουλή επί του σχεδίου νόμου «Κύρωση του Κρατικού Προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2021»,³ κατάθεσε έγγραφα για τα πρακτικά της συνεδρίασης με τους στόχους, τα έργα και τις δράσεις του Υπουργείου για το 2021. Μεταξύ αυτών, στο έγγραφο αρ. 3 παρουσιάζεται ο στόχος 2, «Αναμόρφωση της σωφρονιστικής πολιτικής και του σωφρονιστικού συστήματος, ολοκλήρωση σχεδιασμού αναδιοργάνωσης και επέκτασης του δικτύου Καταστημάτων Κράτησης». Δράσεις που εντάσσονται σε αυτόν τον στόχο είναι, μεταξύ άλλων:

2. Ν. 1851/1989 «Κώδικας Βασικών Κανόνων για τη Μεταχείριση των Κρατουμένων και άλλες διατάξεις» και Ν. 2776/1999 «Σωφρονιστικός Κώδικας», όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4985/2022 «Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός Σωφρονιστικού Κώδικα – Τροποποιήσεις στον ν. 2776/1999 και άλλες διατάξεις» (βλ. Ευ. Φωτράκη, επιμ., Σωφρονιστικός Κώδικας και συναφή νομοθετήματα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα, 2022).

3. Βλ. Δελτίο Τύπου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, 14 Δεκεμβρίου 2020, <https://www.minocp.gov.gr/2020/12/14/14-12-2020-omilia-ypourgou-prostasias-tou-politi-michali-chrysochoidi-sti-vouli-sti-syzitisi-epi-tou-schediou-nomou-kyrosi-tou-kratiku-proypologismou-oikonomikou-etous-2021/>

- α) η αναβάθμιση των υποδομών των καταστημάτων κράτησης, με i) τη δημιουργία νέων σωφρονιστικών εγκαταστάσεων και αναβάθμιση των υφιστάμενων με βάση τα διεθνή πρότυπα, και ii) την εισαγωγή εξειδικευμένων προβλέψεων για ειδικούς πληθυσμούς κρατουμένων, και
- β) η αύξηση του επιπέδου ασφαλείας εντός και εκτός των καταστημάτων κράτησης, με τη δραστητική μείωση φαινομένων βίας και έκνομων ενεργειών στις φυλακές, μέσω της ορθότερης κατανομής του πληθυσμού των κρατουμένων.

Στα έργα που περιλαμβάνονται σε αντιστοιχία με αυτές τις δράσεις αναφέρονται η μετεγκατάσταση του συγκροτήματος φυλακών Κορυδαλλού και η δημιουργία του νέου Δικαστικού Σωφρονιστικού Συγκροτήματος Αθηνών («Νέος Κορυδαλλός»), η μετεγκατάσταση του Καταστήματος Κράτησης Χαλκίδας, στο οποίο «θα εκτίονται ποινές για εγκλήματα οικονομικής φύσης», η μετεγκατάσταση του Καταστήματος Κράτησης Ιωαννίνων, το νέο Κατάστημα Κράτησης «Κρήτη II» στην περιφερειακή ενότητα Λασιθίου, η μετατροπή του Καταστήματος Κράτησης Δομοκού σε «πειθαρχική φυλακή», οι «διαδικασίες προσδιορισμού» (!) των καταστημάτων κράτησης Μαλανδρινού και Τρικάλων σε φυλακές «υψίστης ασφαλείας» (σε «κατηγορία φύλαξης κρατούμενων υψηλής επικινδυνότητας») και των Καταστημάτων Κράτησης Γρεβενών και Τρίπολης «σε κατηγορία φύλαξης κρατούμενων για εγκλήματα σεξουαλικής φύσεως και προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας».

A.2 Αποσυμφόρηση των φυλακών διά της αύξησής τους

Έξι μήνες μετά, στις 4 Ιουνίου 2021, ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη Ε. Οικονόμου, απαντώντας σε επίκαιρη επερώτηση σαράντα ενός βουλευτών της μείζονος αντιπολίτευσης προς τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη με θέμα «Ολέθρια κυβερνητική πολιτική στο σωφρονιστικό σύστημα»,⁴ εξέφρασε τις ακόλουθες σκέψεις:

«Δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ότι ο υπερπληθυσμός που παρατηρείται διαχρονικά στα καταστήματα κράτησης αποτελεί μια παθογένεια του σωφρονιστικού μας συστήματος, η οποία απαιτεί τολμηρές και ολοκληρωμένες λύσεις. Οι θέσεις της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης επικεντρώνονται σε λύσεις που δοκιμάστηκαν και απέτυχαν με βαριές επιπτώσεις στο επίπεδο δημόσιας ασφάλειας, αλλά και με μία εφήμερη εν τέλει, όπως αποδείχτηκε, αποκλιμάκωση του υπερπληθυσμού στα σωφρονιστικά καταστήματα.

Η αποσυμφόρηση για εσάς ισούται με δυνατότητα πρόωρης αποφυλάκισης. Για τη σημερινή Κυβέρνηση, η αποσυμφόρηση συνιστά έναν στόχο στον οποίο οδηγούμαστε καθημερινά πιο

4. Πρακτικά Βουλής, ΙΗ΄ Περίοδος, Σύνοδος Β΄, Συνεδρίαση ΡΛΖ΄, Παρασκευή 4 Ιουνίου 2021.

κοντά μέσα από ένα πλέγμα διαδοχικών πρωτοβουλιών. Κεντρικό ρόλο σε αυτό κατέχουν οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί σχετικά με τη βελτίωση, τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων καταστημάτων κράτησης και τη δημιουργία νέων τα οποία να ακολουθούν τα πιο σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα και καλές πρακτικές».

Στη συνέχεια, αναφέρθηκε συγκεκριμένα στα εξής:

«Πέρα από τη μετεγκατάσταση του Κορυδαλλού στον Ασπρόπυργο, αλλά και το κατάστημα Δράμας του οποίου η έναρξη λειτουργίας επίκειται, προβαίνουμε σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες με στόχο την ολοκλήρωση του γενικού καταστήματος κράτησης “Κρήτη II” στις Κουρούνες Λασιθίου, τη μετεγκατάσταση του καταστήματος κράτησης Χαλκίδας, τη μετεγκατάσταση του καταστήματος κράτησης Ιωαννίνων, τη δημιουργία νέου καταστήματος κράτησης στη Μεγαλόπολη, καθώς και τη δημιουργία νέων θέσεων στα ήδη υπάρχοντα καταστήματα κράτησης Νιγρίτας και Χανίων.

Ειδικότερα σε ότι αφορά το “Κρήτη II”, πρόκειται για ένα έργο το οποίο όντας παγωμένο από το 2017 αποστερούσε από εξακόσιες και πλέον θέσεις το σύνολο του σωφρονιστικού [δικτύου] της χώρας. Από τον Σεπτέμβριο του 2019 μπήκε ήδη σε απόλυτη κυβερνητική προτεραιότητα η επιτάχυνση των διαδικασιών δημιουργίας νέων καταστημάτων προκειμένου να υπάρξει η επιθυμητή αποσυμφόρηση. Τον Νοέμβριο του 2020 επαναλειτούργησε το εργοτάξιο του “Κρήτη II” μετά από πολυετή διακοπή. Τον Δεκέμβριο 2020 εξοφλήθηκαν εκκρεμότητες πληρωμών που είχαν οδηγήσει στην αναστολή των εργασιών και πλέον όπως διαπίστωσ[α] προσωπικά μόλις πριν από μερικές εβδομάδες οι εργασίες εντατικοποιούνται με την ημερομηνία παραλαβής να έχει προσδιοριστεί για τον Ιούνιο του 2022.

Σε ό,τι αφορά το νέο σωφρονιστικό κατάστημα Χαλκίδας, βρισκόμαστε στο στάδιο πλέον όπου αναμένεται η εκκίνηση των εργασιών για τη διενέργεια δοκιμαστικών τομών σε ένα από τα υπό εξέταση ακίνητα, το οποίο βρίσκεται σε τμήμα του πρώην πεδίου βολής Χαλκίδας.

Εξίσου σημαντικά είναι τα βήματα προς την υλοποίηση της μετεγκατάστασης του καταστήματος κράτησης Ιωαννίνων. Υπεβλήθη από την Επιτροπή Αξιολόγησης Καταλληλότητας ολοκληρωμένη πρόταση για κατάλληλο χώρο στην περιοχή του Κόντσικα του Δήμου Ιωαννιτών. Ο εν λόγω δήμος με απόφασή του έχει εξασφαλίσει την παραχώρηση μέσω δωρεάς της κατάλληλης έκτασης και σύντομα θα ολοκληρωθούν οι σχετικές διαδικασίες.

Έχει, επίσης, υπογραφεί σχετική προγραμματική σύμβαση μεταξύ Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής και Υπουργείου Εθνικής Άμυνας όπου προβλέπεται η υλοποίηση των επόμενων βημάτων ώστε να πραγματοποιηθεί η εν λόγω μεταφορά του καταστήματος κράτησης Ιωαννίνων σε νέες εγκαταστάσεις που θα πληρούν τις πλέον σύγχρονες ευρωπαϊκές προδιαγραφές σωφρονισμού και καλές πρακτικές.

Επίσης, πρωτοβουλίες ενίσχυσης της δυναμικότητας σωφρονιστικών καταστημάτων Νι-

γρίτας και Χανίων έχουν ήδη ληφθεί. Στη Νιγρίτα έχουν ήδη τεθεί σε λειτουργία δύο νέες πτέρυγες συνολικής χωρητικότητας εκατόν είκοσι θέσεων. Ανάλογες ενέργειες έχουν πραγματοποιηθεί και στο κατάστημα κράτησης Χανίων όπου έχουν προστεθεί εκατόν είκοσι νέες θέσεις, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην αραίωση των κρατουμένων στο σωφρονιστικό κατάστημα και γενικότερα στην αποκλιμάκωση του φαινομένου [του] υπερπληθυσμού. Με άλλα λόγια, έχουμε ήδη προσθέσει διακόσιες σαράντα νέες θέσεις στα σωφρονιστικά καταστήματα».

Σε συνέντευξη που παραχώρησε η πρώην Γενική Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής Σ. Νικολάου στις 23 Οκτωβρίου 2021,⁵ απαντώντας στην ερώτηση «πόσα νέα σωφρονιστικά καταστήματα έχουν κατασκευαστεί προκειμένου να επιτευχθεί η αποσυμφόρηση και τι περιμένουμε για το άμεσο μέλλον;», δήλωσε:

«Το μεγαλύτερο έργο που σχεδιάσαμε και υλοποιούμε είναι η δημιουργία του Δικαστικού Σωφρονιστικού Συγκροτήματος Ασπροπύργου, 2.000 θέσεων, που θα αντικαταστήσει τον Κορυδαλλό. Οι μελέτες έχουν προχωρήσει, σύντομα θα προκηρυχθεί και ο διαγωνισμός. Παράλληλα, ετοιμάζουμε πέντε νέες φυλακές. Μία στα Ιωάννινα, χωρητικότητας 600 κρατουμένων, την οικονομική φυλακή στη Χαλκίδα για 1.000 κρατούμενους, το Πολυδύναμο Κέντρο για νέους στον Βόλο για 800 άτομα, την κατασκευή Πρώτου Καταστήματος Κράτησης Εργασίας ανοικτού τύπου στη Μεγαλόπολη 400 θέσεων, την ολοκλήρωση του καταστήματος στην Κρήτη 2.600 θέσεων⁶. Σύντομα θα ξεκινήσει και η λειτουργία του καταστήματος Δράμας 600 θέσεων».

Στο Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής (ΕΣΚΥΠ) για το έτος 2022, στις σημαντικές θεσμικές πρωτοβουλίες στον τομέα της σωφρονιστικής πολιτικής που σχεδιάζεται και εφαρμόζεται από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, περιλαμβάνεται «η πληθυσμιακή αποσυμφόρηση των Καταστημάτων Κράτησης, με ιδιαίτερη βαρύτητα στον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και στην ποιοτική παροχή υπηρεσιών υγείας, καθώς και η αναβάθμιση των κτηριακών υποδομών υποβοηθώντας και τη βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη. Για το σκοπό αυτό, είναι δρομολογημένη η κατασκευή νέων δομών σωφρονισμού, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων, τόσο με σύγχρονες τεχνικές παρεμβάσεις που θα συμβάλουν στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης όσο και με την ενεργειακή τους αναβάθμιση, συμβάλλοντας στην προ-

5. Σ. Νικολάου, Ετοιμάζουμε την οικονομική φυλακή στη Χαλκίδα, Political, 238, σ. 8-9, <https://www.political.gr/political-23-10-21/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022.

6. Σε ορθή απόδοση το σημείο αυτό πρέπει να αναγνωστεί ως εξής: «την ολοκλήρωση του καταστήματος στην Κρήτη II, 600 θέσεων».

στασία του περιβάλλοντος».⁷ Τα ανωτέρω εντάσσονται στην αναβάθμιση υποδομών των Καταστημάτων Κράτησης. Εν προκειμένω, «στόχος της μεταρρύθμισης είναι η αναδιοργάνωση του σωφρονιστικού συστήματος και η επέκταση του δικτύου των Καταστημάτων Κράτησης, σαν απαραίτητη συνθήκη τόσο για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατούμενων, όσο και για την ασφάλεια διαχείρισης του πληθυσμού. Εμβληματικό έργο της μεταρρύθμισης είναι η μετεγκατάσταση των φυλακών Κορυδαλλού σε σύγχρονες και ασφαλείς νέες εγκαταστάσεις στον Ασπρόπυργο. Το προσεχές διάστημα αναμένεται η έκδοση του Π.Δ. και η ανακήρυξη του αναδόχου που θα αναλάβει το έργο της κατασκευής. Παράλληλα, το Υπουργείο προγραμματίζει τη μετεγκατάσταση των Καταστημάτων Κράτησης Χαλκίδας και Ιωαννίνων, ενώ το 2ο εξάμηνο του 2022 θα έχει ολοκληρωθεί το Κατάστημα Κράτησης Κρήτη II».⁸

Τα «ορόσημα» αυτών των έργων, σύμφωνα με το ίδιο Σχέδιο,⁹ ήταν:

Έκδοση Π.Δ. για το νέο Κατάστημα Κράτησης στον Ασπρόπυργο	1 ^ο τρίμηνο 2022
Μετεγκατάσταση Καταστήματος Κράτησης Κορυδαλλού στον Ασπρόπυργο - Εκκίνηση διαδικασιών μέσω ΣΔΙΤ για την ανακήρυξη του Αναδόχου	1 ^ο τρίμηνο 2022
Κατάστημα Κράτησης ΚΡΗΤΗ II – Ολοκλήρωση έργου	3 ^ο τρίμηνο 2022
Παραλαβή έγκρισης του Ειδικού πολεοδομικού σχεδίου για την κατασκευή του νέου Καταστήματος Κράτησης Ιωαννίνων - Προετοιμασία έκδοσης σχετικού Π.Δ.	3 ^ο τρίμηνο 2022
Κατάστημα Κράτησης Χαλκίδας: Υπογραφή Προγραμματικής Σύμβασης με Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για παροχή τεχνικής υποστήριξης μελετών και εργασιών από ΜΟΜΚΑ για κατασκευή νέου Καταστήματος	3 ^ο τρίμηνο 2022

Α.2.1 Στρατηγικός σχεδιασμός σωφρονιστικής πολιτικής και νέες φυλακές

Κατά την τελετή παράδοσης-παραλαβής που πραγματοποιήθηκε τις πρώτες ημέρες του 2022 στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, στο πλαίσιο της ανάληψης καθηκόντων του νέου Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής Κ. Παπαθανασίου, ο οποίος αντικατέστησε τη Σ. Νικολάου, ο Υπουργός Π. Θεοδωρικάκος μίλησε για τρεις προτεραιότητες της σωφρονιστικής πολιτικής: τη μεταρρύθμιση του σωφρονιστικού κώδικα, την υλοποίηση της κατασκευής νέων ιδρυμάτων

7. Προεδρία της Κυβέρνησης, Γενική Γραμματεία Συντονισμού Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής 2022, σ. 41, https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2022/01/eskyp_2022-_fin2.pdf, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022.

8. Προεδρία της Κυβέρνησης, Γενική Γραμματεία Συντονισμού. Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής 2022, σ. 105.

9. Ο. π., σ. 106.

κράτησης και την ενίσχυση των προγραμμάτων σωφρονισμού και επανένταξης των κρατουμένων.¹⁰ Μερικούς μήνες αργότερα, ο ίδιος, απαντώντας στην με αριθμό 215/27.5.2022 Αίτηση Κατάθεσης Εγγράφων των Βουλευτών Χ. Σπίρτζη, Σ. Λάππα, Θ. Ξανθόπουλου, Ι. Γκιόλα και Κ. Μάρκου με θέμα «Στρατηγικό σχέδιο για τις φυλακές», με την οποία οι αιτούντες βουλευτές διαπίστωναν ότι «η κυβέρνηση “διαφημίζει”¹¹ ένα Στρατηγικό Σχέδιο για τις φυλακές το οποίο ωστόσο ποτέ δεν έχει δημοσιοποιήσει, αν και έχει ήδη παρέλθει το πρώτο έτος αναφοράς του» και ζητούσαν «την άμεση χορήγηση του ως άνω αναφερόμενου “Στρατηγικού Σχεδίου για τις φυλακές (2021-2023)”», ανέφερε τα εξής:

«προς το σκοπό της επεξεργασίας και επικαιροποίησης του στρατηγικού πλάνου σωφρονιστικής πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής (Γ.Γ.Α.Π.), για τα έτη 2021-2023, συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασίας, η οποία με την ολοκλήρωση των εργασιών της, υπέβαλε σχετικό Πόρισμα, που έχει εγκριθεί από το Γραφείο της τέως Γενικής Γραμματέως Αντεγκληματικής Πολιτικής. Προς πληρέστερη ενημέρωσή σας, διαβιβάζουμε-καταθέτουμε το εν λόγω Πόρισμα, στο οποίο αποτυπώνονται οι στρατηγικοί στόχοι και οι προτεραιότητες του σωφρονιστικού συστήματος για την περίοδο αυτή».¹²

Η «επεξεργασία και επικαιροποίηση» αναφέρεται προφανώς στο προηγηθέν Στρατηγικό Σχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για το Σωφρονιστικό Σύστημα 2018-2020, που ήταν προσανατολισμένο στον ανθρωπισμό και τον σεβασμό των δικαιωμάτων των κρατουμένων, την ασφάλεια για κρατούμενους και προσωπικό των φυλακών, την επανένταξη και τη μείωση της υποτροπής, καθώς και τη διασφάλιση της διαφάνειας στη λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος.¹³

10. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Δελτίο Τύπου, 3 Ιανουαρίου 2022, με τίτλο «Ανέλαβε καθήκοντα ο νέος Γενικός Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής», <https://www.minocp.gov.gr/2022/01/03/03-01-2022-anelave-kathikonta-o-neos-genikos-grammateas-antegklimatikis-politikis/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022.

11. Η επίκληση αυτού του σχεδίου από την ελληνική κυβέρνηση ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο πλαίσιο της μεταξύ τους επικοινωνίας για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης των ελληνικών αρχών στις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και η εξαφάνιση του σχεδίου αυτού από κάθε βήμα δημοσίου διαλόγου στο εσωτερικό της χώρας, οδήγησαν στην αμφισβήτηση ακόμη και της ύπαρξής του: Hellenic League for Human Rights, Communication in accordance with Rule 9.2 of the Rules of the Committee of Ministers Concerning Nisiotis group of cases (34704/08), 13 January 2022, https://www.hlhr.gr/wp-content/uploads/2022/05/2022-communication-PRISONS-in-GR-CM-CoE_fin2.pdf, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022.

12. Το κατατεθέν Πόρισμα διαβιβάστηκε με το υπ' αριθ. πρωτοκόλλου 7017/4/26033-δ'/22.6.2022 έγγραφο του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη προς τη Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, Τμήμα Ερωτήσεων – Α.Κ.Ε. της Βουλής των Ελλήνων και παρατίθεται ως πρώτο παράρτημα στο παρόν. Φαίνεται, ωστόσο, ότι δεν είναι ολόκληρο, καθώς η ανάλυση των δράσεων ανά στρατηγικό στόχο περιέχει στοιχεία μόνο για δεκαπέντε δράσεις που εντάσσονται στον πρώτο από τους οκτώ συνολικά στρατηγικούς στόχους. Για τους υπόλοιπους επτά στόχους, δεν υπάρχει καμιά απολύτως ανάλυση στο κείμενο που κατατέθηκε!

13. Βλ. Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής,

Στο εγκεκριμένο Πόρισμα, η επεξεργασία του οποίου φαίνεται ότι ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2021, ενώ δηλαδή είχε σχεδόν παρέλθει το πρώτο έτος της τριετούς περιόδου αναφοράς του, διαβάζουμε ότι το στρατηγικό πλάνο αφορά οκτώ επιμέρους τομείς, και συγκεκριμένα:

- α) την αναβάθμιση υποδομών και τη βελτίωση των συνθηκών των καταστημάτων κράτησης,
- β) την ασφάλειά τους,
- γ) τη διοικητική αναδιοργάνωση της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής,
- δ) την εκπαίδευση και την κατάρτιση υπαλλήλων,
- ε) τις υπηρεσίες υγείας των καταστημάτων κράτησης,
- στ) την κοινωνική επανένταξη αποφυλακισθέντων,
- ζ) την εκπαίδευση και την επιμόρφωση κρατουμένων, και
- η) την ψυχοκοινωνική ευμάρεια και ανάπτυξη του προσωπικού και των κρατουμένων.

Στον πρώτο τομέα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, δράσεις όπως:

- το νέο Κατάστημα Κράτησης Δράμας,
- η ανέγερση νέων κτιριακών εγκαταστάσεων για τη μετεγκατάσταση του συγκροτήματος των Καταστημάτων Κράτησης Κορυδαλλού,
- η ανέγερση νέων κτιριακών εγκαταστάσεων για τη μετεγκατάσταση των καταστημάτων κράτησης Χαλκίδας και Ιωαννίνων,
- η ολοκλήρωση κτιριακών εγκαταστάσεων του Καταστήματος Κράτησης Κρήτη II,
- το νέο Κατάστημα Κράτησης Μεγαλόπολης,
- το νέο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου.

Το Πόρισμα (ακριβέστερα: το μέρος του που κατατέθηκε στη Βουλή¹⁴) δεν περιέχει καμία αναφορά στο εκτιμώμενο κόστος και στο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης αυτού του κατασκευαστικού προγράμματος. Λείπει επίσης οποιοδήποτε στοιχείο ως προς τις προδιαγραφές και τη χωρητικότητα των φυλακών που έχουν κατασκευαστεί ή κατασκευάζονται και επίκειται η έναρξη της λειτουργίας τους, καθώς και των φυλακών που έχουν δρομολογηθεί οι διαδικασίες για την κατασκευή τους. Οι μόνες πληροφορίες που αντλούνται από το κατατεθέν κείμενο αφορούν τη χρηματοδότηση της κατασκευής των φυλακών από τον κρατικό προϋπολογισμό (εξαιρουμένου του καταστήματος της Δράμας, για το οποίο υπάρχει κενό) και την επιλογή του σχήματος των συμπράξεων του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα για την εκτέλεση των απαραίτητων έργων

Στρατηγικό Σχέδιο για το Σωφρονιστικό Σύστημα 2018-2020, Εθνικό Τυπογραφείο, σ. 15-16. Ν. Κουλούρης, Ο αναπροσανατολισμός του «σωφρονιστικού συστήματος», Εγκληματολόγοι, 4, Δεκέμβριος 2017, σ. 7 (https://drive.google.com/file/d/1m2_CaSbtmMHN9J-xu7wen505QMT0EuJT/view?pli=1, ημερομηνία πρόσβασης: 21. Δεκεμβρίου 2022).

14. Βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 12.

και την παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών (εξαιρουμένων των καταστημάτων της Δράμας και της Κρήτης, για τα οποία δεν υπάρχει καμιά σχετική αναφορά). Όλα αυτά τα κενά μάλλον σε παρωδία στρατηγικού σχεδίου παραπέμπουν, παρά σε αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης, της στοχοθεσίας και του οικονομικού και οργανωτικού σχεδιασμού που απαιτούνται για την επίτευξη της αποστολής του «σωφρονιστικού συστήματος» εντός ορισμένου χρονικού ορίζοντα.¹⁵ Έχει προαναγγελθεί, πάντως, ότι ετοιμάζεται μια νέα εκδοχή στρατηγικού σχεδίου που, όπως δήλωσε ο Γενικός Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής ενώπιον της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Σωφρονιστικού Συστήματος και λοιπών Δομών Εγκλεισμού Κρατουμένων κατά την ενημέρωση των μελών της για τη νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη υπό τον τίτλο «Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός του Σωφρονιστικού Κώδικα – Τροποποιήσεις στον ν. 2776/1999, στις 12 Οκτωβρίου 2022, «δεν θα είναι μια πρόχειρη δουλειά, είναι ένα σοβαρό σχέδιο το οποίο με μεγάλη χαρά αν θεωρείτε και εσείς σωστό να το φέρουμε, να το συζητήσουμε. Μέχρι το 2024 είναι το πρώτο του σκέλος και μετά πάει από το 2024 μέχρι το 2027. Είναι δύο σκέλη».¹⁶ Σχετική προφορική παρουσίαση και συζήτηση, χωρίς να διανεμηθεί κάποιο σχετικό γραπτό τεκμήριο, έγιναν στην τελευταία συνεδρίαση της ίδιας Επιτροπής για το έτος 2022.¹⁷ Στον τομέα της ασφάλειας, μαθαίνουμε ότι προβλέπεται η δημιουργία πειθαρχικής φυλακής στο Κατάστημα Κράτησης Δομοκού (προφανώς προαναγγέλλεται η μετατροπή ή μετονομασία της υπάρχουσας εκεί φυλακής), η δημιουργία δύο φυλακών υψίστης ασφαλείας στα Καταστήματα Κράτησης Μαλανδρίνου και Τρικάλων (επίσης προφανώς με μετατροπή/μετονομασία τους), ο χαρακτηρισμός δύο Καταστημάτων Κράτησης, των Γρεβενών και της Τρίπολης, για κράτηση υποδίκων και καταδίκων για εγκλήματα κατά της γενετήσιας αξιοπρέπειας και ελευθερίας,¹⁸ και η δημιουργία «οικονομικών» φυλακών στα νέα Καταστήματα Κράτησης Δράμας και Χαλκίδας.

15. Εντυπωσιάζει αρνητικά το σκεπτικό με το οποίο οι ελληνικές αρχές δικαιολογούν την απουσία χρονοδιαγραμμάτων που θα επέτρεπαν την παρακολούθηση της υλοποίησης του στρατηγικού σχεδιασμού (;) τους. Στην από 14 Ιουνίου 2022 απάντηση της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής επί των παρατηρήσεων της Έκθεσης της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT) (βλ. κατωτέρω), «επισημαίνεται ότι το ακριβές χρονοδιάγραμμα κατασκευής και πραγματικής λειτουργίας των νέων Καταστημάτων θα προσδιοριστεί μετά την εκπόνηση τεχνικών, οικονομικών και άλλων εξειδικευμένων μελετών, δεδομένου ότι η υλοποίηση τ[ων] συγκεκριμένων έργων άπτεται αρμοδιοτήτων και άλλων Υπουργείων».

16. 21 Δεκεμβρίου 2022, https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=40f138a8-e917-4a65-bcff-af27011fe40f, ημερομηνία πρόσβασης: 27 Δεκεμβρίου 2022.

17. Βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 2.

18. Τα καταστήματα αυτά ήδη λειτουργούν εν τοις πράγμασι, πλήρως (η φυλακή της Τρίπολης) ή εν μέρει (η φυλακή των Γρεβενών), ως καταστήματα κράτησης για δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων: Α. Κασάπογλου, Δ. Κόρος, Ν. Κουλούρης, (Απο)δομώντας μια de facto κατηγορία κρατουμένων: Δράστες εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, καθεστώτα κράτησης και προτάσεις επανένταξης, *The Art of Crime*, τ. 11, Νοέμβριος 2021, <https://theartofcrime.gr/αποδομώντας-μια-de-facto-κατηγορία-κρατουμέ/>, ημερομηνία πρόσβασης: 27 Δεκεμβρίου 2022.

Στην υπ' αριθ. πρωτοκόλλου 14735/14.6.2022 απάντηση της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής επί των παρατηρήσεων της Έκθεσης της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT),¹⁹ η δημιουργία (κατασκευή) νέων φυλακών και η αναβάθμιση των υφιστάμενων καταστημάτων, που πρόσφατα μετονομάστηκαν από «καταστήματα κράτησης» σε «σωφρονιστικά καταστήματα»,²⁰ εμφανίζονται ως μέτρα για την ανάσχεση του φαινομένου του υπερπληθυσμού των κρατουμένων και για την κατά το δυνατόν ορθολογικότερη κατανομή τους, με στόχο την προστασία της ζωής και της υγείας τους και την ομαλή επανένταξή τους. Στο πλαίσιο αυτό, η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, ενημερώνει τη CPT ότι έχει προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:²¹

- Όσον αφορά τη «μετεγκατάσταση του Συγκροτήματος Φυλακών Κορυδαλλού και τη δημιουργία του νέου Δικαστικού Σωφρονιστικού Συγκροτήματος Αθηνών-Δ.Σ.Σ.Α²² δυναμικότητας 2.000 θέσεων κράτησης, έχουν ήδη εκπονηθεί: η γεωλογική μελέτη, η μελέτη περιβαλλοντολογικών επιπτώσεων και η μελέτη ειδικού χωρικού σχεδίου. Βάσει αυτών των μελετών, θα εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα το οποίο θα περιλαμβάνει το πολεοδομικό σχέδιο εφαρμογής. Στη συνέχεια, βάσει αυτού, θα εκπονηθούν οι απαραίτητες μελέτες για την ανέγερση. Κατόπιν, θα διερευνηθεί η υπαγωγή του έργου στο ν.3339/2005(ΦΕΚ Α'232) με την υποβολή φακέλου στην αρμόδια Υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων».²³

19. <https://tm.coe.int/1680a7ce99> (στην ελληνική γλώσσα) και <https://tm.coe.int/1680a7ce98> (στην αγγλική γλώσσα), ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022. Η ελληνόγλωσση εκδοχή παρατίθεται στο τέλος του παρόντος ως δεύτερο παράρτημα.

20. Με τον Ν. 4985/2022: βλ. χαρακτηριστικά το πέμπτο κεφάλαιο με τίτλο «Οργάνωση και λειτουργία σωφρονιστικών καταστημάτων».

21. Απάντηση της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής επί των παρατηρήσεων της Έκθεσης της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, 14 Ιουνίου 2022, σ. 15-16, <https://tm.coe.int/1680a7ce98>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022.

22. Βλ. Εικόνα 1.

23. Η απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης για την κατάργηση όλων των καταστημάτων του κτιριακού συγκροτήματος φυλακών Κορυδαλλού και τη μετεγκατάστασή τους εκτός της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας ανακοινώθηκε αρχικά από τον ίδιο τον πρωθυπουργό Κ. Μητσοτάκη στις 20 Ιουλίου 2019 (<https://www.lifo.gr/now/politics/mitsotakis-katedafizontai-oi-fylakes-korydalloy-kai-ginontai-parko-enoroieitai-ethniko>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022). Σύμφωνα με τις σχετικές ανακοινώσεις, το νέο συγκρότημα φυλακών, χωρητικότητας 2.000 κρατουμένων, θα βρίσκεται σε πρώην στρατιωτικό χώρο (American Facilitation Camp) στον Ασπρόπυργο. Η πρώην Γενική Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής Σ. Νικολάου, στις 20 Σεπτεμβρίου 2020, δήλωσε ότι το νέο «Δικαστικό Σωφρονιστικό Συγκρότημα Αθηνών» θα ήταν έτοιμο μέχρι τα μέσα του 2022 (<https://www.tovima.gr/2020/09/20/society/telos-o-korydallos-to-2022-nees-sygxrones-fylakes-ston-aspropyrgo/>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022). Στις 18 Νοεμβρίου 2020, ανακοινώθηκε ότι ξεκίνησαν τα έργα για «τη νέα Φυλακή που θα αντικαταστήσει τον Κορυδαλλό», ένα «Δικαστικό Σωφρονιστικό Κατάστημα» συνολικής χωρητικότητας 2.000 ατόμων σε 12 πτέρυγες, βάσει σχεδιασμού που «προβλέπει την ολοκλήρωση της κατασκευής εντός του 2022» (<https://www.minocp>

- Όσον αφορά «το νέο Κατάστημα Κράτησης Δράμας,²⁴ χωρητικότητας εξακοσίων (600) θέσεων κράτησης, έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή του από την εταιρεία “Κτιριακές Υποδομές Α.Ε.”. Το έργο παραδόθηκε στις 11 Ιουνίου 2020²⁵ και πρόκειται να λειτουργήσει εντός του 2022,²⁶ με τη στελέχωσή του από σωφρονιστικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ της εκδοθείσας προκήρυξης 4Κ/2021 του Α.Σ.Ε.Π.».
- Σχετικά με «το νέο Κατάστημα Κράτησης (Κρήτη II) στην περιοχή Κουρούνες του Νομού Λασιθίου,²⁷ χωρητικότητας εξακοσίων (600) θέσεων κράτησης, η κατασκευή του

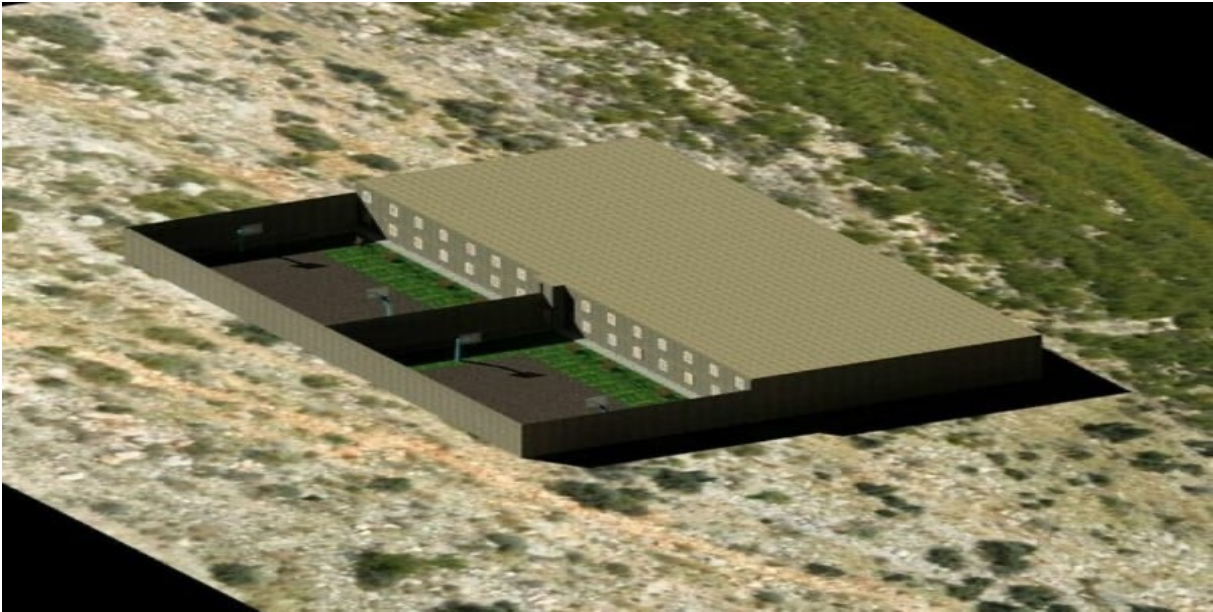
gov.gr/2020/11/18/18-11-2020xekinoun-ta-erga-gia-ti-nea-fylaki-pou-tha-antikatastisei-ton-korydallos/, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022). Ωστόσο, παρά την εκτίμηση αυτή, σύμφωνα με τη μελέτη μετεγκατάστασης που δημοσιεύτηκε για δημόσια διαβούλευση στις 25 Οκτωβρίου 2021 («Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Ειδικού Πολεοδομικού Σχεδίου για τη χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του νέου Δικαστικού Σωφρονιστικού Συγκροτήματος Αθηνών, σε τμήμα του Δημοσίου Ακινήτου ΑΒΚ 391 στο Δήμο Ασπρόπυργου Αττικής (μετεγκατάσταση του Καταστήματος Κράτησης Κορυδαλλού)»), <https://ypen.gov.gr/anartisi-dimosiopoiiisi-pros-to-koino-tis-stratigikis-meletis-perivallontikon-erip-toseon-sbe-tou-eps-gia-ti-choriki-organosi-kai-anartyxi-tou-neou-dikastikou-sofronistikou-s/>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022), η εκτιμώμενη περίοδος κατασκευής των σωφρονιστικών καταστημάτων στον Ασπρόπυργο με 12 πτέρυγες και χωρητικότητα 2.000 κρατουμένων είναι τέσσερα χρόνια (<https://www.ethnos.gr/greece/article/179964/fylakeskorydalloyantistrofhmetrhshgiametegkatastash>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022). Στις 9 Αυγούστου 2022, τα δεδομένα άλλαξαν πάλι. Σε δελτίο Τύπου που εκδόθηκε τότε για να ανακοινωθεί η υπογραφή σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και του ΤΑΙΠΕΔ για τη μετεγκατάσταση του καταστήματος κράτησης Κορυδαλλού, που έχει εγκριθεί από την Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας με την απόφαση της 27^{ης} Δεκεμβρίου 2021 και έχει ενταχθεί στο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας του ν. 4799/2021, αναφέρεται ότι «σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, οι νέες κτιριακές εγκαταστάσεις [...] θα περιλαμβάνουν 14 πτέρυγες, χωρητικότητας 200 ατόμων έκαστη», δηλαδή 800 θέσεις περισσότερες απ’ όσες είχε γίνει γνωστό από παλαιότερες ανακοινώσεις. Στις 9 Ιουνίου 2022, ο Κ. Παπαθανασίου, ο οποίος διαδέχθηκε τη Σ. Νικολάου, ενημέρωσε την Ειδική Μόνιμη Κοινοβουλευτική Επιτροπή Σωφρονιστικού Συστήματος και λοιπών Δομών Εγκλεισμού Κρατουμένων ότι η κατασκευή του νέου συγκροτήματος φυλακών στον Ασπρόπυργο δεν θα ολοκληρωθεί πριν από το 2028 (<https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/ToKtirio/Fotografiko-Archeio/#d8b0a345-ff52-469c-86a7-aeb0009628bd>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022), δηλαδή τουλάχιστον έξι χρόνια αργότερα από την αρχική εκτίμηση! Ο ίδιος, σε άλλη ομιλία του ενώπιον της Επιτροπής, στις 21 Δεκεμβρίου 2022 (βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 2), τόνισε ότι «είναι μεγάλο το έργο και δυστυχώς ο χρόνος θα υπερβεί τα δύο με τρία χρόνια και κατά την άποψή μου, ίσως και τέσσερα χρόνια, προκειμένου να ολοκληρωθεί αυτό το εμβληματικό έργο».

24. Βλ. φωτογραφία του Σωφρονιστικού Καταστήματος Νικηφόρου Δράμας, κάτω από τον τίτλο του κειμένου.

25. Από τις επίσημες ανακοινώσεις του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, φαίνεται ότι η παράδοση έγινε μια εβδομάδα αργότερα: 18-06-2020, Δελτίο Τύπου για την επίσκεψη του Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη στη Δράμα, όπου παρέστη στην παραλαβή του νέου Σωφρονιστικού Καταστήματος Κράτησης Δράμας, μαζί με τη Γενική Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής και τον Αρχηγό της ΕΛ.ΑΣ. (<https://www.minoep.gov.gr/2020/06/18/18-06-2020-deltio-tyrou-gia-tin-episkepsi-tou-yfyπουργου-prostasias-tou-politi-sti-drama-opou-paresti-stin-paralavi-tou-neou-sofronistikou-katastimatos-kratistis-dramas-mazi-me-tin-geniki-grammatea/>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022).

26. Σύμφωνα με τις δηλώσεις του Γενικού Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής Κ. Παπαθανασίου στην αρμόδια για στο σωφρονιστικό σύστημα Ειδική Μόνιμη Επιτροπή της Βουλής (12 Δεκεμβρίου 2022, ανωτέρω, υποσημείωση 2), «η Δράμα είναι ήδη έτοιμη και αύριο, συγκεκριμένα, ορίζεται και το διευθυντικό προσωπικό που θα αναλάβει εκεί, δηλαδή, ο διευθυντής, ο αρχιφύλακας, οι φύλακες και η εξωτερική φρουρά, ώστε να αρχίσει να λειτουργεί σταδιακά. Δηλαδή, θα λειτουργήσει σαν μια πτέρυγα 50 κρατουμένων και αργότερα άλλοι 50. Μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2023 θα λειτουργήσουν και οι 600 θέσεις [...] του συγκεκριμένου Καταστήματος. Αυτό, θα επιφέρει, όπως καταλαβαίνετε, μεγάλη αποσυμφόρηση στα υπόλοιπα Καταστήματα. Έχουμε τεράστιο πρόβλημα στα Καταστήματα, ας πούμε, πρώτης γραμμής, όπως είναι η Χίος και η Κομοτηνή, κυρίως από κρατούμενους που έχουν σχέση με τη λαθραία διακίνηση».

27. Βλ. Εικόνα 2.

Εικόνα 1: Σχέδιο του Δικαστικού Σωφρονιστικού Συγκροτήματος Αθηνών, που έχει εξαγγελθεί ότι θα αντικαταστήσει τις φυλακές Κορυδαλλού (από δημοσίευμα της 21ης Σεπτεμβρίου 2020 με τίτλο: «Οι νέες «φυλακές Κορυδαλλού»: Το σχέδιο για το συγκρότημα στον Ασπρόπυργο», πηγή: <https://www.lifo.gr/now/greece/oi-nees-fylakes-korydalloy-shedio-gia-sygkrotima-ston-aspropyrgo>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022)

Εικόνα 2: Σωφρονιστικό Κατάστημα Κρήτη II, Κουρούνες Νεάπολης Λασιθίου (φωτογραφία από δημοσίευμα της 27ης Οκτωβρίου 2020 με τίτλο «Οι νέες φυλακές στην περιοχή “Κουρούνες”», πηγή: www.kritikaepikaira.gr/oi-nees-filakes-stin-perioxi-kourounes/, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022)

βρίσκεται σε εξέλιξη. Η χρηματοδότηση του έργου έχει εξασφαλιστεί από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί μετά ένα έτος».²⁸

- Τέλος, ειδικά ως προς την «ανέγερση νέων Καταστημάτων Κράτησης στις περιοχές των Ιωαννίνων²⁹, Χαλκίδας³⁰ και Μεγαλόπολης,³¹ χωρητικότητας εξακοσίων(600) θέσεων έκαστο, οι αρμόδιες επιτροπές καταλληλότητας για την ανεύρεση κατάλληλων γηπέδων έχουν ολοκληρώσει το έργο τους ως προς την αξιολόγηση της καταλληλότητας αυτών.

28. Και πάλι σύμφωνα με όσα είπε ο Γενικός Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής στις 21 Δεκεμβρίου 2022 στην αρμόδια για το σωφρονιστική σύστημα Ειδική Μόνιμη Επιτροπή της Βουλής (βλ. υποσημείωση 24), «και στην Κρήτη είναι έτοιμο κατά 80% με 85%, απ' ό,τι μας είπε η ΚΤΥΠ, η οποία έχει αναλάβει το έργο. Το έργο το έχει αναλάβει ιδιωτική εταιρεία, η ΙΝΤΡΑΚΑΤ. Η ΚΤΥΠ είναι η επιβλέπουσα την όλη διαδικασία και μας είπε ότι μέχρι το καλοκαίρι θα παραδοθεί και αυτό, θα είναι έτοιμο. Άρα, δύο μεγάλα Καταστήματα εντός του 2023 μπορούν να λειτουργήσουν».

29. Βλ. δελτίο Τύπου της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής από 27 Απριλίου 2021 με τίτλο «Έγινε το πρώτο βήμα για την κατασκευή νέου Καταστήματος Κράτησης στα Ιωάννινα» (<https://www.minocp.gov.gr/2021/04/27/27-04-2021-egine-to-proto-vima-gia-tin-kataskevi-neou-katastimatos-kratisis-sta-ioannina/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022). Στο δελτίο αυτό αναφέρεται ότι υπεγράφη προγραμματική σύμβαση μεταξύ του υπουργείου Εθνικής Άμυνας και της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής για την κατασκευή καταστήματος κράτησης στην Ήπειρο δυναμικότητας 600 κρατούμενων, που θα αναγερθεί εκτός του αστικού ιστού και σ' αυτό θα μετεγκατασταθεί το υπάρχον Κατάστημα Κράτησης στο Σταυράκι Ιωαννίνων. Η υπογραφέα σύμβαση αφορά την επιλογή του κατάλληλου ακινήτου, την εκπόνηση προμελετών και μελετών για το έργο, καθώς και τον σχεδιασμό της διαδικασίας για την κατασκευή του νέου Καταστήματος Κράτησης μέσω Σύμπραξης Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), κατά το πρότυπο της μετεγκατάστασης του συγκροτήματος των φυλακών κορυδαλλού στον Ασπρόπυργο. Στις 22 Μαΐου 2022, αναρτήθηκε προς ανοικτή δημόσια διαβούλευση η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Ειδικού Πολεοδομικού Σχεδίου για τη χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του Νέου Γενικού Καταστήματος Κράτησης Ηπείρου (<https://ypen.gov.gr/anoichti-dimosia-diavoulepsi-tis-stratigikis-meletis-perivallontikon-epiptoseon-s-m-p-e-tou-eidikou-poleodomikou-schediou-e-p-s-gia-ti-choriki-organosi-kai-anaptyxi-tou-neou-genikou-katastimatos/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022).

30. Στο δελτίο Τύπου που εξέδωσε στις 7 Οκτωβρίου 2021 η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής με τον τίτλο «Νέο Κατάστημα Κράτησης 1.000 κρατούμενων στη Χαλκίδα», αναφέρεται σαφώς ότι αυτό θα ανεγερθεί εντός της προσεχούς πενταετίας και θα έχει χωρητικότητα 1.000 (!) κρατούμενων οι οποίοι εμπλέκονται αποκλειστικά σε εγκλήματα οικονομικής φύσεως: <https://www.minocp.gov.gr/2021/10/07/07-10-2021-neo-katastima-kratisis-1-000-kratoumenon-sti-chalkida/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022. Στο ίδιο δελτίο Τύπου προστίθεται ότι τις επόμενες ημέρες θα ολοκληρωνόταν η εδαφολογική μελέτη προκειμένου να αναλάβει η Αρχαιολογική Υπηρεσία καθώς και ότι τις μελέτες θα συντόνιζε η Μονάδα Μελετών και Κατασκευών του ΓΕΕΘΑ (ΜΟΜΚΑ).

31. Βλ. το από 28-12-2020 δελτίο Τύπου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη με τίτλο «Πρόταση για σωφρονιστικό ίδρυμα ανοιχτού τύπου στη Μεγαλόπολη» (<https://www.minocp.gov.gr/2020/12/28/28-12-2020-protasi-gia-sofronistikoidryma-anoichtou-tyrou-sti-megalopoli/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022), όπου αναφέρεται ότι στις 21 Δεκεμβρίου 2020 έγινε συνάντηση μεταξύ του τότε Υπουργού Μ. Χρυσοχοϊδη, του Υφυπουργού Λ. Οικονόμου και του δημάρχου Μεγαλόπολης Α. Χριστογιαννόπουλου, κατά την οποία «ο δήμαρχος ενημέρωσε για την πρόθεση του δήμου να φιλοξενήσει στην περιοχή σωφρονιστικό ίδρυμα ανοιχτού τύπου, στα πλαίσια της μεταλιγνιτικής εποχής που ανοίγεται στη Μεγαλόπολη», πρόταση που έγινε καταρχήν δεκτή. Στις 22 Ιουνίου 2021, ανακοινώθηκε ότι κατατέθηκε στον Δήμο Μεγαλόπολης πόρισμα της επιτροπής αξιολόγησης που είχε συσταθεί ειδικά για τον σκοπό αυτόν, για τη θέση στην οποία προτείνεται να κατασκευαστεί Κατάστημα Κράτησης ανοικτού τύπου για καταδικασθέντες με μικρές ποινές, στο πλαίσιο της αποκατάστασης των συνεπειών από την απολιγνιτοποίηση των μονάδων της Μεγαλόπολης (τίτλος: «Νέο Κατάστημα Κράτησης Εργασίας στη Μεγαλόπολη», <https://www.minocp.gov.gr/2021/06/22/22-06-2021-neo-katastima-kratisis-ergasias-sti-megalopoli/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022).

A.2.2 Το κτιριακό πρόγραμμα των (νέων) φυλακών

Σε πρόσφατο δελτίο Τύπου,³² που εκδόθηκε μετά από συνάντηση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (Υπουργού, Υφυπουργού, Γενικού Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής και Γενικού Γραμματέα Δημοσίας Τάξης) με μέλη της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, ο Υπουργός παρουσίασε «τις πολιτικές, τις προτεραιότητες, τις δράσεις και τα χρονοδιαγράμματα της ελληνικής κυβέρνησης για τη μεταρρύθμιση του σωφρονιστικού συστήματος». Αναφερόμενος, μεταξύ άλλων, στο κτιριακό πρόγραμμα των φυλακών, έδωσε τις ακόλουθες πληροφορίες:

«Στις 9 Αυγούστου 2022 υπεγράφη η σχετική Σύμβαση με το ΤΑΙΠΕΔ για το έργο της μετεγκατάστασης του Καταστήματος Κράτησης Κορυδαλλού. Το έργο σχεδιάζεται να υλοποιηθεί με τη μέθοδο της Σύμπραξης Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) και προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, οι νέες κτιριακές εγκαταστάσεις θα αναπτύσσονται σε έκταση περίπου 100 στρεμμάτων και θα περιλαμβάνουν 14 πτέρυγες, χωρητικότητας 200 ατόμων έκαστη. Θα περιλαμβάνουν, επίσης, νοσοκομειακές υποδομές, ψυχιατρική πτέρυγα, χώρους θεραπευτικών προγραμμάτων, δικαστικές αίθουσες, πτέρυγες σχολικής εκπαίδευσης, γυμναστήριο, βιβλιοθήκη, πειθαρχικά κελιά, εργαστήρια, ενώ υπάρχει πρόβλεψη και για χώρους λατρείας.

Όσον αφορά στο νέο Κατάστημα Κράτησης Ιωαννίνων έχει ήδη γίνει αποδεκτή από το Υπουργείο η δωρεά της έκτασης, όπου πρόκειται να ανεγερθεί το νέο Κατάστημα και έχει κινηθεί η διαδικασία για την έκδοση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ).

Ως προς το νέο Κατάστημα Κράτησης Δράμας, χωρητικότητας εξακοσίων (600) θέσεων κράτησης, όπως γνωρίζετε, έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή του από την εταιρεία «Κτιριακές Υποδομές Α.Ε.». Το έργο παραδόθηκε στις 11 Ιουνίου 2020 και πρόκειται να λειτουργήσει εντός του 2022, με την στελέχωσή του από σωφρονιστικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ. Στο ζήτημα αυτό θα επανέλθω αργότερα για να σας παρουσιάσω τις θετικές εξελίξεις που έχουν υπάρξει.

Αναφορικά με το νέο Κατάστημα Κράτησης (Κρήτη II), στην περιοχή Κουρούνες του Νομού Λασιθίου, χωρητικότητας εξακοσίων (600) θέσεων κράτησης, η κατασκευή του βρίσκεται σε εξέλιξη. Η χρηματοδότηση του έργου έχει εξασφαλιστεί από το Πρόγραμμα Δημοσίων

32. 08-09-2022, Τάκης Θεοδωρικάκος: Σημαντικά βήματα προόδου για την αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας, <https://www.minocp.gov.gr/2022/09/08/08-09-2022-takis-theodorikakos-simantika-vimata-proodou-gia-tin-anavathmisi-tou-sofronistikou-systimatos-tis-choras/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022.

Επενδύσεων και εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί το πρώτο εξάμηνο του 2023.

Αλλη μια σημαντική εξέλιξη είναι η μεταφορά του Ειδικού Τμήματος Ανήλικων του Καταστήματος Κράτησης Κορίνθου στο Ειδικό Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Κασσαβέτειας, βελτιώνοντας σημαντικά τις συνθήκες κράτησης των ανήλικων κρατουμένων».

Μερικές από τις προαναφερθείσες πληροφορίες επιβεβαιώνονται με την ομιλία του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη στην Ολομέλεια της Βουλής, στις 25 Οκτωβρίου 2022, κατά τη διαδικασία ψήφισης των τροποποιήσεων του Σωφρονιστικού Κώδικα.³³ Συγκεκριμένα, ο Π. Θεοδωρικάκος, υποστήριξε³⁴ ότι με τις νομοθετικές αλλαγές που προωθήθηκαν επιχειρείται η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της σωφρονιστικής πολιτικής προς όφελος των ίδιων των κρατουμένων, των οικογενειών τους αλλά και του συνόλου της ελληνικής κοινωνίας, και, μιλώντας για τα νέα καταστήματα, ανέφερε ότι όσον αφορά τη μεταφορά της φυλακής του Κορυδαλλού στον Ασπρόπυργο, «έχουν πραγματοποιηθεί πρόδρομες ενέργειες που αφορούν τον χωροταξικό τομέα και τη δυνατότητα μεταφοράς της φυλακής στο συγκεκριμένο χώρο στον Ασπρόπυργο και στις 9 Αυγούστου του 22 υπεγράφη σύμβαση με το ΤΑΙΠΕΔ για το έργο της μετεγκατάστασης, το ΤΑΙΠΕΔ δρομολογεί τον διεθνή διαγωνισμό. Επίσης, το νέο κατάστημα κράτησης της Δράμας, χωρητικότητας 600 θέσεων, παραδόθηκε στις 11 Ιουνίου του 2020 και αναμένεται να λειτουργήσει μέσα στο 2022 με την ολοκλήρωση της πρόσληψης των εργαζομένων. Βρίσκεται σε εξέλιξη και ολοκληρώνεται το πρώτο εξάμηνο του 2023 το νέο κατάστημα Κρήτης, το λεγόμενο “Κρήτη 2” στην περιοχή Κουρούνες του νομού Λασιθίου, χωρητικότητας 600 θέσεων και σε ό,τι αφορά το νέο κατάστημα κράτησης Ιωαννίνων, έχει ήδη γίνει αποδεκτή από το Υπουργείο η δωρεά της έκτασης όπου πρόκειται να ανεγερθεί και έχει κινηθεί η διαδικασία για την έκδοση της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων».

Στο Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής για το έτος 2023,³⁵ αναφέρεται ότι: «Παράλληλα με τον εκσυγχρονισμό του σωφρονιστικού συστήματος και την εμπέδωση της ευταξίας στα Σωφρονιστικά Καταστήματα, έγιναν σημαντικά βήματα για την αποσυμφόρησή τους. Στο πλαίσιο αυτό, τέθηκαν σε λειτουργία δύο νέες πτέρυγες στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Νιγρίτας και 5^η πτέρυγα του Σωφρονιστικού Καταστήματος Χανίων δυναμικότητας 120 θέσεων αντίστοιχα, ενώ ολοκληρώθηκαν όλες οι απαιτούμενες τεχνικές εργασίες στο νεοανεγειρόμενο Σωφρονιστικό Κατάστημα Δράμας, χωρητικότητας 600 θέσεων, το οποίο και παραδόθηκε προς λειτουργία».

33. ανωτέρω, υποσημείωση 20.

34. <https://www.minocp.gov.gr/2022/10/25/25-10-2022-takis-theodorikakos-eksygchronizoume-to-sofronistiko-systima-kai-tis-synthikes-gia-tous-kratoumenous-afstiropoioume-to-plaisio-ton-adeion-gia-isovites-dolofonous-vias/>

35. σ. 64, https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2022/12/ΕΣΚυΠ_2023.pdf, ημερομηνία πρόσβασης: 27 Δεκεμβρίου 2022.

Στη συνέχεια,³⁶ στο σχετικό με το έργο του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη τμήμα, ο/η αναγνώστης πληροφορείται ότι: «/Σ/τις πλέον εμβληματικές πρωτοβουλίες του Υπουργείου, εντάσσεται, επίσης, η δημιουργία νέων σωφρονιστικών εγκαταστάσεων και η αναβάθμιση των υφιστάμενων, στα πρότυπα τα οποία ορίζει το εθνικό και διεθνές δίκαιο, τόσο για τον γενικότερο πληθυσμό των κρατουμένων, όσο και για τον πληθυσμό κρατουμένων με αναπηρία (ΑμεΑ). Προς τούτο, προγραμματίστηκε η έκδοση Ειδικού Πολεοδομικού Σχεδίου για τη μετεγκατάσταση του συγκροτήματος Σωφρονιστικών Καταστημάτων Κορυδαλλού στον Ασπρόπυργο και του Σωφρονιστικού Καταστήματος Ιωαννίνων. Σημαντική ένταξη στο σχεδιασμό αποτελεί και η -εντός του έτους 2023- παραλαβή του αποπερατωμένου κτίσματος για το Σωφρονιστικό Κατάστημα ΚΡΗΤΗ II». Στο ΕΣΚΥΠ αυτό δεν υπάρχει καμιά αναφορά σε «ορόσημα» ενεργειών για την κατασκευή των νέων φυλακών. Σύμφωνα με ένα αποκαλυπτικό δημοσίευμα,³⁷ τα έργα για τη «Μετεγκατάσταση καταστήματος κράτησης Κορυδαλλού» και για τη «Μετεγκατάσταση καταστημάτων κράτησης Ιωαννίνων και Χαλκίδας», προϋπολογισμού 220.000.000 ευρώ, έχουν τεθεί υπό τη σκέπη της Μονάδας Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας (Project Preparation Facility – PPF) του ΤΑΙΠΕΔ, σκοπός της οποίας είναι «η ωρίμανση Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας που έχουν ενταχθεί στο “Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας”, η διενέργεια των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών και η παρακολούθηση της εκτέλεσης των έργων που ανατίθενται στο πλαίσιο αυτών».

A.3 Το εν εξελίξει «πρόγραμμα» κατασκευής των νέων φυλακών

Σε μια προσπάθεια να καταλήξουμε σε κάποιο συμπέρασμα ως προς το εν εξελίξει πρόγραμμα κατασκευής νέων φυλακών³⁸ κατά την περίοδο που ακολούθησε την κυβερνητική αλλαγή του Ιουλίου 2019, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, αντιλαμβανόμαστε ότι αυτό κατά πάσα πιθανότητα αφορά:

1. Την έναρξη λειτουργίας μιας φυλακής 600 θέσεων που παρελήφθη τον Ιούνιο του 2020 και στελεχώνεται ώστε να αρχίσει να λειτουργεί σταδιακά τους πρώτους μήνες του 2023 (Σωφρονιστικό Κατάστημα Δράμας). Στην περιοχή δεν λειτουργεί άλλο κατάστημα, επομένως οι 600 θέσεις προστίθενται στο σύνολό τους στη χωρητικότητα του σωφρονιστι-

36. Ο. π., σ. 155-156.

37. <https://www.insider.gr/oikonomia/207572/pote-bgainoyn-ta-sdit-gia-ti-metegkatastasi-ton-fylakon>. Βλ. και <https://www.ot.gr/2021/11/11/inside-stories/ola-osa-prepei-na-gnorizoume-gia-tis-metegkatastaseis-ton-fylakon-korydallou-ioanninon-kai-xalkidas-me-ti-methodo-sdit/>, ημερομηνία πρόσβασης: 27 Δεκεμβρίου 2022.

38. Δεν περιλαμβάνονται εδώ οι θέσεις κράτησης στις τρεις πτέρυγες των φυλακών Νιγρίτας και Χανίων που άρχισαν να χρησιμοποιούνται πολύ μετά την έναρξη λειτουργίας των καταστημάτων αυτών.

- κού συστήματος .
2. Την ολοκλήρωση της κατασκευής μιας φυλακής 600 θέσεων εντός του 2023³⁹ με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση (Σωφρονιστικό Κατάστημα Κρήτη II, στη Νεάπολη Λασιθίου). Στην περιοχή λειτουργεί το Σωφρονιστικό Κατάστημα Νεάπολης, 45 θέσεων.⁴⁰ Με την έναρξη της λειτουργίας του νέου καταστήματος εκτιμάται ότι το ήδη υπάρχον κατάστημα θα καταργηθεί, επομένως οι νέες θέσεις που θα προκύψουν είναι 555.
 3. Τη μετεγκατάσταση του σωφρονιστικού καταστήματος Ιωαννίνων, 66 θέσεων, σε νέο κατάστημα 600 θέσεων, δηλαδή την προσθήκη νέων 534 θέσεων, χωρίς συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, καθώς οι σχετικές διαδικασίες βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο.
 4. Τη μετεγκατάσταση του σωφρονιστικού καταστήματος Χαλκίδας, 127 θέσεων, σε εγκαταστάσεις 600 ή 1.000 θέσεων, και πάλι χωρίς συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα. Η δεύτερη εκδοχή, αν και εμφανίζεται σε δηλώσεις και ανακοινώσεις της πρώην Γενικής Γραμματέως Αντεγκληματικής Πολιτικής, δεν φαίνεται ότι αντιστοιχεί σε κάποιο υπαρκτό κατασκευαστικό σενάριο. Αντιθέτως, η εκδοχή του καταστήματος με 600 θέσεις εμφανίζεται σε πιο πρόσφατα επίσημα τεκμήρια και επιτρέπει τη βάσιμη εικασία ότι ο σχεδιασμός αφορά την προσθήκη 473 θέσεων (και όχι 873) στη χωρητικότητα των φυλακών της χώρας.
 5. Την πλέον προβλεπόμενη μετεγκατάσταση του συγκροτήματος των φυλακών Κορυδαλλού στο «Δικαστικό Σωφρονιστικό Συγκρότημα Αθηνών», στον Ασπρόπυργο. Κατά μία εκδοχή, το νέο συγκρότημα θα διαθέτει 2000 θέσεις, κατά άλλη, πιο ισχυρή, βάση των (πιο πρόσφατων) τεκμηρίων προκύπτει ότι θα αποτελείται από 14 πτέρυγες 200 θέσεων, άρα θα πρόκειται για ένα κέντρο 2800 θέσεων.⁴¹ Δεδομένου ότι η επίσημη (αν και βάσιμα αμφισβητούμενη⁴²) χωρητικότητα των πέντε σωφρονιστικών καταστημάτων που αποτε-

39. Σύμφωνα με παλαιότερες δηλώσεις του Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη, στο χρονοδιάγραμμα του έργου προβλεπόταν η παράδοση του έργου από το καλοκαίρι του 2022 (<https://www.ethnos.gr/Politics/article/154846/oikonomoytokalokairitoy2022thaeinaietoiomotoneosofronistikokatasthmasthneapolh>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022).

40. Βλ. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, Στατιστικά στοιχεία κρατουμένων, <https://www.ggap.gov.gr/statistika-stoixeia-kratoumenon/>, ημερομηνία πρόσβασης: 27 Δεκεμβρίου 2022. Όλες οι πληροφορίες που παρατίθενται στη συνέχεια για την επίσημη χωρητικότητα των εν λειτουργία σωφρονιστικών καταστημάτων προέρχονται από αυτά τα στοιχεία.

41. Έχει εντοπιστεί δημοσίευμα στο οποίο γίνεται αναφορά σε 12 πτέρυγες και 2.000 θέσεις (<https://www.ethnos.gr/greece/article/133680/neoskorydalloshekinoynptaergagiathfylakhmekatedafiseisstonaspropyrgo>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022).

42. S. Snacken, I. Carbanaru, N. Koulouris, Reducing Prison Overcrowding in Greece, 2021 αδημοσίευτη επικαιροποίηση της ομότιτλης Έκθεσης των M. Palma, S. Snacken, V. Theis, I. Carbanaru, 2019, στο πλαίσιο του έργου Provision of consultancy services in the area of penitentiary 2019/AO/37 to strengthen prison healthcare in Greece, Council of Europe, Criminal Law Co-operation Unit – CLCU, Action against Crime Department. Βλ. M. Palma, S. Snacken, V. Theis, I. Carbanaru, Αντιμετωπίζοντας το πρόβλημα του υπερπληθυσμού στις ελληνικές φυλακές, The Art of Crime, 6, Μάιος 2019, <https://theartofcrime.gr/αντιμετωπίζοντας-το-πρόβλημα-του-υπερ/>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022.

λούν το υπό μετεγκατάσταση συγκρότημα είναι 1.942 θέσεις (1.222 στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Κορυδαλλού Ι + 174 στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Κορυδαλλού ΙΙ + 253 στο Ειδικό Κέντρο Υγείας Κρατουμένων θέσεις + 261 στο Ψυχιατρείο Κρατουμένων + 32 στην Κεντρική Αποθήκη Υλικού Σωφρονιστικών Καταστημάτων), κατά την πρώτη εκδοχή το νέο Δικαστικό Σωφρονιστικό Συγκρότημα θα «ενισχύσει» τη χωρητικότητα των ελληνικών φυλακών κατά 58 θέσεις και κατά τη δεύτερη θα την αυξήσει κατά 858 θέσεις! Ο αρχικός υπολογισμός περί αποπεράτωσης του έργου εντός του 2022 αποδείχθηκε εξωπραγματικός, και από διάφορες νεότερες πηγές προκύπτει ότι ο χρονικός ορίζοντας ολοκλήρωσης του έργου είναι τετραετής. Κατά μία από τις εκτιμήσεις του Γενικού Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής, αυτός ο ορίζοντας μπορεί να φθάσει στο έτος 2028.

6. Την κατασκευή νέου «ανοικτού τύπου» σωφρονιστικού καταστήματος εργασίας στη Μεγαλόπολη, στο πλαίσιο της αποκατάστασης των συνεπειών από την απολιγνιτοποίηση των μονάδων της περιοχής, στο οποίο η εργασία των κρατουμένων θα συνδέεται με τοπικές οικονομικές δραστηριότητες. Το κατάστημα αυτό θα έχει 400 (κατά μία εκδοχή) ή 600 (κατά άλλη, ισχυρότερη βάσει τεκμηρίων εκδοχή) νέες θέσεις για το ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα, καθώς πουθενά δεν φαίνεται ότι θα αντικαταστήσει κάποιο άλλο κατάστημα. Πρόκειται για μία ακόμη περίπτωση με άγνωστο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, παρά την από 21 Σεπτεμβρίου 2021 ανακοίνωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου ότι «προχωρούν ταχύτατα οι διαδικασίες για την ίδρυση και λειτουργία αγροτικών φυλακών στον δήμο της Μεγαλόπολης».⁴³
7. Τη δημιουργία νέου ειδικού σωφρονιστικού καταστήματος ή «πολυδύναμου κέντρου» νέων στον Βόλο, με 800 θέσεις κράτησης, το οποίο δεν αποσαφηνίζεται σε κάποιο από τα επίσημα τεκμήρια που εξετάστηκαν για τη συγγραφή της παρούσας μελέτης εάν θα είναι μια μονάδα που θα αντικαταστήσει υπάρχουσες δομές του σωφρονιστικού συστήματος ή αν θα προστεθεί σε αυτές. Δημοσιεύματα αναφέρουν ότι το σημερινό Ειδικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Νέων Βόλου (χωρητικότητας 54 θέσεων, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύει η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής) θα μετατραπεί σε Κέντρο Καινοτομίας και Τεχνολογίας. Σύμφωνα με τα ίδια δημοσιεύματα, πρόκειται για ένα πρόγραμμα ανακαίνισης και επέκτασης του Αγροτικού Σωφρονιστικού Καταστήματος Κασσαβέτειας, που το 2025 θα έχει χωρητικότητα 800 θέσεων, με μονάδα κράτησης ανηλίκων, έναντι των 274 θέσεων που διαθέτει στην παρούσα μορφή του.⁴⁴ Βάσει αυτών, εάν

43. <https://www.ppel.gov.gr/o-schediasmos-ke-o-programmatismos-tou-sdam-antikimeno-enimerosis-apo-ton-anapliroti-pourgo-anaptixis-ke-ependiseon-niko-papathanasi-pros-ton-periferiarchi-peloponnissou-p-nika-ke-dimarchous/>, ημερομηνία πρόσβασης: 29 Δεκεμβρίου 2022.

44. <https://www.tovima.gr/2021/10/05/society/volos-oloklironetai-to-kentro-kratiseis-neon-kai-anilikon/>, <https://www.aftodioikisi.gr/ipourgeia/dimioyrgeitai-neo-polydynamo-kentro-kratiseis-neon-kai-anilikon-kratoymenon-stin-kassaveteia-voloy/>,

το πρόγραμμα ανακαίνισης και επέκτασης υλοποιηθεί, θα προστεθούν 472 νέες θέσεις (800 – 274 – 54) στη χωρητικότητα των φυλακών της χώρας

Εάν οι ανωτέρω υπολογισμοί ευσταθούν, και υπό την επιφύλαξη που δημιουργεί η ασάφεια όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού της χωρητικότητας των υπάρχουσών φυλακών και η απουσία κάθε στοιχείου σχετικά με τις κατασκευαστικές προδιαγραφές των νέων σωφρονιστικών καταστημάτων, η εικόνα που προκύπτει για την κατασκευή των τελευταίων είναι η ακόλουθη:

Σωφρονιστικό Κατάστημα / Συγκρότημα	Προβλεπόμενες Θέσεις	Καταργούμενες θέσεις	Νέες θέσεις / χρονοδιάγραμμα παράδοσης
1. Δράμας	600	-	600 / διαθέσιμες
2. Κρήτη II (Λασιθίου)	600	45	555 / εντός του 2023
3. Ιωαννίνων	600	66	534 / άγνωστο
4. Χαλκίδας	600 ή 1.000	127	473 ή 873 / άγνωστο
5. Δικαστικό Σωφρονιστικό Συγκρότημα Αθηνών (Ασπρόπυργος)	2.000 ή 2.800	1.942	58 ή 858 / έως το 2028
6. Μεγαλόπολης	400 ή 600	-	400 ή 600 / άγνωστο
7. Ειδικό Κατάστημα (ή Πολυδύναμο Κέντρο) Κράτησης Βόλου	800	274	472 / έως το 2025
Σύνολο	5.600 – 7.000	2.459	3.092 – 4.492

<https://www.liberal.gr/epikairota/bolos-se-tria-hronia-stamata-i-leitoyrgia-toy-eidikoy-katastimatos-kratisis-neon>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022.

Β. ΑΠΟΣΥΜΦΟΡΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΕΠΕΚΤΑΤΙΣΜΟΣ;

Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι είναι αδύνατο να συναχθεί ένα συγκεκριμένο συμπέρασμα τόσο για την επιδιωκόμενη χωρητικότητα των φυλακών ή καταστημάτων κράτησης ή σωφρονιστικών καταστημάτων όσο και για το βάθος χρόνου που απαιτείται για την επίτευξη αυτού του στόχου (;). Περαιτέρω, δεν προκύπτει από οποιοδήποτε επίσημο τεκμήριο ή δημοσίευμα ότι οι εξαγγελίες, οι ενέργειες που πραγματοποιούνται και τα έργα που εκτελούνται στην κατεύθυνση της υλοποίησής τους βασίζονται σε κάποια μελέτη-προβολή η οποία αφορά τις υπάρχουσες και τις μελλοντικές ανάγκες σε υποδομές για την υποδοχή του ποινικά ελεγχόμενου πληθυσμού που ευρίσκεται ή εκτιμάται ότι θα βρεθεί στις φυλακές. Επίσης, δεν είναι γνωστές οι προδιαγραφές βάσει των οποίων υπολογίζεται ο αριθμός των θέσεων κράτησης στις προς χρήση, υπό παράδοση και προς ανέγερση φυλακές, και εάν αυτές είναι συγκρίσιμες με τις προδιαγραφές που αποτέλεσαν βάση για τον υπολογισμό των υπάρχουσών θέσεων (από τα δημοσιευμένα στοιχεία, φαίνεται ότι στις λειτουργούσες φυλακές η επιφάνεια που αναλογεί σε κάθε θέση είναι 4 τετραγωνικά μέτρα⁴⁵). Αν με την κατασκευή νέων καταστημάτων κράτησης ή σωφρονιστικών καταστημάτων στόχος είναι να εξασφαλιστούν επαρκείς θέσεις για την ανακατανομή των υπεράριθμων σήμερα κρατουμένων και για τη διαβίωσή τους σε αναβαθμισμένες συνθήκες κράτησης, τα πρόσφατα επίσημα δεδομένα δείχνουν ότι το έλλειμμα που πρέπει να καλυφθεί αφορά 351 κρατουμένους, καθώς το σύνολο των κρατουμένων στις 2 Ιανουαρίου 2023⁴⁶ ήταν 10.526, με τη χωρητικότητα των φυλακών να ανέρχεται σε 10.175 θέσεις (ποσοστό υπερπλήρωσης: 103,45%). Ωστόσο, τα δεδομένα αυτά δημιουργούν μια παραμορφωμένη εικόνα αν δεν συνεκτιμηθεί ότι (πάντα σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που δημοσιεύονται από τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής) σε 21 από τα 34 σωφρονιστικά καταστήματα η πληρότητα υπερβαίνει το 100% (αγγίζοντας ή υπερβαίνοντας το 210% στα Σωφρονιστικά Καταστήματα Κράτησης της Τρίπολης και της Κω, και πλησιάζοντας το 200% στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Κομοτηνής) και σε άλλα 4 είναι μεγαλύτερη του 90%, που θεωρείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης κατώφλι εμφάνισης του προβλήματος της υπερπλήρωσης.⁴⁷ Σε κάθε περίπτωση, πάντως, και σε συνδυασμό με τον σχετικά σταθερό αριθμό του συνόλου των κρατουμένων την τελευταία διετία (το 2021 και το 2022, ο αριθμός αυτός κυμαινόταν μεταξύ 10.500 και 11.200, με μικρή πτωτική τάση), δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η αύξηση της

45. Βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 41.

46. Τα στοιχεία επικαιροποιήθηκαν μετά την υποβολή του κειμένου προς δημοσίευση στο παρόν τεύχος, κατά το στάδιο της επιμέλειας.

47. White Paper on Prison Overcrowding, CM(2016)121-add3, p. 7. par. 20, <https://rm.coe.int/white-paper-on-prison-overcrowding-cm-2016-121-add3-e/16807c886b>, ημερομηνία πρόσβασης: 27 Δεκεμβρίου 2022.

χωρητικότητας των φυλακών κατά 3.000 ή κατά 4.500 θέσεις (ανάλογα με την αποδοχή των μικρότερων, στην πρώτη περίπτωση, και των μεγαλύτερων, στη δεύτερη περίπτωση, αριθμών που έχουν δει το φως της δημοσιότητας από διάφορες, επίσημες και μη, πηγές). Κάτι τέτοιο θα ισοδυναμούσε με αύξηση των επίσημα βεβαιωμένων θέσεων στην πρώτη περίπτωση κατά 29,5% περίπου και στη δεύτερη κατά 44% περίπου! Λαμβανομένης δε υπόψη της διεθνούς και ευρωπαϊκής εμπειρίας, η αύξηση της χωρητικότητας των φυλακών, είτε με την οικοδόμηση νέων εγκαταστάσεων είτε με την ανακατασκευή και αναδιαρρύθμιση των υπάρχουσών μονάδων φυλακών, δεν αποτελεί μακροπρόθεσμα βιώσιμη λύση στο πρόβλημα του υπερπληθυσμού των κρατουμένων. Αντιθέτως, οδηγεί σε αύξηση της χρήσης της φυλακής και των δεικτών φυλάκισης, καθώς και στη διατήρηση του αριθμού των κρατουμένων σε υψηλό επίπεδο, σε περισσότερες φυλακές που γεμίζουν.⁴⁸

Η κατασκευή νέων φυλακών και η αύξηση της χωρητικότητάς τους αποτελούν βασικά στοιχεία μιας επεκτατικής ποινικοκατασταλτικής πολιτικής στην τριμερή κατάταξη που βασίζεται στη διόγκωση, τη σταθερότητα ή τη συρρίκνωση των στερητικών της ελευθερίας ποινικών κυρώσεων και των θεσμών, των δομών και των πόρων που τις υποστηρίζουν, στα επίπεδα της πρόβλεψης, της επιβολής και της έκτισής τους.⁴⁹ Σύμφωνα με αυτήν την κατάταξη, καθεμία από αυτές τις κατευθύνσεις παρουσιάζει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά,⁵⁰ δεν είναι όμως τα μόνα στοιχεία που οδηγούν στην κατάφασή της. Μια επεκτατική πολιτική χαρακτηρίζεται από την πεποίθηση του ποινικού νομοθέτη και των επαγγελματιών της ποινικής δικαιοσύνης ότι η φυλακή αποδίδει, από τον σταθερά αυξανόμενο πληθυσμό των καταστημάτων κράτησης, από την υπερπλήρωσή τους, από την αύξηση της χωρητικότητάς τους, από την αύξηση του προσωπικού τους και από τη μεγέθυνση της σωφρονιστικής διοίκησης. Αυτή η πολιτική συνδυάζεται με την αύξηση της συχνότητας επιβολής ποινών κατά της ελευθερίας και της διάρκειάς τους. Σωρευτικό αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι η σημαντική επιβάρυνση του πληθυσμού των φυλακών σε ένα πολιτικά καλλιεργούμενο κλίμα λαϊκιστικής τιμωρητικότητας και αυταρχικού λαϊκισμού (populist punitiveness, authoritarian populism). Σε αντίθετη κατεύθυνση, μια περιοριστική πολιτική διακρίνεται από τον σκεπτικισμό των φορέων της ποινικής καταστολής για την αποτελεσματικότητα των ποινών στέρησης της ελευθερίας, από τη σπανιότερη επιβολή ποινών φυλάκισης και κάθειρξης και τη μείωση της διάρκειάς τους, από την παρεμπόδιση της υπερπλήρωσης των φυλακών και την απόρριψη της αύξησης της χωρητικότητάς τους, από τη

48. Ο. π., σ. 7, §. 22, United Nations Office on Drugs and Crime, Handbook on Strategies to Reduce Overcrowding in Prisons, Criminal Justice Handbook Series, Νέα Υόρκη: United Nations, 2013 σ. 162, https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Overcrowding_in_prisons_Ebook.pdf, ημερομηνία πρόσβασης: 27 Δεκεμβρίου 2022.

49. A. Rutherford, Prisons and the Process of Justice; The Reductionist Challenge. Λονδίνο: Heinemann, 1986, σ. 43 κ.ε.

50. Βλ. Ν. Κουλούρης, Επιτήρηση και ποινική δικαιοσύνη. Οι εναλλακτικές κυρώσεις και η διασπορά της φυλακής. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σ. 131-132.

μείωση των εισερχόμενων στις φυλακές, από τη διευκόλυνση των αποφυλακίσεων και τη μείωση του χρόνου παραμονής των κρατουμένων στη φυλακή.⁵¹ Τέλος, μια πολιτική σταθερότητας (stand-still) χαρακτηρίζεται από ένα κράμα στρατηγικών με τις οποίες επιδιώκεται η μείωση της συχνότητας επιβολής ποινών στέρησης της ελευθερίας, με την ευρύτερη χρήση εναλλακτικών ποινικών κυρώσεων, με την αντικατάσταση πεπαλαιωμένων υποδομών κράτησης από άλλες που δεν αποτελούν προσθήκες στις υπάρχουσες, χωρίς σαφή καθορισμό του μέγιστου επιτρεπόμενου αριθμού των κρατουμένων, και με την υποστήριξη της υφ' όρον απόλυσης, χωρίς αμφισβήτηση της στερητικής της ελευθερίας ποινής στην ουσία της. Αυτή η τελευταία ποινική πολιτική συχνά οδηγεί σε μια πολιτική «πόλωσης» (bifurcation/twin-track policy), όπου η εφαρμογή μέτρων και ποινών χωρίς στέρηση της ελευθερίας περιορίζεται στους δράστες αξιόποινων πράξεων χαμηλής απαξίας που δεν έχουν ιστορικό (σοβαρών) εμπλοκών με την ποινική δικαιοσύνη, ενώ οι καταδικασθέντες για σοβαρά αδικήματα, ιδίως δράστες εγκλημάτων του νόμου περί ναρκωτικών, βίαιων ή σεξουαλικών εγκλημάτων, τρομοκρατίας, καθώς και οι υπότροποι αντιμετωπίζονται με συνεχώς αυστηρότερες στερητικές της ελευθερίας ποινές.⁵² Καθώς η αύξηση της τιμωρητικότητας στο ανώτατο επίπεδο της ποινικής κλίμακας δεν μπορεί να εξισορροπηθεί από τις πιο μετριοπαθείς μειώσεις στο χαμηλότερο επίπεδο, αυτή η πολιτική συνήθως οδηγεί στην αύξηση των δεικτών φυλάκισης.⁵³

B.1 Ο δείκτης φυλάκισης

Με την αναζήτηση πρόσθετων στοιχείων, προς επιβεβαίωση ή αμφισβήτηση της θέσης ότι η ολοκληρωμένη ή δρομολογημένη κατασκευή των φυλακών αποτελεί στοιχείο μιας επεκτατικής πολιτικής στο πεδίο της ποινικής καταστολής, είναι εύκολα διαπιστώσιμο ότι:

Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα παρουσιάζει μια γενική αυξητική τάση του δείκτη φυλάκισης (κρατούμενοι ανά 100.000 κατοίκους), που διακόπηκε προσωρινά την περίοδο 2015-2017, στη συνέχεια παρουσίασε πάλι άνοδο και σταθεροποιήθηκε την τελευταία τριετία.

51. Το Συμβούλιο της Ευρώπης, με τη Σύσταση R (99) 22 για τον υπερπληθυσμό των καταστημάτων κράτησης και την αύξηση του αριθμού των κρατουμένων, και με τη Λευκή Βίβλο για τον Υπερπληθυσμό των Καταστημάτων Κράτησης, τάσσεται υπέρ της περιοριστικής πολιτικής. Στα κείμενα αυτά, υπάρχει η προτροπή προς τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τις μη στερητικές της ελευθερίας ποινές και να εφαρμόσουν αντίστοιχα μέτρα σε όλα τα στάδια της προδικασίας, της κύριας διαδικασίας και κατά την έκτιση της ποινής (βλ. τις εκθέσεις των εμπειρογνομόνων στο πλαίσιο του έργου Provision of consultancy services in the area of penitentiary 2019/AO/37 to strengthen prison healthcare in Greece, Council of Europe, Criminal Law Co-operation Unit – CLCU, Action against Crime Department, ανωτέρω, υποσημ. 43).

52. S. Snacken, A Reductionist Penal Policy and European Human Rights Standards, *European Journal of Criminal Policy and Research*, (12) 2013, σ. 143-164.

53. Βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 43.

Πληθυσμός φυλακών και δείκτης φυλάκισης (2010-2023)*

	Πληθυσμός Φυλακών	Δείκτης Φυλάκισης
2010	11.364	102
2011	12.349	111
2012	12.479	112,6
2013	12.475	113,4
2014	12.693	116,2
2015	11.798	108,7
2016	9.611	89,2
2017	9.560	89,1
2018	10.011	93,5
2019	10.654	99,0
2020	10.891	102,4
2021	11.379	106,1
2022	11.334	106,1
2023	10.526	100,9

Πηγές: M.F. Aebi, M.M. Tiago, (2020). SPACE I – 2019 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations. Council of Europe, 2020, M.F. Aebi, E. Cocco, L. Molnar, M.M. Tiago. SPACE I – 2021 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations. Council of Europe, 2022 και Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής

* Οι ημερομηνίες αναφοράς ως προς τον αριθμό των κρατουμένων διαφέρουν από έτος σε έτος και ο δείκτης προκύπτει με διαφορετική βάση ως προς τον γενικό πληθυσμό, ανάλογα με τα στοιχεία της ανά δεκαετία απογραφής του και τις ενδιάμεσες εκτιμήσεις. Στις ετήσιες στατιστικές του Συμβουλίου της Ευρώπης δημοσιεύονται στοιχεία με βάση τα πληθυσμιακά δεδομένα των φυλακών την 1^η Σεπτεμβρίου κάθε έτος έως το 2016 και την 31^η Ιανουαρίου από το 2018 και μετά (γι' αυτόν τον λόγο δεν περιλαμβάνονται στοιχεία για το έτος 2017). Στα στοιχεία που δημοσιεύει η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, ημερομηνία αναφοράς είναι η πρώτη ημέρα κάθε έτους. Το Διεθνές Κέντρο Μελετών για τις Φυλακές (International Centre for Prison Studies), επικαλούμενο πηγές του Υπουργείου Δικαιοσύνης, αρμόδιου τις φυλακές στη χώρα μας μέχρι τον Ιούλιο του 2019, δίνει –με μικρές

αποκλίσεις, προφανώς λόγω διαφορετικών ημερομηνιών αναφοράς– τα εξής στοιχεία:

Έτος	Αριθμός κρατουμένων	Δείκτης Φυλάκισης
2000	7.625	70
2002	8.507	78
2004	8.726	79
2006	9.964	90
2008	11.645	104
2010	11.364	102
2012	12.479	113
2014	12.693	116
2016	9.611	89
2018	10.011	93
2020	10.891	102
2021	11.131	105

Πηγή: International Centre for Prison Studies, World Prison Brief. Europe, Greece, <https://www.prisonstudies.org/country/greece>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022

Αν υποθεθεί ότι η δρομολόγηση της αύξησης της χωρητικότητας των φυλακών, πέραν του λόγου που προβάλλεται ότι την καθιστά απαραίτητη, δηλαδή της ορθολογικής ανακατανομής των κρατουμένων σε υπάρχοντες και νέους χώρους κράτησης και της διαμόρφωσης όρων διαβίωσης χωρίς υπερπληθυσμό, δείχνει και τις προθέσεις όσον αφορά τη συχνότητα και την έκταση της επιβολής και έκτισης ποινών στερητικών της ελευθερίας, καθώς και την αναμενόμενη εξέλιξη του πληθυσμού των κρατουμένων, μετά τις πρόσφατες μεταβολές του συστήματος των ποινικών κυρώσεων, αρχικά σε μια περισσότερο μετριοπαθή κατεύθυνση (με τον Ποινικό Κώδικα του 2019) και στη συνέχεια σε μια αυστηρότερη, τιμωρητική προσέγγιση, με τις τροποποιήσεις της ποινικής και της σωφρονιστικής νομοθεσίας,⁵⁴ ο δείκτης αυτός μπορεί να επόμενα έτη να προσεγγίσει ή να υπερβεί

54. Βλ. χαρακτηριστικά Κ. Κοσμάτου, Οι νέες νομοθετικές επιλογές στο πεδίο έκτισης της ποινής, Αντιγόνη. Το ερώτημα, τ. 1 (2), 2021, σ. 9 επ., και τις συμβολές των *Ev. Φυτράκη*, Ποινικός λαϊκισμός και (νέα) σωφρονιστική πολιτική, *Γ. Νικολόπουλου*, Πρόσφατες μεταβολές στο ελληνικό σωφρονιστικό δίκαιο: Θέσεις και επισημάνσεις του «Συνηγόρου του Πολίτη», *Μ. Σκανδάμη*, Οι νέες σωφρονιστικές ρυθμίσεις και η απειλή του τέλους της σωφρονιστικής πολιτικής και *Ν. Κουλούρη*, Η μεταχείριση των κρατουμένων στο εδώλιο της ασφάλειας και η

το 145 (143,78, με υποθετικό αριθμό 15.000 κρατουμένων σε συνολικό πληθυσμό 10.432.481, και υποθετικό ποσοστό πληρότητας των φυλακών 88,23%: 15.000 κρατούμενοι σε 17.000 διαθέσιμες θέσεις). Μια τέτοια εξέλιξη θα κατέτασσε την Ελλάδα στην κατηγορία των ευρωπαϊκών χωρών που υπερβαίνουν κατά πολύ (περισσότερο από 25%) την πανευρωπαϊκή διάμεσο του δείκτη φυλάκισης, που ήταν 101,8 το 2020 και το 2021,⁵⁵ σε επίπεδο πολύ υψηλότερο από τον αντίστοιχο δείκτη χωρών όπως η Ολλανδία (με δείκτη 53,9), η Νορβηγία (με δείκτη 56,6), η Γερμανία (με δείκτη 71), η Κροατία (με δείκτη 87,5), η Ιταλία (με δείκτη 90), η Γαλλία (με δείκτη 92,9), η Αυστρία (με δείκτη 94,8), η Βουλγαρία (με δείκτη 101,9), η Πορτογαλία (με δείκτη 110,8) και η Ισπανία (με δείκτη 116,3).⁵⁶ Η άνοδος του ελληνικού δείκτη φυλάκισης σε αυτό το επίπεδο (κοντά στο 150) δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τα επίσημα δεδομένα της Ελληνικής Αστυνομίας για την εγκληματικότητα,⁵⁷ που μάλιστα εμφανίζεται μειωμένη το 2022 σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη,⁵⁸ και παρά το γεγονός ότι τα στοιχεία που δημοσιεύονται και οι συγκρίσεις που γίνονται δεν πληρούν στοιχειώδεις προδιαγραφές αξιόπιστης εγκληματολογικής στατιστικής ως προς το φάσμα των αξιόποινων πράξεων που περιλαμβάνουν και τη διάρκεια των περιόδων που συγκρίνονται.

B.2 Η παγίωση της υποστελέχωσης

Περίπου 4.500 υπάλληλοι εργάζονταν στις φυλακές το 2017-2018. Σχεδόν 4.000 από αυτούς ανήκαν στο προσωπικό φύλαξης και εξωτερικής φρούρησης, περίπου 400 ανήκαν στο διοικητικό και το τεχνικό προσωπικό και άλλοι 120 περίπου ήταν μέλη του επιστημονικού και υγειονομικού προσωπικού (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, γιατροί και νοσηλεύτες). Στις 11 Δεκεμβρίου 2018, υπήρχαν 2.694 οργανικές θέσεις για το προσωπικό φύλαξης αλλά καλύπτονταν μόνο 1.998 από αυτές. Από τις 2.013 οργανικές θέσεις προσω-

σύνθλιψη του θεσμικού χώρου της κοινωνικής επανένταξής τους, *Εγκληματολόγοι*, τ. 9, Νοέμβριος 2021, <https://drive.google.com/file/d/1yD2rWuIATwfQgEYTYsKC4iCJqSda4MgT/view>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022.

55. M. F. Aebi, E. Cocco, L. Molnar, M.M. Tiago. SPACE I - 2021 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations. Council of Europe, 2022, σ. 2-3, https://wp.unil.ch/space/files/2022/12/SPACE-I_2021_FinalReport.pdf, ημερομηνία πρόσβασης: 27 Δεκεμβρίου 2022.

56. Βλ. ανωτέρω, υποσημ. 56, και <https://www.statista.com/statistics/957501/incarceration-rate-in-europe/>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022.

57. Βλ. τις εκθέσεις των εμπειρογνομόνων στο πλαίσιο του έργου Provision of consultancy services in the area of penitentiary 2019/AO/37 to strengthen prison healthcare in Greece, Council of Europe, Criminal Law Co-operation Unit – CLCU, Action against Crime Department, ανωτέρω, υποσημ. 43.

58. 03-01-2023, Κοινό δελτίο Τύπου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με τον απολογισμό δραστηριότητας έτους 2022 σε βασικούς δείκτες εγκληματικότητας για την ασφάλεια των πολιτών, <https://www.minocp.gov.gr/2023/01/03/03-01-2022-koino-deltio-tyrou-ypourgeiou-prostasias-tou-politi-kai-ellinikis-astynomias-schetika-me-ton-apologismo-drastiriotitas-etous-2022-se-vasikous-deiktas-egklimatikotitas-gia-tin-asfaleia-ton/> (προστέθηκε μετά την υποβολή του κειμένου προς δημοσίευση στο παρόν τεύχος, κατά το στάδιο της επιμέλειας).

πικού φύλαξης, ήταν καλυμμένες 1.747. Το προσωπικό φύλαξης και εξωτερικής φρούρησης αποτελούσε το 85% του συνολικού αριθμού των εργαζόμενων στις φυλακές (4.373 άτομα). Η αναλογία φυλακτικού προσωπικού/κρατουμένων ήταν 1/5. Σύμφωνα με στοιχεία του Μαΐου του 2020, που διατέθηκαν από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη για τη σύνταξη έκθεσης ερευνητικού έργου,⁵⁹ ο συνολικός αριθμός των οργανικών θέσεων εργασίας ήταν 5.590 και ο αριθμός των υπαλλήλων που εργάζονταν σε όλες τις φυλακές ήταν 3.980, συμπεριλαμβανομένων 1.734 υπαλλήλων φύλαξης. Η αναλογία φυλακτικού προσωπικού/κρατουμένων επιδεινώθηκε σε 1/6,5. Στοιχεία του Μαρτίου 2022, που διατέθηκαν από την Ομοσπονδία Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδας, δείχνουν ότι ο αριθμός των οργανικών θέσεων αυξήθηκε σε 5.848, ενώ ο συνολικός αριθμός των υπαλλήλων των φυλακών ήταν 4.026, συμπεριλαμβανομένων 1.779 υπαλλήλων φύλαξης. Η αναλογία προσωπικού φύλαξης/κρατουμένων δεν είχε αλλάξει ουσιαστικά, όντας 1/6,1.

Μήνας / έτος	Οργανικές θέσεις προσωπικού φυλακών (όλων των κλάδων και ειδικοτήτων)	Εργαζόμενοι υπάλληλοι (όλων των κλάδων και ειδικοτήτων)	Οργανικές θέσεις προσωπικού φύλαξης	Εργαζόμενοι υπάλληλοι φύλαξης	Οργανικές θέσεις προσωπικού εξωτερικής φρούρησης	Εργαζόμενοι υπάλληλοι εξωτερικής φρούρησης	Οργανικές θέσεις προσωπικού όλων των άλλων κατηγοριών (*)	Εργαζόμενοι υπάλληλοι όλων των άλλων κατηγοριών (*)	Συνολικός αριθμός κρατουμένων
Μάιος 2020	5.590	3.980	2.674	1.734	2.012	1.616	904	630	11.334
Μάρτιος 2022	5.848	4.026	2.779	1.779	2.110	1.567	959	680	10.831

Πηγές: Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής (2020) και Ομοσπονδία Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδας

(*) Άλλες κατηγορίες: προϊστάμενοι διεύθυνσης, διοικητικό προσωπικό (τμημάτων διοίκησης και οικονομικού), κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, γιατροί και νοσηλεύτες, τεχνικοί, γεωπόντοι, οδηγοί, κ.λπ.

Το πρώτο εξάμηνο του 2022 διορίστηκαν ως μόνιμο προσωπικό 588 υπάλληλοι, εκ των οποίων

59. N. Koulouris, Training needs assessment report – Greece, Contribution to the project B-COMPETENT: Boosting Competences in Penitentiary Staff in Europe, the European Centre Foundation and the Albanian Ombudsman, November 2021, 19 σελ., <https://d1siqfdbm539b3.cloudfront.net/media/resource/164153e28458427db78767882026ea71.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης: 22 Δεκεμβρίου 2022.

240 απασχολούνταν ήδη με συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Οι 100 από αυτούς είναι εξωτερικοί φρουροί, οι υπόλοιποι είναι προσωπικό διαφόρων κατηγοριών, ιδιαίτερα υπάλληλοι φύλαξης. Στην από 14 Ιουνίου 2022 απάντηση της Ελληνικής Κυβέρνησης στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων από την επίσκεψή της στην Ελλάδα το 2021,⁶⁰ αναφέρεται ότι από 418 υπαλλήλους φύλαξης και 43 εξωτερικούς φρουρούς που ήταν διοριστέοι το 2020-2021 41 υποψήφιοι δεν αποδέχθηκαν τον διορισμό τους και ότι έχει υποβληθεί αίτημα στο Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού για την αντικατάστασή τους. Σε κάθε περίπτωση, οι νέες προσλήψεις, είτε ολοκληρώθηκαν με τον διορισμό επιλεγμένων υποψηφίων είτε εκκρεμούν, έχουν χαρακτηριστεί από την Ομοσπονδία Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδας (ΟΣΥΕ) εντελώς ανεπαρκείς («σταγόνα στον ωκεανό»⁶¹) για την κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών σε προσωπικό. Στις 16 Νοεμβρίου 2021, προκηρύχθηκε διαγωνισμός για τον διορισμό 416 νέων σωφρονιστικών υπαλλήλων (προσωπικό φύλαξης και εξωτερικής φρούρησης) για τη στελέχωση του Σωφρονιστικού Καταστήματος Δράμας.⁶² Η συνδικαλιστική οργάνωση των υπαλλήλων των φυλακών αντέδρασε υποστηρίζοντας ότι ακόμη και μετά τον διορισμό του πρόσθετου αυτού προσωπικού, τα κενά που προκλήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια λόγω συνταξιοδότησης παλαιών υπαλλήλων ή ανάθεσης άλλων καθηκόντων στο σωφρονιστικό προσωπικό ή παραίτησής τους από τη σωφρονιστική υπηρεσία για διάφορους λόγους δεν θα καλυφθούν επαρκώς. Σύμφωνα με την ΟΣΥΕ, σε ορισμένες κατηγορίες του προσωπικού οι μη στελεχωμένες θέσεις είναι το 40%-70% των υφιστάμενων και ο αριθμός των υπαλλήλων που θα διοριστούν δεν θα καλύψει ούτε τις επικείμενες συνταξιοδοτήσεις.⁶³ Για παράδειγμα, το 2018 επέστρεψαν στο προηγούμενο επάγγελμά τους 242 πρώην δημοτικοί αστυνομικοί που είχαν καλύψει θέσεις εξωτερικών φρουρών, χωρίς να αντικατασταθούν από άλλους υπαλλήλους της ίδιας κατηγορίας.⁶⁴

Στην έκθεση που συνέταξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα το 2021,⁶⁵ η κατάσταση του προσωπικού σε όλα τα καταστήματα

60. Βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 21.

61. ΟΣΥΕ, Διεκδικητικό Πλαίσιο 2022-2024, <https://osye.org.gr/διεκδικητικο-πλαισιο-της-ομοσπονδια/>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022.

62. <https://www.minocp.gov.gr/2021/11/16/16-11-2021-prokiryxi-plirosis-me-seira-proteraiotitas-tetrakosion-dekaexi-416-theseon-monimou-prosopikou-defterovathmias-ekpaidefsis-gia-tin-stelechosi-ton-katastimaton-kratisis-tou-ypourgeiou-pros/>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2028

63. Βλ. σημεία 7 και 8 του Διεκδικητικού Πλαισίου 2022-2024 της ΟΣΥΕ, ανωτέρω, υποσημείωση 61.

64. <https://insidestory.gr/article/covid19-proskinio-hronia-provlimata-fylakon>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022.

65. Έκθεση προς την ελληνική κυβέρνηση κατά την επίσκεψη που πραγματοποίησε στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) από τις 22 Νοεμβρίου 2021 έως την 1^η Δεκεμβρίου 2021, παρ. 47, σ. 50, <https://rm.coe.int/1680a7ce97>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022.

κράτησης στα οποία μετέβησαν τα μέλη της επιτροπής χαρακτηρίζεται «κραυγαλέα τραγική», σε βαθμό που υπονομεύει τη λειτουργία τους. Σύμφωνα με την έκθεση, «δεν έχει σημειωθεί καμία πρόοδος από τις ελληνικές αρχές για την αντιμετώπιση του εντελώς ανεπαρκούς αριθμού προσωπικού στα καταστήματα κράτησης από τότε που η CPT έθεσε ρητά το θέμα αυτό στη δημόσια δήλωση του 2011 για την Ελλάδα όσον αφορά τα καταστήματα κράτησης». Σημειώνεται επίσης⁶⁶ ότι «τα περισσότερα ελληνικά καταστήματα κράτησης εξακολουθούν να μην παρέχουν ασφαλές και προστατευμένο περιβάλλον για τους κρατούμενους, το οποίο συνδέεται άμεσα με τις συνεχιζόμενες ελλείψεις προσωπικού, με αποτέλεσμα την εκχώρηση ελέγχου σε ομάδες συγκεκριμένων κρατουμένων, οι οποίες συχνά σχηματίζονται κατά εθνοτικό προσανατολισμό, εντός των περυγών των καταλυμάτων». Στη συνέχεια, αφού παραθέσει στοιχεία που αναδεικνύουν το χρόνιο πρόβλημα της υποστελέχωσης των ελληνικών φυλακών, το οποίο σε ορισμένες περιπτώσεις γίνεται ακραίο, η CPT «καλεί τις ελληνικές αρχές να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι ο αριθμός των σωφρονιστικών υπαλλήλων που εργάζονται στο Κατάστημα Κράτησης Ανδρών Κορυδαλλού και στο Κατάστημα Κράτησης Νιγρίτας καθώς και στα άλλα μεγάλα καταστήματα κράτησης θα αυξηθεί σημαντικά».⁶⁷ Περαιτέρω, η CPT επαναλαμβάνει τη σύστασή της προς τις ελληνικές αρχές «να επανεξετάσουν τα επίπεδα προσωπικού σε όλα τα ελληνικά καταστήματα κράτησης για να προσδιορίσουν τον αριθμό που απαιτείται για να εγγυηθούν έναν αποτελεσματικό έλεγχο και ένα ασφαλές περιβάλλον τόσο για τους κρατούμενους όσο και για το προσωπικό».⁶⁸ Σε άλλο σημείο της ίδιας έκθεσης,⁶⁹ τονίζεται ότι η έλλειψη προσωπικού δεν αφορά μόνον τους υπαλλήλους φύλαξης, αλλά και λοιπές κατηγορίες προσωπικού, όπως το διοικητικό προσωπικό, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι ψυχολόγοι, καθώς και οι εξωτερικοί φρουροί. Όπως αναφέρεται στην έκθεση, «όλα τα καταστήματα κράτησης ήταν σοβαρά υποστελεχωμένα σε αυτούς τους τομείς». Η κατάσταση αυτή αποτυπώνεται εναργώς στις ποινολογικές στατιστικές του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπου, με ημερομηνία αναφοράς την 31^η Ιανουαρίου 2021, η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη από το τέλος θέση της κατάταξης των κρατών μελών στην αναλογία κρατουμένων/υπαλλήλων των φυλακών, σε καλύτερη κατάσταση μόνο από την Τουρκία και τη Γεωργία. Συγκεκριμένα, οι κρατούμενοι στην Ελλάδα είναι σχεδόν τριπλάσιοι από το σύνολο των υπαλλήλων (αναλογία 1/2,8), περίπου όσοι και στην Γεωργία (1/2,9), ενώ στην Τουρκία είναι τετραπλάσιοι (1/3,9). Στο άλλο άκρο, στη Νορβηγία και στην Ολλανδία ο αντίστοιχος δείκτης είναι 0,7 και 0,8, στην Αλβανία η αναλογία είναι 1/1, στην Ιταλία 1/1,3, στην Κροατία 1/1,4 και στη Βουλγαρία, τη Γαλλία και τη Γερμανία 1/1,5, ακριβώς όσο ο ευρωπαϊκός μέσος όρος. Ο ίδιος μέσος όρος ανέρχεται στο

66. παρ. 24, σ. 27

67. σ. 52-53, παρ. 52

68. σ. 53, παρ. 52

69. σ. 55, παρ. 5

2,4 όσον αφορά το προσωπικό που εκτελεί αποκλειστικά καθήκοντα φύλαξης,⁷⁰ επίσης πολύ μικρότερος σε σύγκριση με τα δεδομένα της χώρας μας, που αναφέρθηκαν ανωτέρω.

Τον Ιούνιο του 2022, στην αλληλογραφία της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής με την Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT),⁷¹ μετά την ενημέρωση για τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα της κάλυψης θέσεων διάφορων κατηγοριών υπαλλήλων των φυλακών στο πλαίσιο των προκηρύξεων 6K/2018 (για όλα τα καταστήματα, 4K/2021 και 9K/2021 (αμφότερες για το νέο Σωφρονιστικό Κατάστημα της Δράμας), για άλλη μια αναμενόμενη προκήρυξη και για μια έγκριση πρόσληψης υπαλλήλων διαφόρων κλάδων με την υπ' αριθ. 50/4.11.2021 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου, δίδεται η πληροφορία ότι «στον υπό εξέλιξη σχεδιασμό του νέου Οργανισμού της Γενικής Γραμματείας, εφόσον αυτός εγκριθεί, προβλέπεται η αύξηση των οργανικών θέσεων των Καταστημάτων Κράτησης και του Ι.Α.Α.Α. Βόλου σε (7.274)», στο δε Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής (ΕΣΚΥΠ) για το 2023,⁷² «[α/ναφορικά με τα Σωφρονιστικά Καταστήματα, ολοκληρώθηκαν οι δύο προκηρύξεις του ΑΣΕΠ με την ανάληψη καθηκόντων από 640 μόνιμους υπαλλήλους διαφόρων κατηγοριών και ειδικοτήτων, ενώ το επόμενο χρονικό διάστημα αναμένεται η ολοκλήρωση της διαδικασίας πρόσληψης επιπλέον 656 υπαλλήλων». Περαιτέρω, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη έχει ανακοινώσει προσκλήσεις για τη διενέργεια υγειονομικών εξετάσεων εν όψει της πλήρωσης με σειρά προτεραιότητας τετρακοσίων δεκαέξι (416) θέσεων μόνιμου προσωπικού Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τη στελέχωση των Καταστημάτων Κράτησης, και τη διενέργεια υγειονομικών εξετάσεων, αθλητικών και ψυχοτεχνικών δοκιμασιών στο πλαίσιο της Προκήρυξης 9K/2021, με τις οποίες φαίνεται ότι οι σχετικές διαδικασίες βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο.⁷³

Οι ελληνικές αρχές παρουσιάζουν διάφορες αποσπασματικές πληροφορίες και αναφέρονται σε διαδικασίες προσλήψεων προσωπικού για τα σωφρονιστικά καταστήματα, ολοκληρωμένες ή εν εξελίξει, χωρίς να δίνουν ακριβή στοιχεία όσον αφορά την πραγματική κατάσταση στη στελέχωση των φυλακών (ο σχεδιασμός για 7.274 υπαλλήλους, ακόμη και αν εγκριθεί, αφορά

70. M.F.Aebi, E. Cocco, L.Molnar, M.M. Tiago, Prisons and Prisoners in Europe 2021: Key Findings of the SPACE I report, figure 10, p. 11, https://wp.unil.ch/space/files/2022/05/Aebi-Cocco-Molnar-Tiago_2022_Prisons-and-Prisoners-in-Europe-2021_Key-Findings-SPACE-I_-220404.pdf, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022.

71. σ. 22-24, βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 20. Στη σ. 25 παρατίθεται αναλυτικός πίνακας κατανομής των οργανικών θέσεων σύμφωνα με τον «υπό εξέλιξη σχεδιασμό».

72. σ. 22-24, βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 21.

73. <https://www.minocp.gov.gr/2022/09/21/21-09-2022-anakoinosi-prosklisi-gia-ti-dienergeia-ygeionomikon-exetaseon-gia-tin-plierosi-me-seira-proteraiotitas-tetrakosion-dekaexi-416-theseon-monimou-prosopikou-defterovathmias-ekpaidefsis-gia-t/>, <https://www.minocp.gov.gr/2022/10/13/13-10-2022-anakoinosi-prosklisi-gia-ti-dienergeia-ygeionomikon-exetaseon-athlitikon-kai-psychotechnikon-dokimasion/>, ημερομηνία πρόσβασης: 28 Δεκεμβρίου 2022.

οργανικές θέσεις που δεν διαφαίνεται πώς μπορούν να καλυφθούν). Δεν είναι σαφές πόσοι/ες ακριβώς υπάλληλοι εργάζονται στα σωφρονιστικά καταστήματα της χώρας, ποιες είναι οι ειδικότητές τους, πόσοι/ες απασχολούνται σε άλλες υπηρεσίες ή σε καθήκοντα διαφορετικά από αυτά που αντιστοιχούν στην κατηγορία στην οποία ανήκουν, πόσοι/ες υπάλληλοι αποχωρούν από την εργασία και σε ποιο βαθμό αντικαθίστανται, πόσα και ποια είναι τα κενά, κ.ο.κ. Παρ' όλα αυτά, είναι αντιληπτό ότι ακόμη και αν το προσωπικό των φυλακών ενισχύθηκε ή ενισχύεται με τις προσλήψεις που έχουν γίνει ή θα γίνουν, αυτές δεν αλλάζουν ουσιωδώς την «κραυγαλέα τραγική» κατάσταση που περιγράφει η CPT. Τουναντίον, η πρόβλεψη για κατασκευή νέων φυλακών και αύξηση της συνολικής χωρητικότητάς τους κατά 3.000-4.500 θέσεις, εάν υλοποιηθεί, θα δημιουργήσει πρόσθετες ανάγκες οι οποίες είναι πιθανό να οδηγήσουν σε επανάληψη του φαινομένου που παρατηρείται στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Δράμας και παρατηρήθηκε στο παρελθόν στις φυλακές της Νιγρίτας και των Χανίων: οι εγκαταστάσεις ολοκληρώθηκαν χωρίς να υπάρχει το προσωπικό που χρειάζεται για να λειτουργήσουν... Συνεπώς, η πρόσληψη νέων υπαλλήλων όλων των κλάδων και ειδικοτήτων, που γενικά αποτελεί στοιχείο μιας επεκτατικής πολιτικής ποινικής καταστολής, στην Ελλάδα εμφανίζεται ως απόλυτη ανάγκη για τη στοιχειώδη λειτουργία των υπαρχουσών φυλακών και όχι ως επιλογή για την ενίσχυση και τη μεγέθυνση του σωφρονιστικού συστήματος.

Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΥΛΑΚΕΣ, ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Η κυβερνητική βούληση να αναπτύξει το σωφρονιστικό σύστημα με το περίβλημα της αναμόρφωσης και της βελτίωσής του περιλαμβάνει την κατασκευή νέων φυλακών και τη σημαντική αύξηση της χωρητικότητάς τους που, εάν υλοποιηθεί, αναμένεται ότι θα διευκολύνει την αύξηση της χρήσης της φυλάκισης, του αριθμού των κρατούμενων και του δείκτη φυλάκισης (σε συνδυασμό με τις νομοθετικές εξελίξεις της ποινικής νομοθεσίας στην κατεύθυνση της ποινικής αυστηρότητας, με την επιβολή και την έκτιση ποινών μεγαλύτερης διάρκειας, καθώς το σύστημα των ποινικών κυρώσεων του Ποινικού Κώδικα του 2019 όχι μόνο δεν τέθηκε σε εφαρμογή, αλλά έχει υποστεί σοβαρά πλήγματα). Η πρόσληψη νέου προσωπικού εντάσσεται στην ίδια κατεύθυνση, ωστόσο υπό τις παρούσες συνθήκες λειτουργίας των ελληνικών φυλακών δεν λειτουργεί ως αυξητικός παράγοντας του σωφρονιστικού συστήματος, αλλά ως κάλυψη σοβαρών κενών του παρελθόντος. Υπό όποιο πρίσμα κι αν προσεγγιστούν τα δεδομένα, που συχνά είναι ελλιπή και ασαφή, το βασικό μήνυμα της ακολουθούμενης πολιτικής είναι σαφές και εναρμονισμένο με την επέκταση του ποινικοκατασταλτικού συστήματος, χωρίς όμως να τεκμηριώνεται πειστικά αν αυτή είναι δικαιολογημένη. Τίθεται λοιπόν το ερώτημα: γιατί χρειαζόμαστε τόσες φυλακές και, κατ' επέκταση, περισσότερους κρατούμενους και περισσότερους επαγγελματίες φύλαξης, φρούρησης και σωφρονισμού; Η απάντηση δεν μπορεί να δοθεί χωρίς

να εξεταστούν μια σειρά από ζητήματα που ανάγονται στην ευρύτερη προβληματική για τη διόγκωση του ποινικού κράτους και την έμφαση στην ασφάλεια και την καταστολή – ζητήματα τα οποία αφορούν τις ανάγκες ελέγχου του πληθυσμού, και ειδικότερα των τμημάτων του που υφίστανται περισσότερο την πίεση των διαδοχικών κρίσεων, αλλά δεν είναι δυνατόν να εξεταστούν στο πλαίσιο αυτής της μελέτης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΘΕΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΓΩΓΩΝ

Ταχ. Διεύθυνση: Μεσογείων 96
Ταχ. Κώδικας: 115 27
Τηλέφωνο: 213 130 7457
e-mail: gthrapsaniotis@justice.gov.gr

Αθήνα, 14/6/2022
Αρ. Πρωτ.: 14735

ΠΡΟΣ:
Υπουργείο Εξωτερικών
Δ3 Διεύθυνση

Θέμα: Απάντηση επί παρατηρήσεων της Έκθεσης της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT)

Σχετ.: Έγγραφο της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT) με αριθμ. πρωτ. CPT/AM/2022/05/10-03-2022

Η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης του σωφρονιστικού συστήματος, με στόχο την καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία του προς όφελος των κρατουμένων, των υπαλλήλων και της κοινωνίας γενικότερα, προέβη ανά κλάδο στον στρατηγικό σχεδιασμό του, λαμβάνοντας υπόψη τα ανθρώπινα δικαιώματα, την αναγκαιότητα της ομαλής επανένταξης των κρατουμένων και την πρόληψη υποτροπής, την ενίσχυση του προσωπικού των φυλακών με την αναβάθμιση του ρόλου του και την εδραίωση της δικαιοσύνης, της διαφάνειας και της ασφάλειας στους χώρους κράτησης.

Α) επικαιροποίηση στοιχείων που δόθηκαν στην απάντηση της Υπηρεσίας στις προκαταρκτικές παρατηρήσεις (σε συνέχεια του εγγράφου μας με αριθμ. πρωτ. 148/7-1-2022 και των παρατηρήσεων που καταγράφονται στην Έκθεση)

Στο **Κατάστημα Κράτησης Χίου** όλα τα περιστατικά που εκδηλώνονται και εμπίπτουν σε πειθαρχικό έλεγχο, καταγράφονται και εν συνεχεία ακολουθείται η προβλεπόμενη από την ισχύουσα νομοθεσία πειθαρχική διαδικασία και επιβάλλονται όλες οι προβλεπόμενες πειθαρχικές ποινές για τις οποίες λαμβάνουν γνώση, ενυπογράφως, όλοι οι εμπλεκόμενοι, όπως προκύπτει από τα τηρούμενα στο Κατάστημα αρχεία. Το Κατάστημα έχει χωρητικότητα ογδόντα δύο (82) θέσεων κρατουμένων και όποτε παρατηρείται υπερπλήρωση σε βαθμό που δύναται να επηρεάσει τα επίπεδα αξιοπρεπούς διαβίωσης των κρατουμένων γίνονται οι ανάλογες ενέργειες αραίωσης μέσω της Κεντρικής Επιτροπής Μεταγωγών. Την περίοδο της επίσκεψης της CPT στο Κατάστημα, πραγματοποιούνταν σε όλους τους θαλάμους γενική επισκευή. Κάποια από τα παράθυρα ήταν ραγισμένα αλλά με την ολοκλήρωση των επισκευών, αντικαταστάθηκαν. Σε όλους τους θαλάμους υπάρχει θέρμανση μέσω εγκατάστασης καλοριφέρ πετρελαίου, το οποίο λειτουργεί σε καθημερινή βάση κατά τους χειμερινούς μήνες σε ώρες που οι θάλαμοι είναι κλειστοί, ενώ στους ειδικούς θαλάμους (πειθαρχείο και χώρο καραντίνας) υπάρχουν ηλεκτρικά σώματα καλοριφέρ. Επίσης, στο Κατάστημα πραγματοποιείται σε τακτική βάση απεντόμωση από εξωτερικό συνεργείο το οποίο χορηγεί σχετικό πιστοποιητικό πραγματοποίησης των σχετικών εργασιών, ενώ όσον αφορά στην καθαριότητα και απολύμανση των θαλάμων, βεβαιώνεται ότι αυτή λαμβάνει χώρα σε καθημερινή βάση με τη χρήση καθαριστικών και απολυμαντικών που χορηγεί το Κατάστημα στους εργαζόμενους κρατούμενους. Οι ατομικές ντουλάπες πράγματι δεν επαρκούν για όλους τους κρατούμενους, εξαιτίας της έλλειψης χώρου εντός των θαλάμων και πρόκειται να εξεταστεί η αναδιάταξή τους στον χώρο καθώς και η δυνατότητα προμήθειας επιπλέον αποθηκευτικών ντουλαπιών για την κάλυψη των αναγκών όλων των κρατουμένων. Με μέριμνα της Διεύθυνσης του Καταστήματος ξεκίνησε η λειτουργία μητρώου χρήσης του πειθαρχικού κελιού, στο οποίο καταγράφονται οι κινήσεις εισερχομένων και εξερχομένων κρατουμένων. Τα καρτοτηλέφωνα επισκευάστηκαν από συνεργείο του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος και λειτουργούν κανονικά. Σας ενημερώνουμε ότι στο Κατάστημα υπάρχει ο κατάλληλος τεχνολογικός εξοπλισμός και η υπηρεσία του ηλεκτρονικού επισκεπτηρίου παρέχεται σε όλους τους κρατούμενους οι οποίοι προσκομίζουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Όσον αφορά τη διανομή έντυπου υλικού στους κρατούμενους, για την πληρέστερη ενημέρωσή τους σχετικά με τις υποχρεώσεις τους, τον τρόπο λειτουργίας της φυλακής και τα δικαιώματά τους κατά τη διάρκεια της κράτησής τους, ενημερώνουμε ότι έχει διανεμηθεί σε όλους τους κρατούμενους το «Αλφαβητάρι του κρατουμένου» και κατόπιν της επίσκεψης της Επιτροπής, διανέμονται σχετικά έντυπα οδηγιών και ανακοινώσεων με πρωτοβουλία του Καταστήματος.

Στο **Κατάστημα Κράτησης Νιγρίτας** έχουν προχωρήσει οι ενέργειες από μέρος της Διεύθυνσης σε συνεργασία με τις αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες του Υπουργείου για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης. Συγκεκριμένα, έχει υποβληθεί αίτημα για την προμήθεια νέων στρωμάτων για τις πτέρυγες Β2 και Γ2 και αναμένεται η προμήθειά τους. Επίσης, έχει εγκριθεί ποσό 3.027,15 ευρώ για την αντικατάσταση τζαμιών, καθώς και ποσό 21.241,45 ευρώ για την προμήθεια ειδών ελαιοχρωματισμού για το βάψιμο των κοινόχρηστων χώρων του Καταστήματος. Απολυμάνσεις και απεντομώσεις πραγματοποιούνται σε τακτική βάση από πιστοποιημένη εταιρεία με την οποία έχει υπογραφεί σύμβαση. Από την αρχή της πανδημίας covid-19 το Κατάστημα προμηθεύτηκε μεγάλες ποσότητες καθαριστικών και ειδών αντισηψίας τα οποία μοιράζονταν

στους κρατούμενους, αλλά η διαχείρισή τους πολλές φορές δεν ήταν συνετή. Οι ποσότητες ειδών καθαρισμού που προμηθεύεται το Κατάστημα είναι επαρκείς και πλέον, η χρήση τους γίνεται από τους κρατούμενους που αναλαμβάνουν την καθαριότητα και δεν υπάρχει κατασπατάληση ή έλλειψη. Αναφορικά με την κάλυψη των αναγκών των κρατουμένων σε είδη ένδυσης, υπόδησης και υγιεινής, η Κοινωνική Υπηρεσία φροντίζει για τη διανομή όλων των προσφερόμενων ειδών που παραλαμβάνει το Κατάστημα από δωρεές της Εκκλησίας και φιλανθρωπικών φορέων. Το πρόβλημα του υπερπληθυσμού του Καταστήματος αντιμετωπίζεται με μηνιαίες αραιώσεις μέσω της Κεντρικής Επιτροπής Μεταγωγών. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι κατά το τρίμηνο Μάρτιος – Μάιος 2022 έχουν μεταχθεί σε άλλα Καταστήματα Κράτησης, τριάντα πέντε (35) κρατούμενοι. Οι συνεδριάσεις της Κεντρικής Επιτροπής Μεταγωγών συνεχίζονται αδιαλείπτως, με στόχο τη σταδιακή περαιτέρω αποσυμφόρηση του Καταστήματος. Η εξωτερική αυλή άσκησης των πειθαρχείων πλέον λειτουργεί, διότι τοποθετήθηκαν κάμερες και ελέγχεται ο χώρος από το control room. Τα πειθαρχεία, βρίσκονται δίπλα στην πτέρυγα Ε' και ο έλεγχός τους πραγματοποιείται από τον υπάλληλο που είναι τοποθετημένος σε αυτή. Οι κινήσεις των κρατουμένων εντός και εκτός των κελιών των πειθαρχείων δεν καταγράφονται, αλλά υπάρχει σχετικός πίνακας στο Υπαρχιφυλακείο στον οποίο καταγράφεται ποιοι κρατούμενοι και για ποιο λόγο βρίσκονται στα κελιά των πειθαρχείων. Τέλος, όσον αφορά τα δύο κελιά του θαλάμου υποδοχής, η Διεύθυνση του Καταστήματος αιτήθηκε στο Υπουργείο την προμήθεια των απαιτούμενων υλικών και αναμένει την έγκρισή τους για να προχωρήσει στην επισκευή τους. Σημειώνεται ότι τα εν λόγω κελιά δεν προσφέρουν τη δυνατότητα μίας ώρας υπαίθριας άσκησης καθημερινά όπως συστήνει η Επιτροπή και για το λόγο αυτό, θα χρησιμοποιούνται για την κράτηση για σύντομο χρονικό διάστημα.

Στο **Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού Ι** η κατανομή των κρατουμένων στις πτέρυγες γίνεται λαμβάνοντας υπόψη διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων είναι οι υπεύθυνες δηλώσεις με τις οποίες ζητούν να κρατηθούν σε συγκεκριμένες πτέρυγες και κελιά προκειμένου να συμβιώνουν με ομοεθνείς τους ή για λόγους προστασίας της προσωπικής τους ασφάλειας. Επίσης, λαμβάνονται υπόψη οι σχέσεις μεταξύ διαφορετικών εθνοπολιτισμικών κατηγοριών κρατουμένων, ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος εκδήλωσης βίαιων ομαδικών αντιπαραθέσεων. Η αρμόδια υπηρεσία του καταστήματος κράτησης χορηγεί σε τακτική βάση προϊόντα υγιεινής και καθαρισμού. Επιπρόσθετα, η Κοινωνική Υπηρεσία, σε συνεργασία με εξωτερικούς φορείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις παρέχει οργανωμένα, είδη ματισμού, κλινოსκεπάσματα, τηλεκάρτες και είδη προσωπικής υγιεινής σε άπορους κρατούμενους. Οι νεοεισερχόμενοι δηλώνουν τις ανάγκες τους κατά την πρώτη επικοινωνία τους με τον κοινωνικό λειτουργό της πτέρυγας στην οποία θα τοποθετηθούν. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, κατά το έτος 2020 χορηγήθηκαν **3.163** σακούλες με είδη πρώτης ανάγκης και **4.730** είδη ρουχισμού και υπόδησης σε άπορους κρατούμενους από την Κοινωνική Υπηρεσία, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται σε αυτά, τα είδη που διανεμήθηκαν από το φυλακτικό προσωπικό και τη Διεύθυνση του Καταστήματος Κράτησης. Το Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού Ι, παρά το ότι είναι η κεντρική φυλακή υποδίκων με συνεχώς μεταβαλλόμενο πληθυσμό, προσφέρει πολλές εκπαιδευτικές ευκαιρίες στους ενδιαφερόμενους κρατούμενους. Ειδικότερα, στο κατάστημα κράτησης λειτουργούν σε πλήρως εξοπλισμένες σύγχρονες αίθουσες διδασκαλίας:

- Πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς και Ρομά,

- Δημοτικό Σχολείο (τυπική εκπαίδευση) το οποίο ιδρύθηκε το 2021,
- Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας ισότιμο του τριταξίου Γυμνασίου,
- Φοίτηση στο Λύκειο, κατ' ιδίαν διδαχθέντων μαθητών που μελετούν ατομικά και εξετάζονται στο τέλος κάθε έτους,
- Δυνατότητα συμμετοχής στις Πανελλαδικές Εξετάσεις Εισαγωγής σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που διεξάγονται κάθε έτος εντός του καταστήματος κράτησης.
- Δημόσιο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης με τρεις ειδικότητες,
- Φοιτητές που σπουδάζουν εξ αποστάσεως ή με εκπαιδευτικές άδειες σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα σε ολόκληρη τη χώρα.

Παράλληλα, προσφέρονται πολιτιστικά, ψυχαγωγικά και εκπαιδευτικά προγράμματα σε ενδιαφερόμενους κρατούμενους. Στο άμεσο μέλλον θα αυξηθούν τα προγράμματα και οι δράσεις (θεατρικά, μουσικά, χειροτεχνίας, κ.ά.) για τους κρατούμενους καθώς θα είναι ευκολότερη η πραγματοποίησή τους λόγω της άρσης των περιορισμών και της χαλάρωσης των μέτρων προστασίας για την πρόληψη της διασποράς της πανδημίας COVID-19. Σχετικά με τις αναφορές για την ύπαρξη κατσαρίδων και κοριών στη Β' πτέρυγα, η Διεύθυνση του Καταστήματος έχει πραγματοποιήσει από τις 01.12.2021 μέχρι σήμερα, εντατικές απεντομώσεις και μυοκτονίες στους αναφερόμενους χώρους, από εξειδικευμένα συμβεβλημένα συνεργεία ψεκασμών μικροβιοκτονιών, απεντομώσεων και μυοκτονιών. Στη Δ' πτέρυγα, τα χαλασμένα ντους έχουν επισκευαστεί και είναι πλέον όλα λειτουργικά. Γενικότερα, όσον αφορά τα υδραυλικά συστήματα, γίνονται συστηματικά συντηρήσεις και επισκευές σε όλες τις πτέρυγες. Η ηλεκτρική καλωδίωση στις πτέρυγες, όπου έχει καταστραφεί ή υποστεί φθορές, επισκευάζεται ή αντικαθίσταται μέρος αυτής, ώστε να μην υπάρχουν προβλήματα στην ηλεκτροδότηση. Καθημερινώς, επίσης, γίνονται συντηρήσεις και επισκευές σε τοίχους, πλακάκια, δάπεδα κ.λπ., τα οποία έχουν υποστεί φθορές. Συγκεκριμένα, έχει γίνει συντήρηση και αποκατάσταση των φθορών (ξύσιμο μούχλας, τοποθέτηση νέων πλακιδίων, σοβατίσματα και αποκατάσταση σπασμένων παραθύρων κ.ά.) σε όλες τις πτέρυγες. Ειδικότερα, στη Β' πτέρυγα έχουν τοποθετηθεί νέα πλακίδια στα wc των κελιών και έχουν γίνει σοβατίσματα των κελιών σε ταβάνια και τοίχους. Στην Ε' πτέρυγα έχουν ανακατασκευασθεί πλήρως τα μπάνια (τοποθέτηση νέων πλακιδίων στα δάπεδα και στους τοίχους). Σχετικά με τη σίτιση των κρατουμένων αναφέρουμε ότι το εβδομαδιαίο πρόγραμμα συσσιτίου ελέγχεται τόσο από τον ιατρό όσο και από το Συμβούλιο του Καταστήματος προκειμένου να υπάρχει ποικιλία τροφών και ισορροπημένη διατροφή, με τις σωστές αναλογίες πρόσληψης βιταμινών. Επιπλέον, πιρουνία, κουτάλια και πιάτα διατίθενται σε όλους τους νεοεισερχόμενους κρατούμενους. Τέλος, σημειώνουμε ότι κατά το τρίμηνο Μάρτιος – Μάιος 2022 με αποφάσεις της Κεντρικής Επιτροπής Μεταγωγών έχουν μεταχθεί σε άλλα Καταστήματα Κράτησης, εκατόν σαράντα τέσσερις (144) κρατούμενοι. Οι συνεδριάσεις της Κεντρικής Επιτροπής Μεταγωγών συνεχίζονται αδιαλείπτως, με στόχο τη σταδιακή περαιτέρω αποσυμφόρηση του Καταστήματος.

Στο **Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού II**, ανταποκρινόμενοι στο ζητούμενο της κράτησης των διεμφυλικών γυναικών κρατουμένων, υπό συνθήκες απόλυτου σεβασμού του δικαιώματός τους στον αυτοπροσδιορισμό, αναζητήσαμε, άμεσα, πιθανούς χώρους, οι οποίοι θα εξασφάλιζαν την ασφαλή και αξιοπρεπή διαβίωσή τους στο Κατάστημα. Παρά την έλλειψη χώρων και υποδομών, αποφασίστηκε, να διατεθεί το τμήμα της Β' θέσης. Ο χώρος ανακαινίστηκε και διαμορφώθηκε κατάλληλα, ώστε να δημιουργηθούν πέντε (05) κελιά, εμβαδού 12τ.μ., τα οποία προσφέρουν τις βέλτιστες δυνατές συνθήκες κράτησης των διεμφυλικών γυναικών κρατουμένων. Στα κελιά τοποθετήθηκαν, ένα χτιστό κρεβάτι με στρώμα, τραπέζι, καρέκλα, καινούρια πλακάκια και είδη υγιεινής, ενώ υπήρξε ιδιαίτερη πρόνοια, ώστε το κάθε κελί ξεχωριστά να διαθέτει δική του τουαλέτα, νιπτήρα και ντουζιέρα και παροχή ζεστού νερού, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Ο χώρος της ατομικής υγιεινής διαχωρίζεται περιμετρικά από το υπόλοιπο δωμάτιο με χτιστό τοίχο. Επιπροσθέτως, σε κάθε κελί εγκαταστάθηκε καινούριο σώμα καλοριφέρ, υπάρχει παράθυρο για επαρκή εξωτερικό φυσικό φωτισμό και αερισμό, πέραν του τεχνητού εσωτερικού φωτισμού. Όλα τα ανωτέρω κρίθηκαν απολύτως αναγκαία, για την αξιοπρεπή κράτηση των

διεμφυλικών γυναικών και την προσφορά σε αυτές ενός ικανοποιητικού επιπέδου συνθηκών διαβίωσης. Σε κάθε κελί τοποθετήθηκε μία και μόνη διεμφυλική γυναίκα κρατούμενη. Κάμερες επιτήρησης υπάρχουν στον διάδρομο και όχι στον εκάστοτε χώρο κράτησης (κελί). Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα, η Διεύθυνση του Καταστήματος Κράτησης μερίμνησε, για την ύπαρξη υπαίθριου προαύλιου χώρου, που διαθέτει και τη βασική υποδομή για καλαθοσφαίριση για την άθλησή τους.

Σημειώνεται περαιτέρω ότι, στο σύνολο των κρατουμένων του Καταστήματος προσφέρεται η δυνατότητα συμμετοχής τους στην τυπική εκπαίδευση, είτε με τη μορφή των κατ' ιδίαν διδασκομένων μαθητών γυμνασίου και λυκείου, είτε με την μορφή της εξ' αποστάσεως πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων, για την πρόληψη της διασποράς του covid-19, η Διεύθυνση του Καταστήματος θα προβεί σε όλες τις προβλεπόμενες ενέργειες για τη σταδιακή επανέναρξη του συνόλου των εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών δράσεων και θα μεριμνήσει για τη σωστή ενημέρωση των κρατουμένων προκειμένου να διευρυνθεί η συμμετοχή σε αυτές εφόσον πληρούνται οι εκάστοτε προϋποθέσεις. Την πρόθεση της Διεύθυνσης και του συνόλου του προσωπικού του Καταστήματος Κράτησης Κορυδαλλού II, για την υποστήριξη των διεμφυλικών γυναικών επιβεβαιώνει και η αποτελεσματική συνεργασία με τον σύλλογο «ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ», ο οποίος προσφέρει νομικές συμβουλές και βραχυπρόθεσμη ψυχολογική υποστήριξη στις διεμφυλικές γυναίκες κρατούμενες, καθώς και ενημέρωση στο προσωπικό του Καταστήματος Κράτησης, για θέματα που άπτονται της κοινότητας των διεμφυλικών γυναικών. Τέλος, τόσο οι ειδικοί επιστήμονες του Καταστήματος Κράτησης, όσο και το ιατρικό προσωπικό βρίσκονται στη διάθεσή τους, όπως και όλων των κρατουμένων για οποιοδήποτε αίτημά τους. Σχετικά με το προσωπικό του Καταστήματος Κράτησης Κορυδαλλού II, αναφέρουμε ότι έχει στελεχωθεί από άνδρες και γυναίκες υπαλλήλους, που υπηρετούν με γνώμονα τον σεβασμό των δικαιωμάτων των κρατουμένων, χωρίς διακρίσεις σύμφωνα με το φύλο, την εθνικότητα, τη γλώσσα, τη φυλή, το χρώμα ή άλλα χαρακτηριστικά, ιδιότητες, ή πεποιθήσεις.

Τέλος, ενημερώνουμε ότι δεν υπάρχει συγχρωτισμός διεμφυλικών γυναικών κρατουμένων και cisgender προφυλακισμένων γυναικών, για λόγους ασφαλούς και εύρυθμης λειτουργίας του Καταστήματος Κράτησης, πάντοτε σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα. Ο αρχικός αριθμός των διεμφυλικών γυναικών κρατουμένων του Καταστήματος Κράτησης Κορυδαλλού II ήταν τέσσερις (04) και κατόπιν αποφυλακίσεως μίας εξ' αυτών είναι τρεις (03) (με στοιχεία της 1^{ης} Ιουνίου 2022).

Στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας δεν έχει υποπέσει στην αντίληψη της Διεύθυνσης κάποια κακοποιητική ή προσβλητική συμπεριφορά υπαλλήλων σε βάρος κρατουμένων ούτε έχει υποβληθεί κάποια γραπτή καταγγελία από κρατούμενο για κακοποίηση. Στην περίπτωση εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς από υπάλληλο σε βάρος κρατούμενου πραγματοποιείται διερεύνηση και ακολουθείται η προβλεπόμενη πειθαρχική διαδικασία. Στο πλαίσιο των ακροάσεων κρατουμένων που πραγματοποιούνταν από την Διεύθυνση του καταστήματος, τα αιτήματα των κρατουμένων εφόσον είναι εύλογα και νόμιμα ικανοποιούνται κατ' εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας. Επιπλέον, προσφέρεται οικονομική ενίσχυση από το φιλόπτωχο ταμείο οποτεδήποτε ζητείται από άπορους κρατούμενους. Ο Εισαγγελέας Επόπτης του Καταστήματος

καθώς και οι Αντεισαγγελείς, προσέρχονται σε τακτά χρονικά διαστήματα στο Κατάστημα Κράτησης είτε για ακροάσεις κρατουμένων, είτε για άδειες, είτε για εκδίκηση πειθαρχικών παραπτωμάτων και ουδέποτε αναφέρθηκε κακοποιητική ή προσβλητική συμπεριφορά, ή ότι είχε κατατεθεί σχετική καταγγελία, ανώνυμη ή επώνυμη στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Κέρκυρας. Αναφορικά με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής για την εγκαταλελειμμένη πτέρυγα στο διάδρομο εισόδου του Καταστήματος, η οποία αναφέρεται στην έκθεση ως ο χώρος τιμωρίας κρατουμένων από κάποιους σωφρονιστικούς υπαλλήλους, ενημερώνουμε ότι χρησιμοποιούνταν κατά το παρελθόν ως ειδικός χώρος κράτησης (πειθαρχικά κελιά), του οποίου όμως η λειτουργία έπαψε ήδη από το 2017, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι εισέρχονται στις πτέρυγες αρκετά συχνά κατά τη διάρκεια της νύχτας και συγκεκριμένα: (4) φορές από τις 23:00μ.μ έως τις 5:30π.μ , προκειμένου να πραγματοποιηθεί έλεγχος τήρησης της τάξης και της ασφάλειας του καταστήματος, εκτός των προκαθορισμένων (4) φορών που εισέρχονται για να κλειδώσουν και να ξεκλειδώσουν τα κελιά. Επιπλέον, εισέρχονται σε έκτακτες περιπτώσεις όταν κρίνεται ότι είναι αναγκαίο. Η Ακτίνα Κ' αποτελείται από ισόγειο και ανώγειο κτίσμα και διαθέτει (9) κελιά στο ισόγειο, τα οποία χρησιμοποιούνται για κράτηση ευάλωτων ομάδων κρατουμένων (π.χ. διεμφυλικοί) και (13) κελιά στο ανώγειο, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί "διατηρητέα" από την Αρχαιολογία και παραμένουν σφραγισμένα καθώς είχαν καταστραφεί στην εξέγερση των κρατουμένων το 1996. Με απόφαση των αρμόδιων οργάνων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη οι διεμφυλικοί κρατούμενοι μεταφέρθηκαν άμεσα στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού II, σύμφωνα με το φύλο το οποίο δήλωσαν, μετά την επίσκεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Επιπρόσθετα, η Διεύθυνση του καταστήματος έχει διαμορφώσει έξι (6) εκ των κελιών αυτών της Ακτίνας Κ' σε ειδικό χώρο κράτησης, λόγω ακαταλληλότητας του πρώην λειτουργούντος ειδικού χώρου κράτησης (πειθαρχικά κελιά). Από τις 6-12-2021 η χρήση των πειθαρχικών κελιών K1, K2, K3 (με διαστάσεις 3,25*1.75τ.μ.) έχει καταργηθεί και έχουν ξεκινήσει οι ενέργειες για την πραγματοποίηση ανακαίνισης. (αναμένεται η έγκριση της σχετικής χρηματοδότησης από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη). Η Ακτίνα Ι' έχει ανακαινιστεί πριν το 2014 και χρήζει εργασιών συντήρησης και κατασκευαστικών βελτιώσεων. Η Ακτίνα Θ' μετά την ολοκληρωμένη ανακατασκευή της, επαναλειτούργησε στο τέλος του 2020 ως χώρος καραντίνας για τους νεοεισερχόμενους κρατούμενους, μεταγόμενους ή μετά από άδεια. Πλέον χρησιμοποιείται ως μόνιμος χώρος κράτησης κρατουμένων. Κατά το έτος 2020 πραγματοποιήθηκαν σημαντικές εργασίες στο Κατάστημα, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας διαβίωσης των κρατουμένων, όπως:επισκευή στον βραστήρα, επισκευή και μεταφορά αντλίας της όσμωσης, διαμόρφωση στα επισκεπτήρια για επικοινωνία των κρατουμένων μέσω skype (αγορά μικροφώνων και ακουστικών), επισκευή και συντήρηση των κυκλοφορητών του κεντρικού συστήματος θέρμανσης, γενική συντήρηση και αντικατάσταση υλικών του συστήματος πυροπροστασίας, συντήρηση και επισκευή ηλιακών συλλεκτών και εγκαταστάσεων παραγωγής ζεστού νερού σε 8 από τις 10 ακτίνες του καταστήματος, αντικατάσταση αντιστάσεων θερμοδοχείων, απομάκρυνση παλαιών χάλκινων υδραυλικών σωλήνων και εγκατάσταση καινούριων σωλήνων σε 15 μπάνια της ακτίνας Θ', επίχρισμα νέας εγκατάστασης σε εξωτερικά μπάνια ισόγειου της ακτίνας Θ', ασφαλτόστρωση με ασφαλτόπανο για μόνωση ταράτσας της ακτίνας Θ', τοποθέτηση νέου τιμμεντένιου πάγκου διαστάσεων 1,50m x 0,65m στην ακτίνα Θ', ελαιοχρωματισμοί σε χώρους του Καταστήματος όπου αυτό κρίθηκε αναγκαίο, απομάκρυνση σαθρών πλακιδίων και επανατοποθέτηση νέων στο

δάπεδο του Αρχιφυλακείου, γκρέμισμα και αντικατάσταση 3 τουαλετών (1 γυναικεία) – (2 αντρικές) εξ ολοκλήρου στο χώρο των εσωτερικών σκοπιών για τις ανάγκες των υπαλλήλων και των εκπαιδευτών του ΣΔΕ (νέες αποχετεύσεις, τοποθετήσεις γυψοσανίδων, νέες ηλεκτρολογικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις, τοποθέτηση νέων πλακιδίων και ειδών υγιεινής). Ομοίως, κατά το έτος 2021 πραγματοποιήθηκαν μεγάλης κλίμακας εργασίες ανακαίνισης, επισκευών, καθαρισμού και απολύμανσης όπως: επισκευή και μεταφορά αντλίας της όσμωσης, επισκευή και συντήρηση των κυκλοφορητών του κεντρικού συστήματος θέρμανσης, γενική συντήρηση και αντικατάσταση υλικών του συστήματος πυροπροστασίας, αντικατάσταση δοχείων διαστολής για τη σωστή λειτουργία του συστήματος θέρμανσης, οικοδομικές εργασίες και ελαιοχρωματισμοί σε χώρους του Καταστήματος. Επίσης πραγματοποιούνται συστηματικά εντομοκτονίες, μυοκτονίες, οφιοαπωθήσεις και απολυμάνσεις.

Στο Κατάστημα Κράτησης Κω η χωρητικότητα είναι πενήντα έξι (56) θέσεις κράτησης. Σημειώνεται ότι η επίσκεψη του κλιμακίου της CPT, έγινε τη χειρότερη δυνατή περίοδο για το Κατάστημα και ότι ήταν καθαρά συγκυριακό το γεγονός της κράτησης ενενήντα επτά (97) κρατουμένων. Την περίοδο αυτή τα κρεβάτια των κρατουμένων ήταν τοποθετημένα σε πολύ πυκνή διάταξη με αποτέλεσμα ο διαθέσιμος χώρος στον κάθε κρατούμενο να είναι πολύ περιορισμένος. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι όλοι οι κρατούμενοι είχαν κρεβάτι στη διάθεσή τους και δεν υπήρχε κανένας κρατούμενος να κοιμάται στο πάτωμα. Ακολούθησε σταδιακή αποσυμφόρηση του Καταστήματος με αποφάσεις της Κεντρικής Επιτροπής Μεταγωγών και σήμερα, τα επίπεδα πλήρωσης δεν είναι υψηλά, οπότε δεν επηρεάζεται το επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης των κρατουμένων. Την ημέρα της επίσκεψης είχαν καταγράψει (19) ενεργά κρούσματα covid- 19 σε ισάριθμους κρατουμένους. Στο Κατάστημα υπάρχουν τρεις χώροι καραντίνας οι οποίοι μπορούν να φιλοξενήσουν το μέγιστο επτά κρατούμενους, επομένως δεν ήταν εφικτό με τις υπάρχουσες υποδομές και χώρους, να απομονωθούν όλα τα κρούσματα σε χώρους καραντίνας. Συνεπώς, δεν υπήρχε καλύτερη λύση από το να απομονωθούν οι θάλαμοι ξεχωριστά, διότι τα κρούσματα προέρχονταν και από τους τρεις θαλάμους που διαθέτει το Κατάστημα και όλοι οι υπόλοιποι κρατούμενοι που δεν νόσησαν θεωρούνταν στενές επαφές των κρουσμάτων. Αυτός είναι και ο λόγος που η αντιπροσωπεία σημείωσε ότι, κρατούμενοι που αποτελούσαν στενές επαφές και ενεργά κρούσματα ήταν μαζί. Αυτή η πρακτική τελικά αποδείχτηκε αποτελεσματική καθώς η πλειοψηφία των νοσούντων κρατουμένων ιάθηκε χωρίς περαιτέρω εξάπλωση στον υγιή πληθυσμό. Αναφορικά με τις αναφορές κρατουμένων ότι δεν έχουν επαφή με το προσωπικό, ενημερώνουμε ότι δεν έχει υποπέσει στην αντίληψη της Διεύθυνσης κάτι τέτοιο, ούτε έχει υποβληθεί σχετική καταγγελία. Οι κρατούμενοι έχουν καθημερινή και συνεχή επαφή με το προσωπικό που επανδρώνει τις βάρδιες καθώς και με το ιατρείο του Καταστήματος για θέματα υγείας τους και χορήγησης φαρμακευτικής αγωγής. Επίσης, καθημερινά μπορούν να ζητούν συνάντηση (ακρόαση) με τη Γραμματεία του Καταστήματος, με τον Αρχιφύλακα και με τη Διεύθυνση. Όλα αυτά καταγράφονται και τηρούνται στα βιβλία ακροάσεων και οποτεδήποτε ζητηθεί, μπορούν να επαληθευτούν. Επιπροσθέτως, το σχέδιο του Καταστήματος είναι τέτοιο (δεν υπάρχουν πτέρυγες), συνεπώς ο σκοπός στη θέση της κινκίδας, όπως και ο σκοπός του εξωτερικού προαυλίου, έχουν άμεση οπτική επαφή με το εσωτερικό προαύλιο και τους θαλάμους και τον εξωτερικό χώρο αντίστοιχα, και επαγρυπνούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους για την αποτροπή οποιουδήποτε

περιστατικού. Αναφορικά ειδικότερα με την επικοινωνία των κρατούμενων μέσω VoiceOver Internet Protocol (VOIP), ενημερώνουμε ότι από την εκδήλωση της πανδημίας του covid-19, αναδείχθηκε ένα σημαντικό πρόβλημα, αυτό της δυνατότητας κάποιου να επισκεφθεί έναν κρατούμενο, ο οποίος βρίσκεται και κρατείται μακριά από κάποιο μεγάλο αστικό κέντρο και ιδιαίτερα σε νησί, όπως της Κω όπου βρίσκεται το Κατάστημα. Το πρόβλημα διογκώνεται όταν ο κρατούμενος είναι αλλοδαπός μακριά από την χώρα του και από την οικογένειά του. Αναγνωρίζοντας τη σημασία της επικοινωνίας των κρατούμενων με το οικείο περιβάλλον τους, δόθηκε άμεση λύση σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε προμήθεια του αναγκαίου τεχνικού εξοπλισμού και διαμορφώθηκε ειδικός χώρος για τη λειτουργία του ηλεκτρονικού επισκεπτηρίου μέσω skype. Επίσης, οι κρατούμενοι που το επιθυμούν πραγματοποιούν τηλεφωνική επικοινωνία με τους οικείους τους μέσω των επτά (7) καρτοτηλεφώνων που έχουν τοποθετηθεί στο Κατάστημα. Η τηλεφωνική επικοινωνία πραγματοποιείται τις ώρες που οι κρατούμενοι προαυλίζονται και η οπτική επαφή με τους υπαλλήλους είναι απόλυτη. Η προμήθεια των τηλεκαρτών γίνεται μέσω της υπηρεσίας, κατ' εφαρμογή του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των Καταστημάτων Κράτησης, ενώ οι άποροι κρατούμενοι προμηθεύονται δωρεάν τηλεκάρτες από τη Διεύθυνση του Καταστήματος. Είναι γεγονός ότι σημειώνονται σχετικά συχνά βλάβες στις συσκευές, είτε λόγω της παλαιότητάς τους είτε λόγω κακής τους χρήσης από τους κρατούμενους, οι οποίες αποκαθίστανται άμεσα. Σημειώνεται ότι κάθε νεοεισερχόμενος κρατούμενος, ενημερώνεται για τον τρόπο λειτουργίας της φυλακής, στη γλώσσα που κατανοεί. Κάθε κρατούμενος έχει άμεση πρόσβαση στις υπηρεσίες της φυλακής ύστερα από τη είσοδο του και εάν δεν διαθέτει τα βασικά είδη ένδυσης και ατομικής υγιεινής, αυτά του προσφέρονται από το Κατάστημα. Όσον αφορά τη διανομή έντυπου υλικού προς τους κρατούμενους, για την πληρέστερη ενημέρωσή τους σχετικά με τις υποχρεώσεις τους, τον τρόπο λειτουργίας της φυλακής και τα δικαιώματά τους κατά τη διάρκεια της κράτησής τους, ενημερώνουμε ότι διανέμονται σχετικά έντυπα, τα οποία είτε έχουν σταλεί από το Υπουργείο είτε συντάσσονται και εκτυπώνονται με πρωτοβουλία του Καταστήματος.

Στο Κατάστημα δεν υπηρετεί κοινωνικός λειτουργός, ούτε ψυχίατρος, οπότε δεν καλύπτονται οι ανάγκες των κρατούμενων για συστηματική ψυχιατρική και συμβουλευτική υποστήριξη. Τον ρόλο αυτό αναλαμβάνει συχνά η Διεύθυνση του Καταστήματος και το προσωπικό. Κατόπιν της σχετικής απόφασης της Διοίκησης της 2ης Υγειονομικής Περιφερειακής Ενότητας Πειραιώς και Αιγαίου, για την υποβοήθηση της Επιτροπής Παραλαβής και Παρακολούθησης του Έργου με τίτλο: «Επέκταση του Εθνικού Δικτύου Τηλεϊατρικής (ΕΔιΤ) – Τμήμα 2ης Δ.Υ.Π.Ε. σε νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου με έμφαση στην άρση της υγειονομικής απομόνωσης των μικρών νησιών», στο Κατάστημα έχει εγκατασταθεί πλήρες σύστημα τηλεϊατρικής και λειτουργεί κανονικά από τις 29 Απριλίου 2022. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει πλέον η δυνατότητα ιατρικής κάλυψης εξ αποστάσεως, από ειδικευμένους ιατρούς ειδικοτήτων που στερείται το νησί της Κω στις δημόσιες δομές του. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, έχουν ήδη πραγματοποιηθεί δύο τηλεδιασκέψεις με φυσιάτρο και με ψυχίατρο, (εξ αποστάσεως εξέταση, γνωμάτευση, κ.λπ.) με επιτυχία. Πρόκειται για ένα έργο πολύ σημαντικό, που συμβάλλει στην κάλυψη των υγειονομικών αναγκών των κρατούμενων με δεδομένο ότι δίνεται η δυνατότητα σε μικρό χρονικό διάστημα, παρακάμπτοντας άσκοπες μετακινήσεις και κόστη, να επιτυγχάνεται το επιθυμητό αποτέλεσμα για αρκετές από τις περιπτώσεις που χρήζουν ιατρικής φροντίδας.

Β) Ενημέρωση επί ερωτημάτων, παρατηρήσεων και συστάσεων της από 4/3/2022 Έκθεσης της CPT

Η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής προτίθεται να εγκρίνει αναθεωρημένο Στρατηγικό Σχέδιο το οποίο θα περιλαμβάνει λεπτομερές χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, με σκοπό την κατάρτιση αναλυτικότερου σχεδίου για τα επόμενα έτη λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις της Επιτροπής CPT. Για την αναθεώρηση του Στρατηγικού Σχεδίου 2021-2023 εκτιμάται ότι θα απαιτηθεί χρόνος έξι (6) μηνών λόγω του εξειδικευμένου αντικειμένου και των πόρων που σκοπεύει να εμπλέξει η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής με πιθανή έναρξη του προγράμματος εντός του Ιουλίου 2022, οπότε και παρακαλείται η Επιτροπή CPT να παράσχει τη σχετική παράταση στην απαίτηση για τη λήψη του αναθεωρημένου Στρατηγικού Σχεδίου.

➤ Κακομεταχείριση (α. Βία μεταξύ κρατουμένων και β. Βία σε βάρος κρατουμένων από υπαλλήλους)

Παρά τις υφιστάμενες ελλείψεις προσωπικού στα καταστήματα κράτησης, λόγω των περιορισμένων δημοσιονομικών συνθηκών που βιώνει η χώρα μας, δεν συντρέχει αδυναμία ελέγχου των χώρων κράτησης από τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους ούτε εκχώρηση λειτουργιών σε ισχυρές ομάδες κρατουμένων. Φαινόμενα βίας κρατουμένων κατά υπαλλήλων ή άλλων κρατουμένων αντιμετωπίζονται τόσο πειθαρχικά όσο και ποινικά. Ειδικότερα:

1) Έχει αυστηροποιηθεί το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο περί προϋποθέσεων μεταγωγής κρατουμένων στα Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης και την Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών σε περιπτώσεις που αφορούν, συγκεκριμένα, περιστατικά βίας είτε μεταξύ κρατουμένων είτε εναντίον σωφρονιστικών υπαλλήλων. Προς τούτο, με τον ν. 4760/2020 και κατόπιν με το άρθρο 29 του ν.4937/2022 αποκλείονται από τον ευεργετικό θεσμό των αγροτικών φυλακών οι κρατούμενοι που έχουν υποπέσει σε πειθαρχικό παράπτωμα ή εκκρεμεί σε βάρος τους ποινική διαδικασία για αξιόποινη πράξη σε βαθμό πλημμελήματος που ενέχει πράξεις βίας ή απειλής βίας κατά προσώπων και πραγμάτων.

Επιπλέον, με τις τροποποιήσεις του ν.3090/2002, αναβαθμίζεται το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου των Καταστημάτων Κράτησης (Σ.Ε.Ε.Κ.Κ.), ένα όργανο κομβικής σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία και τον αποτελεσματικό έλεγχο των Καταστημάτων Κράτησης της χώρας, το οποίο έχει ως αποστολή τη διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων, για τη διαπίστωση των συνθηκών κράτησης, της άσκησης των καθηκόντων των υπαλλήλων των Καταστημάτων Κράτησης, της άσκησης και προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων, της τήρησης των μέτρων ασφάλειας στα Καταστήματα Κράτησης, καθώς και της εφαρμογής των διατάξεων του Σωφρονιστικού Κώδικα και των Κανονισμών Λειτουργίας των Καταστημάτων Κράτησης.

2) Προβλέπεται σε κάθε περίπτωση διαχωρισμός κρατουμένων που ανήκουν σε αντίθετες εθνικές ή φυλετικές ομάδες για την αποφυγή τυχόν διενέξεων που μπορούν να οδηγήσουν σε περιστατικά συμπλοκών και εν γένει συγκρούσεων.

3) Προωθείται η υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης τόσο των σωφρονιστικών υπαλλήλων όσο και των κρατουμένων, με στόχο την άρση ξενοφοβικών αντιλήψεων και την πρόληψη εκδηλώσεων ρατσιστικής βίας. Από την άλλη, παρέχεται στους υπαλλήλους φύλαξης εξειδικευμένη εκπαίδευση είτε βασική είτε με τη μορφή σεμιναρίων επιμορφωτικού χαρακτήρα, για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη διαχείριση φαινομένων σύγκρουσης μεταξύ των κρατουμένων.

4) Τέλος, εντατικοποιούνται οι τακτικές και έκτακτες έρευνες σε συνεργασία με τον Εισαγγελέα του εκάστοτε Καταστήματος κράτησης για την πρόληψη τέτοιων συμβάντων.

Η κείμενη σωφρονιστική νομοθεσία παρέχει επαρκή και αποτελεσματική προστασία στους κρατουμένους από παραβιάσεις του Σωφρονιστικού Κώδικα που τους αφορούν ατομικά, κατ' εφαρμογή ειδικών διατάξεων, όπως:

- Άρθρο 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα: οι κρατούμενοι δύνανται να υποβάλλουν γραπτές αναφορές στο Συμβούλιο της Φυλακής, όπου σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης ή μη έκδοσή της, έχουν δικαίωμα να προσφύγουν στο Δικαστήριο Εκτέλεσης των Ποινών, καθώς επίσης να υποβάλλουν γραπτή αναφορά σε δημόσια αρχή (π.χ. Συνήγορος Πολίτη) ή διεθνή οργανισμό.

- Άρθρο 86 του Σωφρονιστικού Κώδικα: οι κρατούμενοι σε περίπτωση απόρριψης των αιτημάτων τους μπορούν να προσφύγουν ενώπιον του αρμοδίου πλημμελειοδικείου, προκειμένου να αμφισβητήσουν τις απορριπτικές προς την υπόθεσή τους αποφάσεις.

- Άρθρο 31 του Εσωτερικού Κανονισμού Καταστημάτων Κράτησης: ορίζει ρητώς το δικαίωμα των κρατουμένων στην έγγραφη αναφορά τους προς κάθε δημόσια αρχή, εντός ή εκτός του Καταστήματος Κράτησης, καθώς και την έννομη προστασία τους από τα δικαστήρια.

- Άρθρο 25 του Εσωτερικού Κανονισμού Καταστημάτων Κράτησης: ορίζει το δικαίωμα ακρόασεων των κρατουμένων, καθώς και τους όρους προστασίας του εν λόγω δικαιώματος ακρόασης από τον Εισαγγελέα επόπτη του Καταστήματος Κράτησης.

- άρθρο 572 ΚΠΔ αναγνωρίζει στους κρατούμενους το δικαίωμα να απευθυνθούν προς τον Εισαγγελέα ο οποίος μεριμνά για την εκτέλεση της ποινής και την εφαρμογή των μέτρων ασφαλείας και, επιπλέον, επισκέπτεται τη φυλακή τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα.

Υπογραμμίζεται ότι η άσκηση βίας κατά συγκρατούμενου συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα (άρθρο 68 Σωφρονιστικού Κώδικα), επομένως επί τέτοιων περιστατικών, ενεργοποιείται η πειθαρχική διαδικασία, όπως αυτή προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία (άρθρο 71 Σωφρονιστικού Κώδικα), ήτοι υποβάλλεται γραπτή αναφορά για την τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος αμέσως μετά την τέλεση ή τη γνώση της πράξης και του υπαίτιου προσώπου και συγκαλείται Πειθαρχικό Συμβούλιο μέσα σε 48 ώρες, διαφορετικά μέσα σε πέντε ημέρες από την υποβολή της αναφοράς. Η απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι ειδικά αιτιολογημένη, απαγγέλλεται αμέσως μετά την εκδίκαση της υπόθεσης και καταχωρίζεται, εφόσον επιβληθεί ποινή, στα μητρώα του καταστήματος και στο ατομικό δελτίο του κρατουμένου.

Τέλος, όσον αφορά στην ορθή αξιολόγηση των κινδύνων και των αναγκών των κρατουμένων τόσο κατά την εισαγωγή τους στο κατάστημα όσο και κατά τη διάρκεια της κράτησης τους, να σημειώσουμε ότι η σχετική διαδικασία ρυθμίζεται στοχευμένα από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας Καταστημάτων Κράτησης, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 10, με το οποίο, μεταξύ άλλων, ορίζεται:

«6. Ο κρατούμενος, πριν από την προσωρινή ή οριστική τοποθέτησή του σε συγκεκριμένο τμήμα και χώρο του καταστήματος, οδηγείται ενώπιον του αρχιφύλακα ή του αναπληρωτή του, και καλείται να δηλώσει, εγγράφως και ενυπόγραφα α) αν επιθυμεί να ληφθούν μέτρα για την προσωπική του ασφάλεια, β) αν υπάρχουν κρατούμενοι με τους οποίους αντιμετωπίζει προβλήματα ή γ) αν, αντιθέτως, συνδέεται με ορισμένους κρατούμενους. Στη συνέχεια ο κρατούμενος λαμβάνει οδηγίες ως προς το πού θα διαμείνει, σύμφωνα με ειδικά κριτήρια διάκρισης και διαχωρισμού, τα οποία καθορίζει το Συμβούλιο Φυλακής στο πλαίσιο των άρθρων 11 & 17 του Σωφρονιστικού Κώδικα, λαμβανομένης υπόψη της κτιριακής υποδομής του καταστήματος κράτησης και της στελέχωσής του.

7. Μετά την αρχική επιλογή χώρου διαμονής από τον αρχιφύλακα ή αναπληρωτή του, την ακρόαση από τον διευθυντή, τον κοινωνικό λειτουργό ή άλλους υπαλλήλους του καταστήματος στους οποίους ανατίθεται αυτό το καθήκον με ημερήσια διαταγή του διευθυντή και την ιατρική εξέτασή του, ο κρατούμενος τοποθετείται από τον αρχιφύλακα ή αναπληρωτή του σε συγκεκριμένο τμήμα και χώρο του καταστήματος κράτησης, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Φυλακής.

8. Μετά την τοποθέτηση, όπως και σε κάθε περίπτωση μεταβολής της, ο αρχιφύλακας ή αναπληρωτής του ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση το Συμβούλιο Φυλακής για να ελεγχθεί η ορθή εφαρμογή των αποφάσεων».

Βασική προτεραιότητα της σωφρονιστικής πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη είναι η ενίσχυση της εκπαίδευσης των σωφρονιστικών υπαλλήλων και δη των υπαλλήλων φύλαξης των καταστημάτων κράτησης και της παροχής αναβαθμισμένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Απώτερος στόχος είναι η απόκτηση γνώσεων και η βελτίωση των δεξιοτήτων τους στην εκτέλεση των καθηκόντων τους, αναφορικά με τη μεταχείριση, την επίβλεψη και την κατάλληλη προετοιμασία των κρατουμένων, για την κοινωνική επανένταξη. Ως εκ τούτου, είναι αδιαμφισβήτητη η αξία της στοχευμένης και διαρκούς εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού των Καταστημάτων Κράτησης, προκειμένου να καλλιεργηθεί μια ολιστική προσέγγιση στην προβληματική της ασφάλειας τόσο του προσωπικού όσο και των κρατουμένων. Το προσωπικό των Καταστημάτων Κράτησης εκπαιδεύεται και μετεκπαιδεύεται κατά τη διάρκεια του εργασιακού του βίου μέσω της παρακολούθησης προγραμμάτων τα οποία υλοποιούνται σε συνεργασία με ελληνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς αλλά και μέσω της Σχολής Σωφρονιστικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Εξωτερικής Φρούρησης. Τα εν λόγω προγράμματα στοχεύουν στη βελτίωση των τεχνικών, κοινωνικών και επαγγελματικών γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων του σωφρονιστικού προσωπικού. Ενδεικτικά αναφέρονται οι κάτωθι εκπαιδευτικές δράσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν και πραγματοποιούνται.

- ΚΕ.Θ.Ε.Α. ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ: Υλοποιήθηκαν, την περίοδο Σεπτέμβριος 2021-Μάϊος 2022, στα Καταστήματα Κράτησης Κορυδαλλού Ι, Γυναικών Ελεώνα Θήβας, Πάτρας, Θεσσαλονίκης και στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Βόλου οι επιμορφώσεις με τίτλο: «Εξάρτηση-Ψυχική Απεξάρτηση εντός σωφρονιστικών καταστημάτων και διαχείριση των υπό θεραπεία απεξάρτησης κρατουμένων» και «Διαχείριση εργασιακού άγχους εργαζομένων»,

- ΙΝ.ΕΠ. (Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης): Υλοποιήθηκαν, κατά την περίοδο Φεβρουαρίου - Ιουλίου 2020, σεμινάρια με τίτλο: «Ψυχική Υγεία και Αντιμετώπιση Κρίσεων στις Φυλακές» και «Ο Ρόλος του Προσωπικού των Φυλακών στη Μεταχείριση και Επανάταξη των Κρατουμένων»,

-το ΚΕ.ΜΕ.Α. (Κέντρο Μελετών Ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας): Υλοποιήθηκαν κατά την περίοδο Φεβρουάριος-Δεκέμβριος 2020 οι δράσεις: «Ενίσχυση των Φορέων Επιβολής των Νόμων για την Αναγνώριση και καταπολέμηση της Ριζοσπαστικοποίησης και του Εξτρεμισμού», «Πρόγραμμα Καθοδήγησης (MentorModelTraining) και εκπαίδευση επί των διαδικασιών και των συστημάτων επιτήρησης του ευρωπαϊκού έργου INTEGRA», «Προσομοίωση Αναζήτησης Αντικειμένων εντός των Φυλακών με τη χρήση Εξοπλισμού Εικονικής Πραγματικότητας-VR simulationprisonsearch» που διεξήχθη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου J-SAFE,

- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΛΒΑΝΙΑΣ: Με τη συμμετοχή 6 ευρωπαϊκών κρατών διενεργήθηκε, το Νοέμβριο του 2021 διαδικτυακό σεμινάριο, σε συνέχεια του Ευρωπαϊκού Ερευνητικού Προγράμματος «B-COMPETENT-Βελτίωση Ικανοτήτων του Σωφρονιστικού Προσωπικού στην Ευρώπη»,

- UNION VIA THE STRUCTURAL REFORM SUPPORT SERVICE OF THE COMMISSION: Πραγματοποιήθηκε, τον Φεβρουάριο του 2020, Ημερίδα για τη Ριζοσπαστικοποίηση και την Τρομοκρατία του Προγράμματος Τεχνικής Υποστήριξης για τη Μεταρρύθμιση του Ελληνικού Δικαστικού συστήματος,

- ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: Υλοποιήθηκε το Πρόγραμμα «Ενίσχυση της Υγειονομικής Περίθαλψης των Καταστημάτων Κράτησης στην Ελλάδα», σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και το Υπουργείο Υγείας, με στόχο να υποστηρίξει τις ελληνικές αρχές στην ανάπτυξη πολιτικών και στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού και των ελλείψεων που εντοπίστηκαν από την CPT και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την παροχή υγειονομικής περίθαλψης στα Καταστήματα Κράτησης. Ειδικότερα, σχετικά με την ενίσχυση της δυναμικής ασφάλειας στα Καταστήματα Κράτησης, η Σχολή Σωφρονιστικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Εξωτερικής Φρούρησης έχει εντάξει στο Πρόγραμμα Σπουδών της Εισαγωγικής Εκπαίδευσης τη διδασκαλία των εξής διδακτικών ενοτήτων:

1) ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Στην ενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι θα εκπαιδευτούν σε θέματα ψυχικής υγείας, πρόληψης αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς, χαρακτηριστικών και αναγκών των κρατούμενων με ιδιαίτερη έμφαση στις ευάλωτες ομάδες καθώς και στην πολιτισμική ετερότητα και διαπολιτισμική επικοινωνία.

2) ΘΕΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Στην ενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι θα κατανοήσουν τις σύγχρονες τάσεις και τεχνικές σχετικά με την ασφάλεια, τα είδη της (στατική, διαδικαστική, δυναμική) στα Καταστήματα Κράτησης, την έννοιά της και τις προϋποθέσεις επίτευξής της. Επίσης, θα εξοικειωθούν με τα συστήματα επεξεργασίας, ανάλυσης και διαχείρισης των πληροφοριών και την επίδρασή τους στην αντιμετώπιση φαινομένων βίας και διαφθοράς.

3) ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ

Οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να διακρίνουν τους διαφορετικούς τύπους κρίσεων στα Καταστήματα Κράτησης, να αξιολογούν τις ενδείξεις μιας επερχόμενης κρίσης προκειμένου να

προλαμβάνουν και να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά περιπτώσεις κρίσεων στο χώρο εργασίας. Επίσης, θα αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας καθώς και τεχνικές διαμεσολάβησης και αποφυγής συγκρούσεων.

4) ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να κατανοήσουν τη σημασία των πληροφοριών για την εύρυθμη λειτουργία των Καταστημάτων Κράτησης, να γνωρίσουν τα συστήματα ανάλυσης, αξιολόγησης και ταξινόμησης των πληροφοριών, να αντιληφθούν την διαδικασία αλλαγής συμπεριφοράς και ριζοσπαστικοποίησης καθώς και ενημερωθούν για τα διεθνή εργαλεία αξιολόγησης κινδύνου για την ριζοσπαστικοποίηση που οδηγεί στον βίαιο εξτρεμισμό και την τρομοκρατία.

Στο Πρόγραμμα Σπουδών Μετεκπαίδευσης Υπαλλήλων του Κλάδου Δε Φύλαξης και ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης έχουν προβλεφθεί οι εξής διδακτικές ενότητες:

- 1) Διαχείριση και επίλυση κρίσεων και συγκρούσεων
- 2) Θέματα ασφάλειας και εκτίμησης κινδύνου στα Καταστήματα Κράτησης
- 3) Νομικό Πλαίσιο μεταχείρισης κρατουμένων και ανθρώπινα δικαιώματα

Οι ανωτέρω διδακτικές ενότητες στηρίζονται τόσο σε ελληνικά σωφρονιστικά νομοθετήματα όσο και σε διεθνή κείμενα σωφρονιστικής πολιτικής, όπως είναι οι Ευρωπαϊκοί Σωφρονιστικοί Κανόνες, τα standards της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT), κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η διεθνής ακαδημαϊκή βιβλιογραφία κ.λπ.

➤ Συνθήκες Κράτησης

1. Υπερπληθυσμός

Για την ανάσχεση του φαινομένου του υπερπληθυσμού, η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής εξετάζει και αξιοποιεί όλα τα διαθέσιμα μέτρα και καλές πρακτικές σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για την κατά το δυνατόν ορθολογικότερη κατανομή των κρατουμένων, με στόχο την προστασία της ζωής και της υγείας τους και την ομαλή επανένταξή τους. Στο πλαίσιο αυτό, έχει προβεί στις παρακάτω ενέργειες:

1. Με το άρθρο 29 του ν.4937/2-6-2022 (ΦΕΚ 106 Α΄) τροποποιήθηκε η παρ. 1 του άρθρου 41 του ν.4356/2015 (Α΄181), ως προς τις προϋποθέσεις μεταγωγής καταδίκων κρατουμένων στα Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης και την Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών, προκειμένου να διασφαλισθεί η δυνατότητα μεταγωγής σε αυτά περισσότερων κρατουμένων, ήπιας κυρίως εγκληματικότητας, και ως εκ τούτου να επιτευχθεί σημαντική αποσυμφόρηση των κλειστών Καταστημάτων Κράτησης της Χώρας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, από την αξιολόγηση των τηρούμενων στοιχείων εκτιμάται ότι από τα κλειστά Καταστήματα Κράτησης θα μεταχθεί αριθμός περίπου 600 κρατουμένων στα Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης, οπότε θα επιτευχθεί η επιθυμητή αποσυμφόρηση. Προς επίρρωση αναφέρεται ενδεικτικά ότι η Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών εντός του τρέχοντος μήνα πρόκειται να εξετάσει περί τα εκατό (100) αιτήματα κρατουμένων που πληρούν τις προϋποθέσεις του ως άνω νόμου για μεταγωγή σε Αγροτικά

Καταστήματα Κράτησης. Σημειώνεται ότι, στα Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης λαμβάνει χώρα αγροτική παραγωγική δραστηριότητα ενώ λειτουργούν και παραγωγικά εργαστήρια (όπως μηχανουργείο, ξυλουργείο, ηλεκτρολογείο, τυροκομείο, γαλακτοκομείο, αρτοποιείο) με στόχο τη βιωσιμότητα της αγροτικής παραγωγής και τη μεταφορά τεχνογνωσίας στους κρατούμενους εργαζομένους. Η απασχόληση των κρατούμενων στα εργαστήρια και στους χώρους καλλιέργειας των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης, έχει χαρακτήρα εκπαιδευτικό/θεραπευτικό/μετασφρονιστικό δεδομένου ότι αποκτούν δεξιότητες και εμπειρία που συμβάλλουν στην ομαλή επανένταξή τους στην κοινωνία και για τους λόγους αυτούς αποτελεί προτεραιότητα της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής η ενίσχυση του θεσμού.

2. Δημιουργούνται νέα Καταστήματα Κράτησης και αναβαθμίζονται υφιστάμενα, στα πρότυπα που ορίζει το εθνικό και διεθνές δίκαιο, τόσο για τον γενικότερο πληθυσμό κρατούμενων, όσο και για τον πληθυσμό κρατούμενων με ειδικές ανάγκες (ΑμεΑ) και τοξικοεξαρτημένους. Ειδικότερα, όσον αφορά:

-Τη μετεγκατάσταση του Συγκροτήματος Φυλακών Κορυδαλλού και τη δημιουργία του νέου Δικαστικού Σωφρονιστικού Συγκροτήματος Αθηνών-Δ.Σ.Σ.Α δυναμικότητας 2.000 θέσεων κράτησης, έχουν ήδη εκπονηθεί: η γεωλογική μελέτη, η μελέτη περιβαλλοντολογικών επιπτώσεων και η μελέτη ειδικού χωρικού σχεδίου. Βάσει αυτών των μελετών, θα εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα το οποίο θα περιλαμβάνει το πολεοδομικό σχέδιο εφαρμογής. Στη συνέχεια, βάσει αυτού, θα εκπονηθούν όλες οι απαραίτητες μελέτες για την ανέγερση. Κατόπιν, θα διερευνηθεί η υπαγωγή του έργου στο ν.3339/2005(ΦΕΚ Α'232) με την υποβολή φακέλου στην αρμόδια Υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το νέο Συγκρότημα θα περιλαμβάνει επτά (7) δικαστικές αίθουσες, δύο (2) νοσοκομεία, κτήριο μεταγωγών, δύο (2) προαύλια με χώρο πρασίνου. Επίσης, θα δημιουργηθούν πειθαρχικά κελιά, κελιά για ευάλωτες ομάδες, για άτομα με αναπηρία, χώροι λατρείας, χώροι για θεραπευτικά προγράμματα, χώροι απασχόλησης, εκπαιδευτικοί χώροι, εργαστήρια και βιβλιοθήκες.

-Το νέο Κατάστημα Κράτησης Δράμας, χωρητικότητας εξακοσίων (600) θέσεων κράτησης, έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή του από την εταιρεία «Κτιριακές Υποδομές Α.Ε.». Το έργο παραδόθηκε στις 11 Ιουνίου 2020 και πρόκειται να λειτουργήσει εντός του 2022, με την στελέχωσή του από σωφρονιστικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ της εκδοθείσας προκήρυξης 4Κ/2021 του Α.Σ.Ε.Π.

-Το νέο Κατάστημα Κράτησης (Κρήτη II) στην περιοχή Κουρούνες του Νομού Λασιθίου, χωρητικότητας εξακοσίων (600) θέσεων κράτησης, η κατασκευή του βρίσκεται σε εξέλιξη. Η χρηματοδότηση του έργου έχει εξασφαλιστεί από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί μετά ένα έτος.

-Την ανέγερση νέων Καταστημάτων Κράτησης στις περιοχές των Ιωαννίνων, Χαλκίδας και Μεγαλόπολης, χωρητικότητας εξακοσίων(600) θέσεων έκαστο, οι αρμόδιες επιτροπές

καταλληλότητας για την ανεύρεση κατάλληλων γηπέδων έχουν ολοκληρώσει το έργο τους ως προς την αξιολόγηση της καταλληλότητας αυτών.

Ειδικότερα επισημαίνεται ότι το ακριβές χρονοδιάγραμμα κατασκευής και πραγματικής λειτουργίας των νέων Καταστημάτων, θα προσδιοριστεί μετά την εκπόνηση τεχνικών, οικονομικών και άλλων εξειδικευμένων μελετών, δεδομένου ότι η υλοποίηση τα συγκεκριμένων έργων άπτεται αρμοδιοτήτων και άλλων Υπουργείων.

3. Προωθείται η ενίσχυση των εναλλακτικών μέτρων έκτισης ποινής και δη του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης, με την επέκταση της εφαρμογής του σε περισσότερα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας.

4. Ειδική Ομάδα Εργασίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, έχει επιληφθεί της τροποποίησης και βελτίωσης των ρυθμίσεων που αφορούν την κοινωφελή εργασία, προκειμένου να καταλαμβάνει μεγαλύτερο αριθμό κρατουμένων, σύμφωνα και με τις οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, μέχρι την ολοκλήρωση και πλήρη εφαρμογή των ανωτέρω εκτεθέντων, η Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην κείμενη νομοθεσία, συνεδριάζει σε τακτική βάση, τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα και εξετάζει, μεταξύ άλλων, αιτήματα μεταγωγών με στόχο την κατά το δυνατόν ορθολογικότερη κατανομή των κρατουμένων στα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας και τη σταδιακή αποσυμφόρηση των Καταστημάτων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα υπερπλήρωσης.

Ένδικο βοήθημα (αποτελεσματική προσφυγή)

Έχει ήδη προχωρήσει η διαδικασία για τη θέσπιση ειδικού ένδικου μέσου για τις συνθήκες διαβίωσης στα Καταστήματα Κράτησης προκειμένου να καλυφθεί το κενό που υπάρχει στην εθνική μας νομοθεσία και να πραγματοποιηθεί μια ουσιαστική μεταρρύθμιση προς την κατεύθυνση της προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων με την προσαρμογή της στη νομολογία του Ε.Δ.Δ.Α και στις υποδείξεις του Συμβουλίου της Ευρώπης. Συγκεκριμένα, ειδική Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε με σκοπό την αναμόρφωση του Σωφρονιστικού Κώδικα, ολοκλήρωσε τις εργασίες της και κατέληξε σε συγκεκριμένη πρόταση, η οποία αφορά στην προσθήκη ενός νέου άρθρου στον ισχύοντα Σωφρονιστικό Κώδικα, σχετικά με την προσφυγή κρατουμένων για τις συνθήκες κράτησης και τη δίκαιη ικανοποίησή τους, ώστε να διασφαλιστεί η προστασία τους, κατά τη διάρκεια της κράτησής τους, από τυχόν παραβιάσεις του Σωφρονιστικού Κώδικα καθώς και των διεθνών και ευρωπαϊκών κανόνων προστασίας, σχετικά με τις συνθήκες κράτησης. Η πρόταση αυτή προωθείται άμεσα, μέσω της κοινοβουλευτικής διαδικασίας, για ψήφιση.

2.Θέματα εγκαταστάσεων και υλικού εξοπλισμού

Σχετικά με την παρεχόμενη υλικοτεχνική υποστήριξη στους κρατούμενους, επισημαίνεται ότι η Κοινωνική Υπηρεσία κάθε Καταστήματος Κράτησης μεριμνά για την προμήθεια όλων των ατομικών ειδών πρώτης ανάγκης. Για το σκοπό αυτό, έχουν αναπτυχθεί, συμπληρωματικά προς

την έγκριση των σχετικών πιστώσεων, συνεργασίες με φιλανθρωπικούς φορείς και επιχειρήσεις (στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης) που συνδράμουν με δωρεές ειδών πρώτης ανάγκης, καθώς και με χρηματικές δωρεές στο Φιλόπτωχο Ταμείο των Καταστημάτων Κράτησης, από το οποίο πραγματοποιούνται όλες οι απαραίτητες επιπρόσθετες προμήθειες για την κάλυψη των αναγκών των κρατουμένων.

Όσον αφορά στη συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων και την προμήθεια υλικού εξοπλισμού, τα σχετικά αιτήματα εξετάζονται και ικανοποιούνται κατά προτεραιότητα. Σε κάθε Κατάστημα Κράτησης πραγματοποιούνται σε τακτά διαστήματα εργασίες συντήρησης, επισκευής και αποκατάστασης ζημιών και φθορών τις οποίες, σε πολλές περιπτώσεις, προκαλούν οι ίδιοι οι κρατούμενοι. Παράλληλα, έχουν αναπτυχθεί συνεργασίες με τις αρμόδιες τοπικές Αυτοδιοικήσεις προκειμένου τα μικρής έκτασης έργα να προχωρούν με τη συνδρομή των Περιφερειών της Χώρας.

➤ **Υπηρεσίες υγείας**

Από την έναρξη της πανδημίας COVID-19 και σε όλη της τη διάρκεια, η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής για την αποφυγή και διασπορά του κορωνοϊού στα Καταστήματα Κράτησης, βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία και συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας και έχει αποστείλει σειρά εγκυκλίων και οδηγιών για τη διαρκή ενημέρωση προσωπικού και την έγκαιρη λήψη μέτρων προφύλαξης, τα οποία εναρμονίζονται με τα εκάστοτε, υπό εξέλιξη, επιδημιολογικά δεδομένα. Επιπλέον, μεριμνά αδιάκοπα για τη χορήγηση υγειονομικού υλικού, υλικού απολύμανσης και υγειονομικής προστασίας, όπως χειρουργικές μάσκες 3PLY, γάντια νιτριλίου, αντισηπτικά, γυαλιά προστασίας, ασπίδες προστασίας προσώπου, ολόσωμες φόρμες προστασίας, χλώριο γενικής χρήσης, υγρό σαπουνι χεριών, σαμπουάν, αφρόλουτρα κ.α. σε επάρκεια για όλα τα Καταστήματα Κράτησης, ενώ σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας διανέμονται κάθε μήνα rapid-tests σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης. Αξίζει τέλος να αναφερθεί ότι, μετά την ολοκλήρωση της συνεργασίας της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής με το Υπουργείο Υγείας, προχώρησαν ειδικές ρυθμίσεις ώστε, κρατούμενοι (κυρίως αλλοδαποί) που δεν διέθεταν Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης, να αποκτήσουν Προσωρινό Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης και να συμμετάσχουν έτσι στο πρόγραμμα εμβολιασμού που σχεδιάστηκε και υλοποιείται με επιτυχία στα Καταστήματα Κράτησης. Σημειώνεται ότι το σύνολο των εμβολιασμών των κρατουμένων από την έναρξη της εμβολιαστικής διαδικασίας έως τις 27-05-2022, ανέρχεται στους 8.790, (ποσοστό 82,5%)ενώ το σύνολο των εμβολιασμών των υπαλλήλων των Καταστημάτων Κράτησης στους 3.075, (ποσοστό 73,5%).

Στοιχεία για την πανδημία covid-19

		ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
1	Αριθμός ενεργών κρατουμένων	10695
2	Αριθμός υπερηλίκων (ηλικίας 65+)	263

3	Αριθμός ενεργών κρατουμένων γυναικών	542
4	Αριθμός ύποπτων ή επιβεβαιωμένων κρουσμάτων COVID19, που βρίσκονται σε απομόνωση ή σε καραντίνα	48
5	Αριθμός κρατουμένων που έχουν διαγνωστεί με COVID-19 (από την εκδήλωση της πανδημίας μέχρι την ημερομηνία αναφοράς)	4601
6	Αριθμός υπερηλίκων (κρατούμενοι ηλικίας 65+) που έχουν διαγνωστεί με COVID-19 (από την εκδήλωση της πανδημίας μέχρι την ημερομηνία αναφοράς)	153
7	Αριθμός κρατουμένων γυναικών που έχουν διαγνωστεί με covid-19 (από την εκδήλωση της πανδημίας μέχρι την ημερομηνία αναφοράς)	373
8	Αριθμός κρατουμένων που έχουν μεταφερθεί σε νοσοκομείο ή σε μονάδα φροντίδας COVID-19 για θεραπεία που έχουν διαγνωστεί με COVID -19 (από την εκδήλωση της πανδημίας μέχρι την ημερομηνία αναφοράς)	207
9	Αριθμός θανάτων κρατουμένων λόγω COVID-19	15
10	Αριθμός υπαλλήλων όλων των κλάδων έχουν διαγνωστεί με COVID19 (από την εκδήλωση της πανδημίας μέχρι την ημερομηνία αναφοράς)	2092
11	Αριθμός θανάτων υπαλλήλων όλων των κλάδων λόγω COVID-19	5
12	Αριθμός πλήρως εμβολιασμένων κρατουμένων	8790
13	Αριθμός πλήρως εμβολιασμένων υπαλλήλων	3075
14	Αριθμός πλήρως εμβολιασμένων υγειονομικών υπαλλήλων	106

Επισημαίνεται επιπλέον ότι έχουν αναρτηθεί από τις κατά τόπους αρμόδιες Υγειονομικές Περιφερειακές Ενότητες του Υπουργείου Υγείας Πίνακες λοιπού, πλην ιατρών, επικουρικού προσωπικού για στελέχωση των Ειδικών Περιφερειακών Ιατρείων που λειτουργούν στα

Καταστήματα Κράτησης και αναμένεται η εκδήλωση προτίμησης εκ μέρους των υποψηφίων ανάμεσα στις θέσεις των υγειονομικών υπηρεσιών, τις οποίες έχουν κληθεί να καλύψουν με διορισμό.

Αναφορικά με τη σύσταση της Επιτροπής σας για τον ιατρικό έλεγχο των κρατουμένων κατά την εισαγωγή τους στο Κατάστημα Κράτησης, σας αναφέρουμε ότι από την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και το Υπουργείο Υγείας, υλοποιήθηκε το πρόγραμμα «Ενίσχυση της Υγειονομικής περίθαλψης των Καταστημάτων Κράτησης στην Ελλάδα», του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το πρόγραμμα ξεκίνησε την 1η Ιουνίου 2019 και ολοκληρώθηκε την 15η Δεκεμβρίου 2021. Στόχος του ήταν η υποστήριξη των ελληνικών Αρχών στην ανάπτυξη πολιτικών και στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού και των ελλείψεων που εντοπίστηκαν από την CPT και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την παροχή υγειονομικής περίθαλψης στα Καταστήματα Κράτησης. Στο πλαίσιο αυτό, καταρτίστηκε από την αρμόδια ομάδα εμπειρογνομόνων ένα σχέδιο κανόνων, διαδικασιών και πρωτοκόλλων για την ιατρική εξέταση των νεοεισερχομένων κρατουμένων στα Καταστήματα Κράτησης. Κατά τον παρόντα χρόνο η Υπηρεσία, σε συνεργασία με το Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού και το Ε.Κ.Υ.Κ.Κ. εξετάζει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις αναφορικά με τη δυνατότητα υιοθέτησης και ενιαίας εφαρμογής του σχετικού Σχεδίου σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης, προκειμένου στη συνέχεια να γνωστοποιηθεί σε όλες τις αρμόδιες Διευθύνσεις που θα αναλάβουν την υλοποίηση του έργου.

Στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση των τοξικοεξαρτημένων κρατούμενων, έχει υπογραφεί μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής και του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.ΘΕ.Α.) με στόχο την επέκταση της λειτουργίας μονάδων Συμβουλευτικής Υποστήριξης Κρατουμένων των Θεραπευτικών Προγραμμάτων του ΚΕ.Θ.Ε.Α. σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας, το οποίο στοχεύει στην ενημέρωση των κρατουμένων γύρω από την εξάρτηση και τη θεραπευτική της αντιμετώπιση, τη μείωση της συνδεδεμένης με τη χρήση ουσιών βλάβης και την προετοιμασία για ένταξη σε Θεραπευτικές Κοινότητες που λειτουργούν είτε εντός είτε εκτός Καταστημάτων Κράτησης. Επιπλέον, εξετάζεται η δυνατότητα υπογραφής μνημονίου με τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών ο οποίος με τις υπηρεσίες του στοχεύει στην ολιστική αντιμετώπιση του φαινομένου της εξάρτησης, εστιάζοντας στους πυλώνες της πρόληψης, της μείωσης της βλάβης, της θεραπείας και της κοινωνικής επανένταξης. Παράλληλα, αναλαμβάνει δράση για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και την αποστιγματοποίηση των εξαρτημένων ατόμων. Το δίκτυο Δομών και παροχής Υπηρεσιών του Οργανισμού αποτελείται από 67 Μονάδες Υποκατάστασης, 9 «Στεγνά» Προγράμματα, 4 Μονάδες Άμεσης Πρόσβασης, 2 Μονάδες Υποκατάστασης σε Φυλακές.

Ειδικό Κέντρο Υγείας Κρατουμένων Κορυδαλλού

Αναφορικά με τη χωρητικότητα των δωματίων των ασθενών, σας ενημερώνουμε ότι έχουν αφαιρεθεί τα πλεονάζοντα κρεβάτια μετά τις εργασίες βαψίματος που έγιναν στους θαλάμους

του Καταστήματος. Επιπλέον, έχει γίνει γενική ανακαίνιση των τουαλετών και των μπάνιων και αντικαταστάθηκαν τουαλέτες, μπάνια, πλακάκια, καθρέφτες, βρύσες, νιπτήρες και τζάμια.

Αναφορικά με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής σας για το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, επισημαίνονται τα παρακάτω:

Ο Προϊστάμενος της Ιατρικής Υπηρεσίας έχει το ρόλο του «συνδεδετικού κρίκου» μεταξύ των ειδικών και θεραπόντων ιατρών για την ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούν τους ασθενείς κρατουμένου.

Όσον αφορά την πλήρωση θέσεων σε νοσηλευτικό και εξειδικευμένο προσωπικό στο Ε.Κ.Υ.Κ.Κ., έχουν ήδη εκδοθεί τα οριστικά αποτελέσματα της προκήρυξης 6Κ/2020. Συγκεκριμένα, στις 11 Μαρτίου 2022 εκδόθηκαν τα οριστικά αποτελέσματα για την πλήρωση δύο (2) θέσεων κλάδου ΠΕ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ και μίας (1) θέσης κλάδου ΠΕ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΥ και στις 12 Απριλίου 2022 εκδόθηκαν τα οριστικά αποτελέσματα για την πλήρωση : α)έξι (6) θέσεων κλάδου ΤΕ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ, β)τριών (3) θέσεων Ιατρικών κλάδου ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ, γ)τριών (3) θέσεων κλάδου ΤΕ ΡΑΔΙΟΑΟΓΙΑΣ-ΑΚΠΝΟΛΟΓΙΑΣ και αναμένεται η έκδοση του σχετικού Φύλλου Εφημερίδας Κυβερνήσεως και η ανακοίνωση διορισμού τους από το Υπουργείο Υγείας για την τοποθέτησή τους στο Ειδικό Κέντρο Υγείας Κρατουμένων Κορυδαλλού.

Σχετικά με τις παρατηρήσεις για έλλειψη ενιαίου, ολοκληρωμένου διεπιστημονικού ιατρικού φακέλου, σημειώνεται ότι τηρείται ιατρικός φάκελος ξεχωριστά για κάθε κρατούμενο - ασθενή του Ειδικού Κέντρου Υγείας Κρατουμένων Κορυδαλλού σε έντυπη μορφή με το πλήρες ιατρικό ιστορικό του (εξετάσεις, γνωματεύσεις, παραπεμπτικά, κ.ά.) σε ειδικό χώρο του Ιατρείου. Όσον αφορά τη δημιουργία ηλεκτρονικών φακέλων υγείας για κάθε κρατούμενο, έχουν γίνει ήδη δύο αιτήματα προμήθειας ηλεκτρονικών υπολογιστών, προκειμένου να πραγματοποιηθεί και η ηλεκτρονική καταχώρησή τους. Αναμένεται σχετική έγκριση από τη 2η Υγειονομική Περιφερειακή Ενότητα Πειραιώς και Αιγαίου του Υπουργείου Υγείας.

Αναφορικά με το σύστημα διανομής και χορήγησης φαρμάκων, διευκρινίζεται ότι κανένα φάρμακο δεν φτάνει στο ιατρείο χωρίς την κανονική του συσκευασία. Ακόμα όμως και όταν τα φάρμακα εξέρχονται των συσκευασιών τους, οι καρτέλες, στις οποίες είναι συσκευασμένα, αναγράφουν την επωνυμία τους και την περιεκτικότητά τους (mg). Το νοσηλευτικό προσωπικό, μία (1) φορά το εικοσιτετράωρο προβαίνει στην προετοιμασία της διανομής των φαρμάκων ανά ασθενή, σύμφωνα με τις ιατρικές οδηγίες και την τοποθέτησή τους σε χάρτινη συσκευασία στην οποία αναγράφεται το όνομα του κάθε κρατουμένου. Τέλος, όσον αφορά την ημερομηνία έναρξης μίας αγωγής, αυτή καταγράφεται πάντα στην πρώτη στήλη της καρτέλας φαρμακευτικής αγωγής κάθε ασθενούς κρατουμένου, η οποία συμπληρώνεται σύμφωνα με τις γνωματεύσεις των ιατρών. Όσον αφορά δε τη διακοπή μιας φαρμακευτικής αγωγής, αν αυτή χορηγείται για συγκεκριμένο διάστημα, η ημερομηνία διακοπής της αναγράφεται στην καρτέλα και στην αντίστοιχη στήλη. Αν η αγωγή χορηγείται επ' αόριστο, δεν αναγράφεται κάτι στη στήλη «διακοπή» μέχρι να γνωματεύσουν οδηγία διακοπής οι θεράποντες ιατροί.

Επί των παρατηρήσεων για τον κρατούμενο-ασθενή (ΗΑ) τον οποίο συνάντησε η αντιπροσωπεία, επισημαίνεται ότι παρακολουθείται σε τακτική βάση από ορθοπεδικό, παθολόγο και οφθαλμίατρο και έχει άμεση πρόσβαση σε ιατρική συνδρομή και άλλων ειδικοτήτων, εφόσον χρειαστεί. Επίσης, καθ' όλο το εικοσιτετράωρο έχει άμεση πρόσβαση σε ιατρική και νοσηλευτική

φροντίδα από το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό του Ειδικού Κέντρου Υγείας Κρατουμένων Κορυδαλλού.

Όσον αφορά την εξυπηρέτηση των καθημερινών πρακτικών αναγκών του, κατά τη διάρκεια της κράτησής του, τον συνδράμει εργαζόμενος κρατούμενος. Μάλιστα, αρχικά, ο εργαζόμενος κρατούμενος που τον φρόντιζε, εκτός από τον κ. (ΗΑ) είχε επίσης την ευθύνη φροντίδας άλλων δύο ασθενών κρατουμένων. Στη συνέχεια, και συγκεκριμένα από τις 02/12/2021, δεδομένου ότι ο κρατούμενος εξέφρασε παράπονα για μη ικανοποιητική εξυπηρέτησή του από τον φροντιστή κρατούμενο, ορίστηκε από το Συμβούλιο Εργασίας έτερος κρατούμενος, ο οποίος φροντίζει, όλο το εικοσιτετράωρο, αποκλειστικά και μόνο τον κρατούμενο (ΗΑ) όσον αφορά στη σίτισή του, στην ένδυση, στην ατομική καθαριότητα και υγιεινή και σε ό,τι άλλο χρειαστεί στην καθημερινότητά του. Διευκρινίζεται δε, ότι οι εργαζόμενοι κρατούμενοι αμείβονται με ευεργετικό υπολογισμό ημερομισθίων από το Συμβούλιο Εργασίας και με κανενός άλλου είδους αμοιβής από τους κρατούμενους καθώς η πραγματοποίηση συναλλαγών μεταξύ τους αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα. Επίσης, οι κρατούμενοι δεν φέρουν χρήματα πάνω τους κατά το διάστημα της κράτησής τους. Αναφορικά με την προμήθεια των νέων προσθετικών μελών του, η οποία πραγματοποιείται σε συνεργασία με τη 2η Υγειονομική Περιφερειακή Ενότητα Πειραιώς και Αιγαίου σας ενημερώνουμε ότι έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία υποβολής προσφορών και έχει επιλεγεί η πλέον συμφέρουσα που πληροί τις απαιτούμενες προδιαγραφές. Επιπλέον, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 29090/23-05-2022 έγγραφο της 2η ΔΥΠΕ, κατόπιν ερωτήματος του Ε.Κ.Κ.Υ.Κ. σχετικά με την πορεία προμήθειας των προσθετικών μελών του ανωτέρω κρατουμένου, υπήρξε η ενημέρωση ότι η διαδικασία έχει δρομολογηθεί από το Τμήμα Προμηθειών και έχουν γίνει οι προβλεπόμενες ενέργειες τροποποίησης προϋπολογισμού από την οικονομική υπηρεσία, ώστε να ολοκληρωθεί η υλοποίησή της εντός των προσεχών ημερών.

Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού

Κατά τον παρόντα χρόνο, η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής διερευνά τη δυνατότητα σύναψης μνημονίου διευρυμένης συνεργασίας με έτερο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο του νομού Αττικής, (πέραν του ήδη υφιστάμενου μνημονίου συνεργασίας με την ψυχιατρική κλινική του Γενικού Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου «ΑΤΤΙΚΟΝ», το οποίο βρίσκεται σε ισχύ από το 2010) με σκοπό την ανταπόκριση των νέων αναγκών για ψυχιατρική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των κρατουμένων στο Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού.

Παράλληλα, σε τακτά χρονικά διαστήματα διαβιβάζονται αιτήματα της Διεύθυνσης του Ψυχιατρείου Κρατουμένων Κορυδαλλού στην Ελληνική Ψυχιατρική Εταιρεία και τους Ιατρικούς Συλλόγους Αθηνών και Πειραιώς αναζητώντας κατ' επίσκεψη ιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες του Καταστήματος. Επισημαίνουμε ότι δυστυχώς υπάρχει μειωμένο ενδιαφέρον και όλο και μικρότερος αριθμός ιατρών ανταποκρίνεται στα εν λόγω αιτήματα.

Σχετικά με το κελί που επισκέφθηκαν οι εκπρόσωποι της Επιτροπής σας, αναφέρεται ότι πρόκειται για κελί που βρίσκεται στο χώρο του ισογείου (χώρος αυξημένης φροντίδας ασθενών). Εκεί τοποθετούνται κρατούμενοι με ιατρική εντολή για συστηματική παρακολούθηση, καθόσον πρόκειται για αυτοκαταστροφικούς ή έτερο καταστροφικούς ασθενείς σε φάση υποτροπής. Συνήθως είναι νεοεισερχόμενοι οι οποίοι παραμένουν, για μικρό χρονικό διάστημα και μέχρι να επιφέρει αποτελέσματα η φαρμακευτική αγωγή. Κατόπιν, με νέα ιατρική εντολή τοποθετούνται

με τον λοιπό πληθυσμό σε όροφο του Καταστήματος. Βάσει ιατρικών οδηγιών τα συγκεκριμένα κελιά -θάλαμοι δεν πρέπει να διαθέτουν αντικείμενα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τον τραυματισμό του κρατουμένου (όπως σεντόνια, καρέκλες, κομοδίνα, τηλεόραση κ.λπ.) και πρέπει να τους αφαιρούνται κορδόνια, ζώνες, αναπτήρες κ.ά. Ο συγκεκριμένος χώρος κλιματίζεται σταθερά. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κρατούμενοι προκαλούν συχνά φθορές στους τοίχους, τουαλέτες, νιπτήρες των οποίων η αντικατάσταση φροντίζεται άμεσα. Ο χώρος καθαρίζεται καθημερινά από τους καθαριστές, βιάφτηκε προσφάτως και έκτοτε συντηρείται όποτε χρειάζεται. Επίσης, πραγματοποιούνται σε τακτική βάση απολυμάνσεις, τόσο στον συγκεκριμένο χώρο όσο και σε όλο το Κατάστημα Κράτησης. Οι πρόσφατοι θάνατοι στο ψυχιατρείο οφείλονταν περισσότερο σε παθολογικά αίτια. Επρόκειτο στην πλειοψηφία τους για χρόνια βαριά ψυχιατρικά περιστατικά με υποκείμενα νοσήματα. Μετά από μέριμνα και διεπιστημονική συνεργασία του προσωπικού του Ψυχιατρείου Κρατουμένων Κορυδαλλού οι περιπτώσεις των αυτοκτονιών έχουν μειωθεί σημαντικά τα τελευταία έτη.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος «Ενίσχυση της Υγειονομικής Περίθαλψης των Καταστημάτων Κράτησης στην Ελλάδα», του Συμβουλίου της Ευρώπης (1η Ιουνίου 2019 έως 15 Δεκεμβρίου 2021) πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις σχετικά με τον διαγνωστικό έλεγχο αναγνώρισης ψυχικών ασθενειών, τον αυτοτραυματισμό και την πρόληψη της αυτοκτονίας των κρατουμένων. Η εκπαίδευση βασίστηκε σε ένα εγχειρίδιο που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεματικών που σχετίζονται με την ψυχική υγεία, το οποίο εκτυπώθηκε και προορίζεται να χρησιμοποιηθεί για την επιμόρφωση του σωφρονιστικού προσωπικού. Ως αποτέλεσμα των αναφερόμενων εκπαιδεύσεων ολοκληρώθηκαν, μεταξύ άλλων, τα εργαλεία - οδηγοί για την «Αυτοκαταστροφική Συμπεριφορά στα Καταστήματα Κράτησης», την «Υγειονομική Περίθαλψη στα Καταστήματα Κράτησης και Ιατρική Δεοντολογία», τα οποία έχουν εκτυπωθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης και έχουν αποσταλεί στα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας και στη Σχολή Εκπαίδευσης των Σωφρονιστικών Υπαλλήλων και των Υπαλλήλων Εξωτερικής Φρούρησης.

Προσωπικό Καταστημάτων Κράτησης

Αναφορικά με τις επισημάνσεις της Επιτροπής σας για το προσωπικό των Καταστημάτων Κράτησης σας ενημερώνουμε τα κάτωθι:

Α) ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ 6Κ/2018

Διορίστηκαν:

- Κατηγορίες ΠΕ και ΤΕ: 12 υπάλληλοι
- Κατηγορία ΔΕ Φύλαξης: (418) υπάλληλοι (έως τον Μάιο)
- Κατηγορία ΔΕ Προσωπικό Εξωτερικής Φρούρησης: (43) υπάλληλοι (έως το Μάιο)

Αναλυτικά:

Έχουν ολοκληρωθεί σε διάφορα Καταστήματα Κράτησης, κατά τα έτη **2020-2021**, οι κάτωθι διορισμοί:

ΠΕ Σωφρονιστικού Ενηλίκων: 5 υπάλληλοι

ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας: 1 υπάλληλος
ΠΕ Ψυχολόγων: 1 υπάλληλος
ΤΕ Υγείας και Πρόνοιας, ειδ. Νοσηλευτικής: 4 υπάλληλοι
ΤΕ Υγείας και Πρόνοιας, ειδ. Κοινωνικής Εργασίας: 1 υπάλληλος

- **Κατηγορία ΔΕ**

ΔΕ Φύλαξης :418 υπάλληλοι
ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης:43 υπάλληλοι

Έχει αποσταλεί αίτημα στο Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού για αναπλήρωση (41) υποψηφίων ΔΕ Φύλαξης και Εξωτερικής Φρούρησης που δεν αποδέχθηκαν τον διορισμό. Έχει αποσταλεί αίτημα (αριθ.πρωτ.8598/2022) στην αρμόδια Υπηρεσία για την παρακολούθηση του προγράμματος βασικής εκπαίδευσης της Σχολής Εξωτερικής Φρούρησης από (39) υποψηφίους ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης.

Β) ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ 4Κ/2021 -ΚΚ ΔΡΑΜΑΣ (Τμήμα των προβλεπόμενων θέσεων-διοικητικό, τεχνικό, επιστημονικό προσωπικό)

- Κατηγορίες ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ: Έχουν προκηρυχθεί συνολικά (52) θέσεις με την αριθ. 4Κ/2021 προκήρυξη του ΑΣΕΠ (ΦΕΚ 20 τ. ΑΣΕΠ).
- Κατηγορία ΔΕ: Έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες διορισμού των υποψηφίων του κλάδου ΔΕ: 14 διοριστέοι εκ των οποίων έχουν στείλει δικαιολογητικά οι 12. Ένας δεν αποδέχτηκε και έχει ζητηθεί η αντικατάστασή του.
- Κατηγορία ΤΕ και ΠΕ: Έχουν εκδοθεί τα οριστικά αποτελέσματα της κατηγορίας ΤΕ και ΠΕ στην ιστοσελίδα του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού και αναμένεται η έκδοση σχετικού ΦΕΚ και η επίσημη ενημέρωση της Υπηρεσίας μας προκειμένου να προχωρήσει στο διορισμό τους.

Γ) ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ 9Κ/2021 (Περιλαμβάνει τους υπόλοιπους κλάδους ΔΕ Φύλαξης και ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης του Κ.Κ. Δράμας και τους κλάδους ΔΕ Φύλαξης και ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης από την δέσμευση για πρόσληψη 381 υπαλλήλων και προκηρύχθηκαν με την αριθ. 9Κ/2021 προκήρυξη του ΑΣΕΠ (ΦΕΚ 58 τ. ΑΣΕΠ).

Κατηγορία ΔΕ:

Έχουν προκηρυχθεί συνολικά: (416) θέσεις : (97) κλάδου ΔΕ Φύλαξης και (91) κλάδου ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης του Κ.Κ. Δράμας και επιπλέον (121) θέσεις κλάδου ΔΕ Φύλαξης και (107) θέσεις κλάδου ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης για τα υπόλοιπα Καταστήματα Κράτησης

Αναλυτικά:

Έχουν εκδοθεί τα προσωρινά αποτελέσματα στην ιστοσελίδα του ΑΣΕΠ , και η διαδικασία βρίσκεται στην εξέταση ενστάσεων προς έκδοση Οριστικών Αποτελεσμάτων. Εκτιμάται ότι η έκδοση των προσωρινών αποτελεσμάτων θα πραγματοποιηθεί από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο του 2022, ανάλογα με τον αριθμό των ενστάσεων.

Ακολουθούν οι διαγωνιστικές διαδικασίες ς του άρθρου 11 του ν.4760/2020 (Α'247) - υγειονομικές εξετάσεις και οι αθλητικές και ψυχοτεχνικές δοκιμασίες-στις οποίες υποβάλλονται οι υποψήφιοι για την πλήρωση των θέσεων των κλάδων ΔΕ Φύλαξης και ΔΕ Προσωπικού Εξωτερικής Φρούρησης οι οποίες διενεργούνται από Επιτροπές του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

Δ) ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ «381 υπαλλήλων» (αναμένεται η έκδοση της προκήρυξης από το ΑΣΕΠ)

Αναμένεται η έκδοση προκήρυξης για τις υπόλοιπες (126) θέσεις των διαφόρων κατηγοριών και κλάδων από τη δέσμευση για πρόσληψη (381) υπαλλήλων (33/06 Π.Υ.Σ) κατηγορίας ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ

Αναλυτικά:

- 21 θέσεις ΠΕ Ιατρών
- 2 θέσεις ΠΕ Σωφρονιστικού Ενηλίκων
- 5 θέσεις ΠΕ Εγκληματολόγων
- 4 θέσεις ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας
- 2 θέσεις ΠΕ Ψυχολόγων
- 2 θέσεις ΠΕ Κοινωνιολόγων
- 4 θέσεις ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού
- 14 θέσεις ΤΕ Υγείας και Πρόνοιας, ειδ. Κοινωνικής Εργασίας
- 29 θέσεις ΤΕ Υγείας και Πρόνοιας, ειδ. Νοσηλευτικής
- 3 θέσεις ΤΕ Μηχανικών
- 10 θέσεις ΤΕ Πληροφορικής
- 1 θέση ΤΕ Βρεφονηπιοκόμων
- 24 θέσεις ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού
- 4 θέσεις ΔΕ Νοσηλευτικής
- 1 θέση ΔΕ Αρτεργατών

Ε) Έχει εγκριθεί (ΠΥΣ 50/2021) η πρόσληψη (275) υπαλλήλων διαφόρων κλάδων (ΠΕ,ΤΕ και ΔΕ) στα Κ.Κ της Χώρας

Αναλυτικά:

Με την υπ' αριθ. 50/4.11.2021 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου (ΔΙΠΑΑΔ/Φ.ΕΓΚΡ./οικ.21609/17 Νοεμβρίου 2021 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών) έχουν εγκριθεί η πρόσληψη 275 θέσεων διαφόρων κλάδων στα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας.

- 6 θέσεις ΔΕ Νοσηλευτικής
- 1 θέση ΔΕ Οδηγών
- 79 θέσεις ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης
- 177 θέσεις ΔΕ Φύλαξης
- 2 θέσεις ΠΕ Γεωπονίας
- 1 θέση Κοινωνιολόγων
- 1 θέση ΠΕ Νοσηλευτικής
- 1 θέση ΠΕ Φαρμακοποιών
- 2 θέσεις ΤΕ Εργοθεραπείας
- 3 θέσεις ΤΕ Μηχανικών

των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης, με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και την ενίσχυση των δεξιοτήτων τους για την προετοιμασία της κοινωνικής επανένταξης. Αυτό σχετίζεται τόσο με τη **λειτουργία εκπαιδευτικών δομών** όσο και με την ανάπτυξη **προγραμμάτων** επιμόρφωσης, απασχόλησης, επαγγελματικής κατάρτισης, πολιτιστικών κι άλλων δραστηριοτήτων για το σύνολο των κρατουμένων.

A. Εκπαιδευτικές δομές: Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, το τρέχον σχολικό έτος 2021-22 καταγράφονται εκπαιδευτικές δομές σε 20 από τα 34 Καταστήματα Κράτησης της χώρας και στο Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου (Ι.Α.Α. Βόλου). Ειδικότερα:

(1) Τυπική εκπαίδευση (πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια) παρέχεται στο Ι.Α.Α. Βόλου και σε εννέα (9) Καταστήματα Κράτησης:

- στα τέσσερα (4) Καταστήματα Κράτησης Νέων:
 - Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων (Ε.Κ.Κ.Ν.) Αυλώνα (Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λυκειακές Τάξεις)
 - Ε.Κ.Κ.Ν. Βόλου (Δημοτικό, Παράρτημα Γυμνασίου)
 - Ε.Α.Κ.Κ.Ν. Κασσαβέτειας (Δημοτικό, Παράρτημα Γυμνασίου)
 - Κατάστημα Κράτησης Κορίνθου (Δημοτικό, Παράρτημα Γυμνασίου- Παράρτημα Λυκείου)
 - στο Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου (Ειδικό Δημοτικό/Παράρτημα Γυμνασίου)
 - στα Καταστήματα Κράτησης Κομοτηνής, Γρεβενών, Ναυπλίου και Γυναικών Ελεώνα Θήβας (Δημοτικό)
 - στο Κ. Κ. Κορυδαλλού Ι (Δημοτικό, στο πλαίσιο εφαρμογής Ν. 4763/2020)

(2) Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), με σκοπό την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης των ενηλίκων κρατουμένων, καταγράφονται σε 13 Καταστήματα Κράτησης και ειδικότερα στα Καταστήματα Κράτησης Κορυδαλλού Ι, Ειδικού Κέντρου Υγείας Κρατουμένων Κορυδαλλού (Παράρτημα –Τμήμα εκτός έδρας-του ΣΔΕ του Κ.Κ. Κορυδαλλού Ι), Δομοκού, Γυναικών Ελεώνα Θήβας, Λάρισας, Τρικάλων, Πατρών, Θεσσαλονίκης, Νιγρίτας, Γρεβενών, Κέρκυρας, Χανίων και Μαλανδρίνου.

(3) Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.Ε.Κ.), με σκοπό την απόκτηση επαγγελματικής κατάρτισης και την παροχή εφοδίων στους κρατουμένους για την κοινωνική τους επανένταξη υπάρχουν σε τρία (3) Καταστήματα Κράτησης και ειδικότερα στο Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Κασσάνδρας, στο Κ.Κ. Κορυδαλλού Ι και στο Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα.

Επιπρόσθετα, καταγράφεται σημαντικός αριθμός **«κατ' ιδίαν διδαχθέντων»** κρατουμένων στα Καταστήματα Κράτησης που δεν λειτουργούν εκπαιδευτικές δομές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και **κρατουμένων-φοιτητών**, στους οποίους παρέχεται πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο.

- **Εκπαίδευση κρατουμένων και COVID-19:** Σημειώνεται ότι κατά τα διαστήματα της αναστολής της δια ζώσης λειτουργίας των εκπαιδευτικών μονάδων, κατά τη διάρκεια του 2020 και του 2021, στο πλαίσιο των μέτρων περιορισμού που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της

πανδημίας covid-19 σε συνέχεια Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων και εγκυκλίων της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής, διασφαλίστηκε κατά το δυνατόν η συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπου ήταν εφικτό, σε εκπαιδευτικές δομές σε Καταστήματα Κράτησης (εξ αποστάσεως, με τη μελέτη εκπαιδευτικού υλικού/συμπλήρωση φύλλων εργασίας, με πρόσβαση σε εκπαιδευτική τηλεόραση και τηλεκπαίδευση). Επίσης, συνεχίστηκε η μαθησιακή προσπάθεια των κατ' ιδίαν διδαχθέντων κρατούμενων, ενώ οι κρατούμενοι-φοιτητές είχαν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τη φοίτησή τους εξ αποστάσεως (ασύγχρονη/σύγχρονη), σύμφωνα με το προβλεπόμενο νομοθετικό πλαίσιο. Σημειώνεται η ομαλή ολοκλήρωση των προηγούμενων σχολικών/ακαδημαϊκών ετών 2019-20 και 2020-21 με τη συμμετοχή κρατούμενων-μαθητών σε προαγωγικές και πανελλήνιες εξετάσεις και την εξ αποστάσεως φοίτηση των κρατούμενων στα Πανεπιστημιακά ιδρύματα.

- **Συνεργασία με Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων:**Επισημαίνεταιιότι το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, συνεχίζοντας τη συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, προχωρά στην υλοποίηση ενεργειώνγια την εφαρμογή των διατάξεων του νέου νομοθετικού πλαισίου για την ίδρυση σχολείων, του **N. 4763/21.12.20** «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης» (ΦΕΚ Α'254/21.12.20), με τον οποίο καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε η προϊσχύουσα νομοθεσία του άρθρου 31 Ν. 4521/2018 (Α' 38), λαμβάνοντας ως γνώμονα, τόσο για τη δημιουργία νέων εκπαιδευτικών δομών όσο και για τη συνέχιση της λειτουργίας των υφιστάμενων δομών, την αναγκαία εκπαιδευτική αναβάθμιση του μορφωτικού επιπέδου των κρατούμενων, σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της ομαλής και εύρυθμης λειτουργίας κάθε Καταστήματος Κράτησης.

Ήδη, στο πλαίσιο εφαρμογής του νόμου Ν. 4763/2020 (άρθρο 75) ιδρύθηκε μονοθέσιο Δημοτικό σχολείο στο Κ.Κ. Κορυδαλλού Ι τον Σεπτέμβριο του 2021 (ΚΥΑ Φ. 10/ΚΓ/10899/Δ1/07.09.2021 Υπουργών Οικονομικών, Παιδείας και Θρησκευμάτων και Προστασίας του Πολίτη (ΦΕΚ Β'4265/15.09.2021).

Επίσης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 75 παρ. 4 του Ν. 4763/21.12.20, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δια Βίου Μάθησης και Νεολαίας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, συστάθηκε και συγκροτήθηκε επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των συναρμόδιων Υπουργείων, για τη διερεύνηση βασικών θεμάτων που αφορούν στις προϋποθέσεις και την ανάγκη λειτουργίας δομών εκπαίδευσης στα Καταστήματα Κράτησης και την υποβολή σχετικής εισήγησης προς τα συναρμόδια Υπουργεία. Ειδικότερα, έργο της Επιτροπής είναι ο συντονισμός και η επιτάχυνση των διαδικασιών ίδρυσης και λειτουργίας δομών εκπαίδευσης στα Καταστήματα Κράτησης και στο Ι.Α.Α.Α. Βόλου.

- **Προγράμματα:** Ως προς ταπρογράμματαπου διεξάγονται στα Καταστήματα Κράτησης, με σκοπό τη δημιουργική αξιοποίηση του χρόνου των κρατούμενων, τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων του εγκλεισμού και την υποβοήθηση της κοινωνικής επανένταξής τους, συνεχίστηκε η υλοποίηση σχετικών δραστηριοτήτων, σε συνεργασία με δημόσιους ή μη φορείς (Υπουργείο Παιδείας, Εθνικό Θέατρο, Εθνική Λυρική Σκηνή, Πανεπιστήμια, ΕΠΑΝΟΔΟ, ΟΑΕΔ κλπ) και εθελοντές διδάσκοντες ή στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Ωστόσο, δεν ήταν δυνατή

κατά διαστήματα η δια ζώσης διεξαγωγή/ολοκλήρωσή τους λόγω των μέτρων πρόληψης και ελέγχου διασποράς του covid-19 τα έτη 2020 και 2021. Σε κάποιες περιπτώσεις, δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν μέσω διαδικτύου. Ειδικότερα αυτά αφορούν, εν γένει, σε προγράμματα στον τομέα του πολιτισμού (τέχνης, θεάτρου, μουσικής, χορού κ.α.), της δημιουργικής απασχόλησης (εικαστικών, χειροτεχνίας κ.α.), άθλησης, επιμόρφωσης (εκμάθησης ελληνικής γλώσσας, δημιουργικής γραφής, εκμάθηση Η/Υ, ανάπτυξη δεξιοτήτων κ.α.) και κατάρτισης (όπως αγγειοπλαστικής/κεραμικής, ελαιοχρωματισμού/τεχνοτροπιών/γυψοσανίδων, κατασκευής αλουμινίου, φροντίδας υγιεινής προσώπου και σώματος για τις γυναίκες κρατούμενες, κοπτικής-ραπτικής, ζαχαροπλαστικής και αρτοποιίας κ.α.). Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί η υλοποίηση του προγράμματος **NESTOR**. Πρόκειται για πρόγραμμα τριετούς διάρκειας (με ημερομηνία έναρξης τον Δεκέμβριο του 2020) που εντάσσεται στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ERASMUS, δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη και με τη συνδρομή του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και αφορά στη δημιουργία ενός δικτύου σχολών γονέων στα Καταστήματα Κράτησης με στόχο την ενίσχυση του πατρικού ρόλου κρατουμένων- γονέων και την ουσιαστική επανένταξή τους στην κοινωνία. Στο έργο συμμετέχουν 4 χώρες, με την Ελλάδα να κατέχει το ρόλο του συντονιστή του έργου. Φορέας-συντονιστής υλοποίησης είναι το Κέντρο Μελετών Ασφαλείας (ΚΕ.ΜΕ.Α.) του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

- Περαιτέρω επισημαίνεται η υποβολή πρότασης το 2022 από τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής προς την Ειδική Γραμματεία ΕΣΠΑ και η έγκριση της δράσης «**Εκπαίδευση και Πιστοποίηση Κρατουμένων**» με σκοπό την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για την ενίσχυση της μελλοντικής επανένταξης αποφυλακισμένων κρατουμένων στην κοινωνία και την αγορά εργασίας.
- Με στόχο την άντληση και διάχυση γεωτεχνικής γνώσης στην υπηρεσία και στα Α.Κ.Κ., καθώς και την εκπαίδευση κρατουμένων και γεωτεχνικού προσωπικού, έχει υπογραφεί σχετικό Μνημόνιο Συνεργασίας (από 23.09.2020) με τον οργανισμό ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, ενώ αναμένεται η υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Τέλος, αναφορικά με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής για την εργασία των κρατουμένων και την έλλειψη οργανωμένων ψυχαγωγικών, αθλητικών/γυμναστικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων, η αρμόδια υπηρεσία σχεδιάζει τα εξής:

- Κατάρτιση προτύπου για τον επαγγελματικό προσανατολισμό των κρατουμένων, μέσω της κατάρτισης προτύπου όπου θα αποτυπώνεται το προηγούμενο εργασιακό προφίλ και οι παρούσες επιλογές σε σχέση με την εργασία για κάθε κρατούμενο και την αξιοποίηση των δεδομένων που θα προκύψουν. Στόχος είναι η αξιοποίηση του διαστήματος κράτησης και η προώθηση της επαγγελματικής αποκατάστασης των κρατουμένων.
- Κατάρτιση προτύπου αποτύπωσης αναγκών των κρατουμένων και ενημέρωσής τους για τα προσφερόμενα προγράμματα επιμόρφωσης, άθλησης, πολιτισμού, απασχόλησης, επαγγελματικής κατάρτισης, με ταυτόχρονη καταγραφή προηγούμενης συμμετοχής τους σε

ανάλογες δράσεις και κατεχόμενων γνώσεων και δεξιοτήτων, με σκοπό την επιλογή των κατάλληλων, στοχευμένων προγραμμάτων για εκείνους, εφόσον το επιθυμούν.

Λοιπά θέματα

1.Κρατούμενοι σε καθεστώς προστασίας

Η τοποθέτηση των κρατούμενων σε κελιά υπό το καθεστώς προστασίας υλοποιείται κατ' εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας (άρθρο 10 παρ. 6 και 9 του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας Καταστημάτων Κράτησης), προκειμένου να διασφαλιστεί η ζωή, η τιμή και η αξιοπρέπεια των κρατούμενων από ενδεχόμενο κίνδυνο. Τονίζεται ότι η απόφαση τοποθέτησης κρατούμενων σε ατομικό κελί για λόγους προστασίας, αποτελεί προσωρινό μέτρο και μόνο μέχρι τη διερεύνηση των επικαλούμενων λόγων κινδύνου. Στην περίπτωση που αυτοί είτε δεν επιβεβαιωθούν είτε πάψουν να ισχύουν, αίρεται η εν λόγω απόφαση. Όταν κρίνεται σκόπιμο για λόγους ασφάλειας ή κατόπιν αιτήματος του ίδιου του κρατούμενου, υποβάλλεται σχετικό αίτημα για μεταγωγή σε άλλο Κατάστημα Κράτησης, όπου δεν θα συντρέχουν λόγοι υπαγωγής σε καθεστώς προστασίας.

2. Πειθαρχικά μέτρα προς κρατούμενους

Η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής έχει αποστείλει στα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας εγκύκλιο (αριθμ. πρωτ. 43335/3-6-2019) για τη ρητή και απαρέγκλιτη εφαρμογή των διατάξεων του Σωφρονιστικού Κώδικα και του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των Καταστημάτων Κράτησης, αναφορικά με τις πειθαρχικές ποινές και την τοποθέτηση κρατούμενου σε πειθαρχικό κελί και στο Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης για τη διενέργεια σχετικών με το θέμα ελέγχων/επιθεωρήσεων στα Καταστήματα Κράτησης.

Στα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας κρατούνται άτομα εκατόν δύο (102) διαφορετικών εθνικοτήτων. Η γενικότερη επικοινωνία με τους κρατούμενους διευκολύνεται μέσω: α) των μαθημάτων που υλοποιούνται για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, β) τη συνδρομή συγκρατούμενων ομοεθνών που γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα για να βοηθήσουν στη διερμηνεία και ενίοτε γ) με την υποστήριξη μεταφραστών κυρίως από τις αρμόδιες Προξενικές Αρχές. Σε κάθε περίπτωση, ο Εισαγγελέας Επόπτης του Καταστήματος Κράτησης, ως πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου γνωστοποιεί εγγράφως στον κρατούμενο το παράπτωμα και τα στοιχεία της υπόθεσης για την οποία υπάρχει σε βάρος του αναφορά και τον καλεί σε υπεράσπιση και απολογία. Στην περίπτωση που ο κρατούμενος δεν γνωρίζει την ελληνική γλώσσα, ορίζεται διερμηνέας, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 71 παρ. 2 του Σωφρονιστικού Κώδικα.

3. Επικοινωνία με τον έξω κόσμο

Σύμφωνα με το άρθρο 52 του Σωφρονιστικού Κώδικα, κάθε κρατούμενος μπορεί να δεχτεί επισκεπτήριο από συγγενείς ως τέταρτου βαθμού αλλά και από άτομα πέραν του συγγενικού

περιβάλλοντος ή συλλόγους, για τα οποία το Συμβούλιο Φυλακής, κρίνει θετικά, έπειτα από αίτημα ή την σύμφωνη γνώμη του κρατούμενου. Δεν τίθεται ζήτημα περιορισμού του επισκεπτηρίου μόνο από συγγενικά πρόσωπα, εκτός και αν τα φιλικά ή οικεία πρόσωπα που ο κρατούμενος θα αιτηθεί να τον επισκεφτούν, σύμφωνα με την εισήγηση της Κοινωνικής Υπηρεσίας, κρίνονται ως άτομα που δύναται να έχουν δυσμενή επίδραση πάνω του.

Ο χρόνος του επισκεπτηρίου καθορίζεται από το Συμβούλιο Φυλακής, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 1 του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας Καταστημάτων Κράτησης, στο οποίο αναφέρεται ότι η διάρκειά του είναι το λιγότερο μισή ώρα. Επίσης, δύναται να επεκτείνει τη διάρκεια επισκεπτηρίου των κρατουμένων, ειδικά όταν η θετική εισήγηση της Κοινωνικής Υπηρεσίας επικαλείται εκτός των άλλων, την απόσταση διαμονής των οικείων και την περιορισμένη συχνότητα επισκέψεων. Τονίζεται ότι τα επισκεπτήρια των κρατουμένων, πέραν όλων των θετικών επιδράσεων που έχουν σε οικογενειακό, κοινωνικό και ατομικό επίπεδο για τον κρατούμενο, συντελούν αποφασιστικά στην ψυχική του ηρεμία. Η θετική ψυχολογία των κρατουμένων αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για την ομαλή συμβίωσή τους, τη συνεργασία τους με το προσωπικό και εν τέλει τη διατήρηση της τάξης και της εύρυθμης λειτουργίας του Καταστήματος Κράτησης.

Το ηλεκτρονικό επισκεπτήριο στοχεύει στη διευκόλυνση των κρατουμένων να διατηρήσουν τις σχέσεις τους με τα μέλη της οικογένειάς τους. Η σύνδεση των φυλακισμένων ανδρών και γυναικών με τη ζωή τους εκτός φυλακής, αποτελεί ενισχυτικό παράγοντα για την ομαλή πορεία προς την επανένταξη. Για το σκοπό αυτό, κατόπιν της αξιολόγησης της πιλοτικής εφαρμογής του θεσμού του ηλεκτρονικού επισκεπτηρίου, διαμορφώθηκαν ειδικοί χώροι οι οποίοι εξοπλίστηκαν με τον κατάλληλο τεχνολογικό εξοπλισμό και πλέον το ηλεκτρονικό επισκεπτήριο εφαρμόζεται σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας.

4. Πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις διαδικασίες υποβολής καταγγελιών

Κατά την είσοδο νεοεισερχόμενων κρατουμένων στα Καταστήματα Κράτησης, πραγματοποιείται εκτενής ενημέρωση περί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που έχει ο κρατούμενος και του τρόπου λειτουργίας του Καταστήματος από τη Διεύθυνση, τον Αρχιφύλακα και την Κοινωνική Υπηρεσία. Η ενημέρωση που λαμβάνει προφορικά, περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αποτυπώνονται στο φυλλάδιο «Αλφαβητάρι του Κρατουμένου» το οποίο έχει εκδοθεί στην Ελληνική, Αγγλική και Αλβανική γλώσσα και είναι διαθέσιμο στις βιβλιοθήκες όλων των Καταστημάτων Κράτησης. Πρόκειται για έναν οδηγό που έχει σκοπό να ενημερώνει με τρόπο απλό και κατανοητό τους κρατούμενους για τους κανόνες ασφαλούς διαβίωσης καθώς και όσα δικαιούνται και υποχρεούνται εντός της φυλακής. Περιέχει πληροφορίες που αφορούν, ενδεικτικά, το δικαίωμα αδείας, την εκπαίδευση, τα επιτρεπόμενα και απαγορευμένα είδη και αντικείμενα, την υφ' όρον απόλυση, τη θεραπεία (απεξάρτηση) κ.ά. αλλά και τις βασικές υποχρεώσεις των κρατουμένων. Επιπλέον, η Διεύθυνση κάθε Καταστήματος Κράτησης μεριμνά για τη σύνταξη ειδικότερων οδηγιών και ανακοινώσεων για ειδικότερα θέματα λειτουργίας που δύναται να ανακύψουν.

Αναφορικά με τη σύσταση της Επιτροπής για τη θέση σε εφαρμογή ενός κατάλληλου εσωτερικού συστήματος παραπόνων, ενημερώνουμε ότι θα εξεταστεί πάραυτα η υλοποίηση της πρότασης για τοποθέτηση ενός κλειστού κουτιού παραπόνων με έντυπα συμπλήρωσης τα οποία θα είναι ελεύθερα διαθέσιμα καθώς και η καταγραφή των παραπόνων κεντρικά σε κάθε Κατάστημα Κράτησης πριν τη διάθεσή τους στις αρμόδιες προς διερεύνηση υπηρεσίες.

Τέλος, επισημαίνουμε ότι τα υπό εξέταση Καταστήματα Κράτησης έχουν λάβει γνώση των συστάσεων της Επιτροπής σας καθώς και σαφείς οδηγίες από τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, προκειμένου να προβούν άμεσα στις ενδεδειγμένες ενέργειες σε συμμόρφωση με αυτές.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

**ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

**Ακριβές αντίγραφο
Η Προϊσταμένη του Τμήματος**

Ελένη Χαλκιά

**Πόρισμα της Ομάδας Εργασίας
για την επεξεργασία και επικαιροποίηση
του στρατηγικού πλάνου σωφρονιστικής πολιτικής
της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής
για τα έτη 2021-2023**

ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

0

A) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδιασμού 2021-2023 και η επίτευξη των στόχων που περιλαμβάνει αποτελεί μία πρόκληση για την διοίκηση του σωφρονιστικού συστήματος της Ελλάδας, λαμβάνοντας υπόψη της δύσκολες δημοσιονομικές συνθήκες που επικρατούν στην Χώρα και τους περιορισμένους διαθέσιμους πόρους. Παρόλα αυτά, η υλοποίησή του έχει ομαλή ροή, ενώ αρκετοί στόχοι του έχουν ήδη ολοκληρωθεί και αναμένεται έως το τέλος του 2023 να επιτευχθούν ακόμα περισσότεροι.

Σημειώνεται ότι, η νέα πολιτική ηγεσία της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής, σε συνεργασία με την Διοίκηση, λαμβάνοντας υπόψη το Στρατηγικό Σχεδιασμό της χρονικής περιόδου 2018-2020, θέτει στοχευμένα επιπρόσθετους στόχους, προκειμένου να ανταποκριθεί σε ανάγκες και προκλήσεις που αφορούν την υφιστάμενη κατάσταση του σωφρονιστικού συστήματος. Υπογραμμίζεται δε, ότι, νέο Στρατηγικό Σχέδιο, το οποίο σχεδιάζεται για την επόμενη χρονική περίοδο, θα καλύπτει τους στόχους του σωφρονιστικού συστήματος για τα έτη 2021-2023. Επομένως, υπάρχει συνέχεια, συνέπεια και προγραμματισμός δράσεων ως προς τη διαδικασία ενίσχυσης και αναβάθμισης του σωφρονιστικού συστήματος της Ελλάδας.

Ειδικότερα, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, στο πλαίσιο αναδιοργάνωσης του σωφρονιστικού συστήματος, με στόχο την καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία του, προς όφελος κρατούμενων, υπαλλήλων και του εν γένει κοινωνικού συνόλου, προχωρεί ανά τομέα στο στρατηγικό του σχεδιασμό, λαμβάνοντας υπόψη τα ανθρώπινα δικαιώματα, την υποστήριξη της επανένταξης και την πρόληψη της υποτροπής, την ενίσχυση του σωφρονιστικού προσωπικού με την αναβάθμιση του ρόλου του και την εδραίωση της δικαιοσύνης, διαφάνειας και ασφάλειας μέσα στις φυλακές, ως ακολούθως και στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων. Το νέο στρατηγικό πλάνο της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής αφορά τους κάτωθι τομείς και επιμέρους δράσεις:

1) Τομέας Αναβάθμισης Υποδομών και Βελτίωσης Συνθηκών των Καταστημάτων Κράτησης

- Αναμόρφωση Σωφρονιστικού Κώδικα
- Νέο Κατάστημα Κράτησης Δράμας
- Ανέγερση νέων κτιριακών εγκαταστάσεων για την μετεγκατάσταση του συγκροτήματος των Καταστημάτων Κράτησης Κορυδαλλού
- Ανέγερση νέων κτιριακών εγκαταστάσεων για την μετεγκατάσταση του Καταστήματος Κράτησης Χαλκίδας και του Καταστήματος Κράτησης Ιωαννίνων
- Ολοκλήρωση κτιριακών εγκαταστάσεων του Καταστήματος Κράτησης Κρήτη II
- Δημιουργία θεραπευτικών υποδομών για γυναίκες κρατούμενες
- Σύμβαση Τεχνικών Προδιαγραφών υποδομών και υλικών των Καταστημάτων Κράτησης
- Εκπόνηση Μνημονίου Συνεργασίας με τη Διακλαδική Υπηρεσία Μελετών και Κατασκευών του Γ.Ε.ΕΘ.Α. - ΜΟΜΚΑ
- Αναβάθμιση υποδομών για ΑμεΑ

- Ενίσχυση της αγροτικής παραγωγής των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης και βελτιστοποίηση του μοντέλου λειτουργίας των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης
- Νέο Κατάστημα Κράτησης Εργασίας Μεγαλόπολης
- Νομιμοποίηση 26 αυθαιρέτων Καταστημάτων Κράτησης
- Νέο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου
- Διαδικασίες διαμόρφωσης χώρων του Αγροτικού Καταστήματος Κράτησης Αγιάς Χανίων σε Μουσείο
- Διαδικασίες διαμόρφωσης χώρων του Αγροτικού Καταστήματος Κράτησης Τίρυνθας σε Μουσείο

2) Τομέας Ασφάλειας

- Αξιολόγηση Αναγκών Εξοπλισμού ασφάλειας ανά Κατάστημα Κράτησης
- Διενέργεια Διεθνών Διαγωνισμών για Συστήματα Jammers, X-Rays / Sniffers, Anti Drone και Πυροπροστασίας
- Δημιουργία Πειθαρχικής Φυλακής (Κατάστημα Κράτησης Δομοκού)
- Δημιουργία Φυλακών Υψίστης Ασφάλειας (Κατάστημα Κράτησης Μαλανδρινού, Κατάστημα Κράτησης Τρικάλων)
- Χαρακτηρισμός Καταστημάτων Κράτησης για κράτηση υποδικών/καταδικών για Εγκλήματα κατά της Γενετήσιας Αξιοπρέπειας και Ελευθερίας (Κατάστημα Κράτησης Γρεβενών, Κατάστημα Κράτησης Τρίτολης)
- Αναβάθμιση και ενίσχυση της λειτουργίας του Σώματος Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης (Σ.Ε.Ε.Κ.Κ.) ως όργανο κεντρικού εσωτερικού ελέγχου φυλακών, με συνδρομή Ειδικών Επιθεωρητών και τη δημιουργία Ειδικού Κέντρου Επιχειρήσεων του Σ.Ε.Ε.Κ.Κ. για το συντονισμό των ενεργειών και διαδικασιών του σωφρονιστικού συστήματος
- Δημιουργία «Οικονομικών» Φυλακών (Νέο Κατάστημα Κράτησης Δράμας, Νέο Κατάστημα Κράτησης Χαλκίδας)

3) Τομέας Διοικητικής Αναδιοργάνωσης

- Στελεχιακή αναδιοργάνωση των υπηρεσιών της Κεντρικής Υπηρεσίας της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής – Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών
- Αναβάθμιση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (Ο.Π.Σ.) των Καταστημάτων Κράτησης με την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών προδιαγραφών και προδιαγραφών ασφάλειας δεδομένων
- Σύσταση νέου Οργανισμού της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής
- Επίτευξη διαλειτουργικότητας της βάσης δεδομένων με εθνικά και διεθνή πληροφοριακά συστήματα αντεγκληματικής – σωφρονιστικής πολιτικής

4) **Τομέας Εκπαίδευσης & Κατάρτισης Υπαλλήλων**

- Δημιουργία μόνιμης εκπαιδευτικής δομής σωφρονιστικών υπαλλήλων στα πρότυπα Σωφρονιστικής Ακαδημίας
- Κατάρτιση σύγχρονου προγράμματος εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σωφρονιστικών υπαλλήλων
- Ανάπτυξη συνεργασίας με το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας για την εκπαίδευση σωφρονιστικών υπαλλήλων
- Ανάπτυξη συνεργασίας με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του ΕΚΔΔΑ για την εκπαίδευση-επιμόρφωση σωφρονιστικών υπαλλήλων

5) **Τομέας Υγείας**

- Αγροτικοί Ιατροί στα Καταστήματα Κράτησης - Διαδικασίες κάλυψης θέσεων υγειονομικού προσωπικού από ιατρούς υπόχρεους υπηρεσίας υπαίθρου, μέσω του ΕΣΥ, στα Καταστήματα Κράτησης
- Επέκταση Συστήματος Τηλεϊατρικής στα Καταστήματα Κράτησης
- Ολοκλήρωση Διαδικασιών για τη χορήγηση ΑΜΚΑ σε κρατούμενους
- Ανάπτυξη Σταθερής Συνεργασίας με το Συμβούλιο της Ευρώπης για την ενίσχυση της υγειονομικής περιθαλψής των κρατούμενων στην Ελλάδα, μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων
- Σύναψη Μνημονίων Συνεργασίας για την υλοποίηση προγραμμάτων υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης κρατούμενων και υπαλλήλων στο πλαίσιο αντιμετώπισης και πρόληψης εκτάκτων ζητημάτων υγείας (ΚΕΘΕΑ, Ελληνική Εταιρεία Μελέτης Ήπατος-ΕΕΜΗ, Σύλλογος Ασθενών Ήπατος «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ», Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός)
- Αναβάθμιση της συνεργασίας με τον Οργανισμό κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ) και το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ), όσον αφορά στην εφαρμογή των επιστημονικών πρωτοκόλλων πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου των εξαρτήσεων σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης
- Πρόληψη και αντιμετώπιση κρουσμάτων κορωνοϊού (COVID-19) εντός των Καταστημάτων Κράτησης
- Σχεδιασμός και εφαρμογή Ιατρικού Πρωτοκόλλου Εκρίζωσης Ηπατίτιδας C και B, καθώς και εν γένει σχεδιασμός αντιμετώπισης λοιμωδών νοσημάτων
- Νέα ιατρικά μηχανήματα στο Ειδικό Κέντρο Υγείας Κρατούμενων Κορυδαλλού

6) **Τομέας Κοινωνικής Επανάσταξης Αποφυλακισθέντων**

- Επέκταση του δικτύου της Επανάδοσης με τη δημιουργία νέων παραρτημάτων στις πόλεις της Θεσσαλονίκης, της Κομοτηνής, της Χαλκίδας, των Χανίων, της Πάτρας και του Βόλου
- Δημιουργία Γραφείων Μετασωφρονιστικής Μέριμνας της Επανάδοσης εντός των Καταστημάτων Κράτησης της Χώρας
- Προβολή δράσεων επιτυχούς κοινωνικής και επαγγελματικής επανένταξης των κρατούμενων για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης

- Εκπαίδευση Επαγγελματιών Μετασφρονιστικής Μέριμνας
- 7) **Τομέας Εκπαίδευσης & Επιμόρφωσης Κρατουμένων**
- Επέκταση του δικτύου των εκπαιδευτικών δομών στα Καταστήματα Κράτησης και στο Ι.Α.Α.Α. Βόλου σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων - Δημιουργία σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Σ.Δ.Ε., Δι.Ε.Κ. κ.α.
 - Συνέχιση υλοποίησης προγραμμάτων επιμόρφωσης, άθλησης, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, δημιουργικής απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης για τους κρατούμενους
 - Συνέχιση του χρηματοδοτούμενου από την Ε.Ε. Έργου «NESTOR: A national network of schools for parents in prison, enhancing responsive father parenting» (Ένα Εθνικό Δίκτυο Σχολών Γονέων σε Καταστήματα Κράτησης με σκοπό την ενίσχυση του πατρικού ρόλου γονέων – κρατουμένων)
 - Ανάπτυξη αγροτικής επαγγελματικής επιμόρφωσης κρατουμένων σε συνεργασία με δημόσιους ή μη φορείς και την κοινωνία των πολιτών (π.χ. Υπουργεία, Γεωπονικά Πανεπιστήμια, γεωργικούς οργανισμούς)
- 8) **Τομέας Ψυχοκοινωνικής Ευάθειας και Ανάπτυξης του Προσωπικού και των Κρατουμένων**
- Αναβάθμιση συνεργασίας με τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό για την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης σε υπαλλήλους των Καταστημάτων Κράτησης με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) (Τηλεφωνική γραμμή ψυχολογικής υποστήριξης τηλ.: 10205)
 - Ανάπτυξη ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε κρατούμενους με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)
 - Δημιουργία Επιστημονικού Πρωτοκόλλου Ψυχολογικής Ενδυνάμωσης για το Σωφρονιστικό Προσωπικό στο πλαίσιο εκπαίδευσης των σωφρονιστικών υπαλλήλων σε μεθόδους διαχείρισης ψυχοσωματικών κρίσεων
 - Θεσμική αναβάθμιση και τεχνική βελτίωση του Ηλεκτρονικού Επισκεπτηρίου στα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας

Β) ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΤΟΧΟ

Στρατηγικός Στόχος 1: Αναβάθμιση υποδομών και βελτίωση συνθηκών των Καταστημάτων Κράτησης

Η Αναβάθμιση των υποδομών καθώς και η βελτίωση των συνθηκών στα Κ.Κ. έχει σαν στόχο, την μείωση του υπερπληθυσμού των κρατουμένων, την ισότιμη μεταχείριση των δύο φύλλων στις παρεχόμενες θεραπευτικές υποδομές, καθώς και την πρόσβαση και διαμονή ατόμων με αναπηρία. Η σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών θα προσδώσει ενιαίες συνθήκες λειτουργίας των Κ.Κ. στην Επικράτεια, όπως επίσης και η αναμόρφωση του Σωφρονιστικού Κώδικα.

Α/Α	Περιγραφή Δράσης	Έναρξη/ Ολοκλήρωση	Συναρμόδια Υπουργεία/ Έμπλεκόμενοι Φορείς	Εκτιμώμενο Κόστος (σε χιλ. Ευρώ)	Ενέργειες/ Διοικητικού/ Θεσμικού Χαρακτήρα	Χρηματοδότηση
1.1	Αναμόρφωση Σωφρονιστικού Κώδικα	2021 / 2023	Υπουργείο Δικαιοσύνης	-	✓	-
1.2	Νέο Κατάστημα Κράτησης Δράμας	2021/ -	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ)	-	✓	-
1.3	Ανέγερση νέων κτιριακών εγκαταστάσεων για την μετεγκατάσταση του συγκροτήματος των Καταστημάτων Κράτησης Κορυδαλλού	2019/ -	-Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΜΟΜΚΑ) -Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων-Σ.Δ.Ι.Τ.) -Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (ΚΤ.ΥΠ. Α.Ε.) - Υπουργείο Οικονομικών (Σ.Δ.Ι.Τ.)	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.4	Ανέγερση νέων κτιριακών εγκαταστάσεων για την μετεγκατάσταση του Καταστήματος Κράτησης Χαλκίδας και του Καταστήματος Κράτησης Ιωαννίνων	2021/ -	-Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΜΟΜΚΑ) -Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων-Σ.Δ.Ι.Τ.) -Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (ΚΤ.ΥΠ. Α.Ε.) - Υπουργείο Οικονομικών (Σ.Δ.Ι.Τ.)	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.5	Ολοκλήρωση κτιριακών εγκαταστάσεων του Καταστήματος Κράτησης Κρήτη II	2004 / 2023	-Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (ΚΤ.ΥΠ. Α.Ε.)	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.6	Δημιουργία θεραπευτικών υποδομών για γυναίκες κρατούμενες	2022 / 2023	-Υπουργείο Υγείας	50.000 Ευρώ	✓	Κρατικός προϋπολογισμός

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

1.7	Σύνταξη Τεχνικών Προδιαγραφών υποδομών και υλικών των Καταστημάτων Κράτησης	2021 / 2023	-	-	✓	-
1.8	Εκπόνηση Μνημονίου Συνεργασίας με τη διακλαδική Υπηρεσία Μελετών και Κατασκευών του Γ.Ε.ΕΘ.Α. - ΜΟΜΚΑ	2021	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.9	Αναβάθμιση υποδομών για ΑμεΑ	2021 / 2023	-	2.780.000 Ευρώ (για όλα τα Κ.Κ.)	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.10	Ενίσχυση της αγροτικής παραγωγής των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης και βελτιστοποίηση του μοντέλου λειτουργίας των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης	2021 / 2023	Γεωπονικά Πανεπιστήμια		✓	ΚΕΚ
1.11	Νέο Κατάστημα Κράτησης Εργασίας Μεγαλόπολης	2021/ -	-Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΜΟΜΚΑ) -Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων-Σ.Δ.Ι.Τ.) -Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (ΚΤ.ΥΠ. Α.Ε.) - Υπουργείο Οικονομικών (Σ.Δ.Ι.Τ.)	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.12	Νομιμοποίηση 26 αυθαίρετων Καταστημάτων Κράτησης	2021/ -	-	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.13	Νέο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου	2021/ -	-Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΜΟΜΚΑ) -Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων-Σ.Δ.Ι.Τ.) -Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (ΚΤ.ΥΠ. Α.Ε.) - Υπουργείο Οικονομικών (Σ.Δ.Ι.Τ.)	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.14	Διαδικασίες διαμόρφωσης χώρων του Αγροτικού Καταστήματος Κράτησης Αγιάς Χανίων σε Μουσείο	2021/ -	-	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός
1.15	Διαδικασίες διαμόρφωσης χώρων του Αγροτικού Καταστήματος Κράτησης Τίρυνθας σε Μουσείο	2021/ -	-	-	✓	Κρατικός προϋπολογισμός